

Fördjupning av översiktsplan för Sunne tätort

Sunne kommun
Värmlands län

Omslag	Bebyggelse vid Teatertorget, Sunne
Beställare	Sunne kommun
Projektledare	Mikael Persson, Plan och projekt
Styrgrupp	Kommunstyrelsens allmänna utskott

Foton: SBK Värmland AB (om inget annat anges)
Illustrationer: SBK Värmland AB
Layout kartor: SBK Värmland AB
Bakgrundskarta: Lanmäteriet (om inget annat anges)

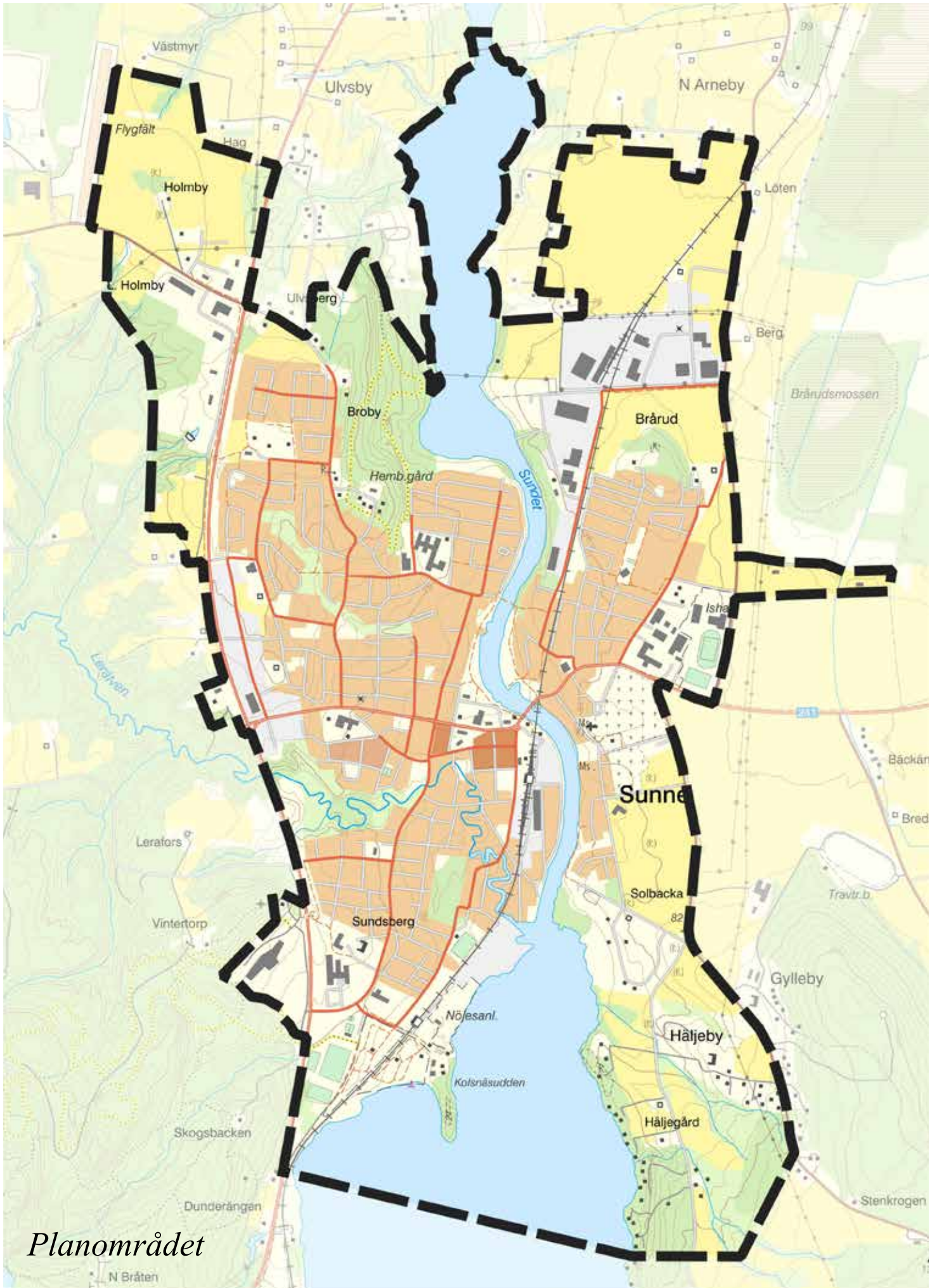
Konsult	SBK Värmland AB
Uppdragsansvarig	Daniel Nordholm
Handläggare	Emma Johansson
Kontakt	SBK Värmland AB
	Storgatan 26
	671 31 Arvika
	tel +46 70-783 12 04
	daniel@sbkvarmland.se

INNEHÅLL

1. INLEDNING	5
Vad är en fördjupning av översiktsplan?.....	5
Kommunens tidigare översiktsplaner.....	6
Processen.....	7
Strategiska mål.....	8
Sunne tätort.....	11
2. UTVECKLINGSSINRIKTNING	21
Agenda 2030	21
Parisavtalet.....	22
Nationella mål och planer	22
Regionala mål och planer	24
Utvecklingsstrategier för mark och vattenanvändningen.....	26
Utvecklingsstrategi i karta.....	31
3. MARKANVÄNDNING	39
Beskrivning av markanvändning.....	39
4. VÄRDEN OCH HÄNSYN	58
Riksintressen.....	58
Natur och friluftsvärden	59
Areella näringar.....	60
Kulturhistoriska värden	61
Strandskydd.....	62
MKN.....	62
Miljö, hälsa och säkerhet.....	65
Samhällsviktig verksamhet	69
5. GENOMFÖRANDE	73
Att tolka översiktsplanen.....	73
Genomförande av översiktsplanen.....	73
Vidare prövning	74
Översiktsplanens aktualitet.....	74
Uppföljning.....	75
Åtgärdslista för genomförande	76
6. KONSEKVENSER	78
Sammanfattning av planens möjliga utfall.....	78
Sammanfattning av miljökonsekvensbeskrivning.....	78
Planens samlade konsekvenser.....	80

Planområdet

1. INLEDNING

Sunne kommuns kommuntäckande översiktsplan som gäller från 2013 sågs över och beslutades 2020-02-10 tillsammans med det tematiska tillägget för LIS (landsbygdsutveckling i strandnära läge) fortsatt vara aktuell. Denna plan är en fördjupning av översiktsplanen för Sunne tätort och omfattar ett till tätorten geografiskt avgränsat område med en högre detaljeringsgrad än den kommuntäckande översiktsplanen.

VAD ÄR EN FÖRDJUPNING AV ÖVERSIKTSPLAN?

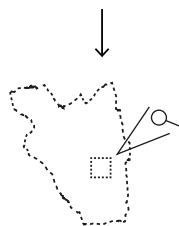
Alla kommuner ska ha en aktuell översiktsplan. Översiktsplanen ska ange inriktningen för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön. Planen ska ge vägledning för beslut om hur mark- och vattenområden ska användas och hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras. Översiktsplanen är ett strategiskt dokument och är vägledande exempelvis i framtagande av detalplaner, bygglov och andra tillståndsprövningar. Planen är också viktig för att uttrycka kommunens vilja i fråga om riksintressen och exempelvis den regionala utvecklings- och transportplaneringen. En tydlig översiktsplan kan även underlätta för näringslivs- och synergieffekter kan uppstå när satsningar på nya bostäder, lokaler och infrastruktur samordnas.

En fördjupning av översiktsplanen (FÖP) kan göras för en viss del av kommunens yta eller för ett visst sakområde. Fördjupningen av översiktsplanen gäller tillsammans med den kommuntäckande planen och tillsammans ska de aktualitetsprövas en gång per mandatperiod.

Översiktsplan

Strategisk inriktning och vägledning för all planering i hela kommunen.

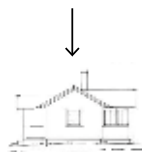
Fördjupning av översiktsplanen

Fördjupning inom en särskild sakfråga eller ett visst geografiskt område.

Detaljplan

Juridiskt bindande ramverk som visar hur ett område får bebyggas. Utanför tätbyggda områden kan områdesbestämmelser finnas som har samma funktion som detaljplanen.

Bygglov

Avgör hur en enskild byggnad eller anläggning får utföras.

Ovan illustreras olika nivåer i den kommunala fysiska planeringen.

KOMMUNENS TIDIGARE ÖVERSIKTSPLANER

Översiktsplan 2011

Översiktsplanen visar hur kommunen vill utvecklas under de kommande tjugo åren med fokus på markanvändningen. Översiktsplanen för hela kommunen gäller sedan 2013. Översiktsplanen ger möjlighet att bygga nära 300 nya bostadshus i de mindre tätorterna samt att skapa nya industri- och arbetsområden. I kommunens västra del redovisas tre områden för sammanlagt ca 90 vindkraftverk. Dessutom redovisar planförslaget utbyggnad av nya vägar för biltrafik samt gång- och cykeltrafik. Planen ger även allmänna riktlinjer för hur värdefulla natur- och kulturmiljöer ska skyddas och var dispens från strandskyddet ska kunna ges med hänsyn till utveckling av landsbygden.

Översiktsplanen har setts över och beslutades av kommunfullmäktige 2020-02-10 att den fortfarande vara aktuell i förhållanden till kraven enligt plan- och bygglagen 3 kap 5 § tillsammans med tillägget Landsbygdsutveckling i strandnära lägen – LIS-planen (se nedan).

LIS-plan 2020

I ett tematiskt tillägg till översiktsplanen beslutade kommunfullmäktige 2020 att peka ut 20 områden för landsbygdsutveckling i strandnära läge (LIS) vid nio av kommunens sjöar. Inom ett LIS-område kan byggnation av bland annat bostäder och anläggningar för verksamheter tillåtas trots att strandskydd gäller. Möjligheten att skapa utveckling genom att

underlätta för boende och näringsverksamhet i anslutning till vatten är en viktig del i att stärka serviceunderlag och livskraft på landsbygden. De flesta LIS-områden omfattar privatägd mark. LIS-planen ska ge möjlighet för markägaren att utveckla sin fastighet.

Fördjupningar av översiktsplanen

I Sunne kommun finns fördjupning av översiktsplanen (FÖP) för Sunne tätort. FÖP:en antogs av kommunfullmäktige i juni 2009. Planen har bedöms vara inaktuell bl.a. med anledning av brister i redovisning av miljö- och riskfaktorer, detaljeringsgraden samt ställningstaganden kring markanvändning och kommer ersättas i samband med att denna plan antas av kommunfullmäktige.

Övriga fördjupningar som Lysvik, Gräsmark, Västra Ämtervik, Rottneros och Östra Ämtervik, samt för Finnället ingår i den kommunövergripande översiktsplanen som antogs 2011.

PROCESSEN

En översiktsplan ska ge uttryck för den samlade bilden av kommunens fysiska utveckling och innehålla avvägningar mellan olika intressen. För att uppnå detta krävs ett deltagande av många olika aktörer. Dialogarbete av olika slag är därför en viktig del av översiktsplanarbetet. I plan- och bygglagens 3 kapitel finns reglerat hur den juridiska processen att ta fram en översiktsplan ska gå till (se illustration nedan). Denna utgår från den demokratiska rättigheten som exempelvis kommuninvånare, verksamhetsutövare, statliga företrädare och grannkommuner har att tycka till om förslaget till översiktsplan. Under arbetet har det varit viktigt att väga in dessa perspektiv så tidigt som möjligt för att planen ska genomsyras av de som berörs. En tidig dialog genomfördes därför innan samrådsförslaget togs fram.

Arbetet med den fördjupade översiktsplanen för Sunne tätort påbörjades under våren 2020. Arbetet har genomförts under ledning av samhällsplanerare Mikael Persson med fysisk planerare Sandra Bood i samarbete genom arbetsgrupp med andra tjänstepersoner framförallt från Samhällsbyggnad. Under vinter 20/21 har samarbete påbörjats med SBK Värmland genom planeringsarkitekt Daniel Nordholm (som även är kommunens stadsarkitekt)

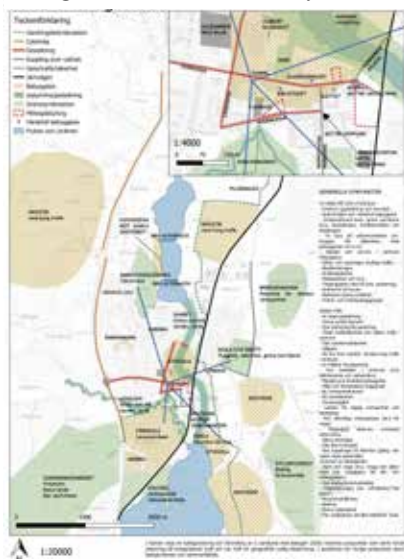
och samhällsplanerare Emma Johansson med hjälp att ta fram ett planförslag för samråd.

Under höst/vinter 2020 genomfördes en invånardialog genom att bjuda in allmänheten att svara på en öppen enkät och/eller lämna geografiskt specificerade förslag via en digital förslagskarta på kommunens hemsida, temavandringar samt workshops med kommunens nämnder och utskott, de olika kommunala verksamheterna och flera kommunala råd. Resultatet visar på såväl kvaliteter som brister/svagheter i tätorten idag men även tankar om framtidens tätort.

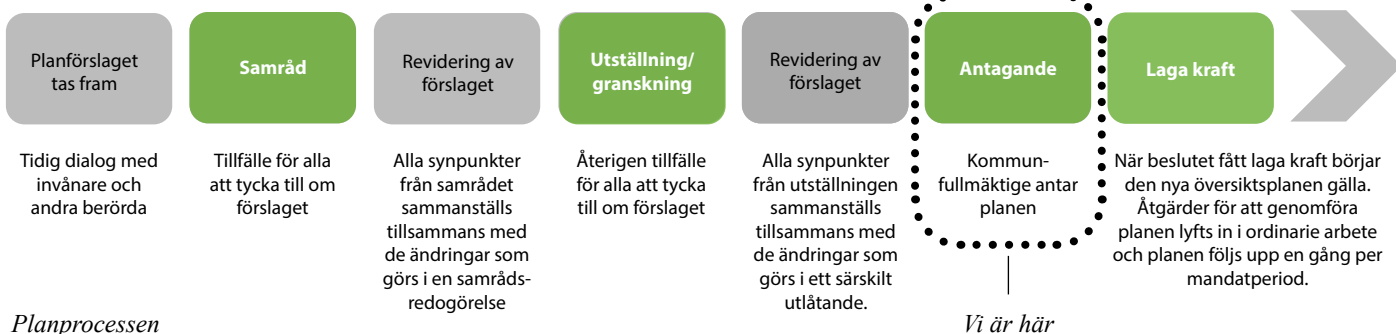
Resultatet från dialogarbetet analyserades och diskuterades under workshop med styrgruppen (kommunstyrelsens arbetsutskott) för att sedan forma utvecklingsinriktningen för den fördjupade översiktsplanen för Sunne. På så vis har dialogarbetet utgjort en grund för utformandet av planförslaget.

Under våren 2021 har två workshops hållits med kommunstyrelsens arbetsutskott kring den framtida utvecklingsinriktningen för Sunne tätort.

Dialogresultat redovisat i kartform.

Analyskarta

STRATEGISKA MÅL

Under denna rubrik beskrivs strategiska mål som är överordnade den fördjupade översiktsplanen, vilket innebär att dessa behöver tas hänsyn till i arbetet.

Sunnemodellen

Sunne kommun vill i högre utsträckning använda kontakten med medborgarna som medskapare. Det är ett av målen i kommunstrategin, 2014-2025. Sunnemodellen bygger på fem pusselbitar och handlar både om ett förhållningssätt och en praktisk metod för att ta tillvara människors kompetens och vilja att bidra. Förhållningssättet är att människor vill och kan bidra med sina olika erfarenheter och kompetenser.

Kommunstrategi 2014-2025

Kommunstrategin är ett vägledande dokument över visionen för Sunne kommun som har framarbetats med syfte att underlätta politiska beslut, framtagandet av planer och tjänstepersoners beslut. Kommunstrategin är ett övergripande dokument som visar vägen för hur Sunne kommun ska utvecklas de kommande åren.

För att uppnå visionen och i slutändan nå en växande och hållbar kommun ska kommunens arbete och beslut präglas av tre arbetsstrategier:

- **Tillgänglighet:** Sunne kommun ska vara tillgänglig för samtliga människor oavsett funktionsförmåga att ta del av eller få kontakt med förvaltningar, information, fysisk miljö, väg-, tåg-, flyg- och fibernät samt språk.

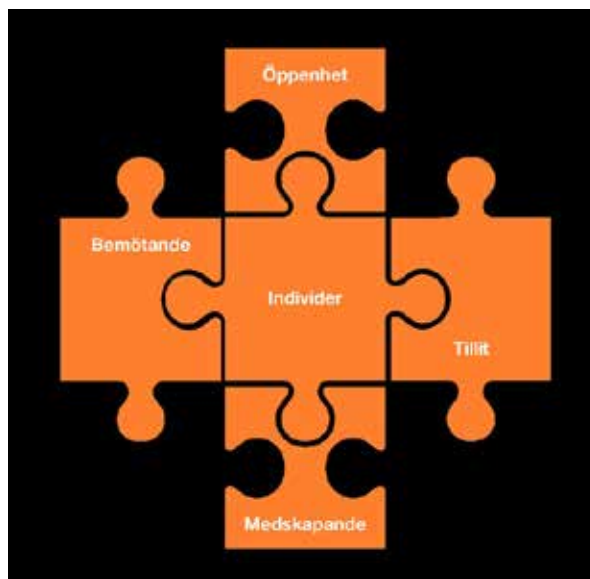

Illustration Sunne kommun

- **Medskapande:** Sunne kommun uppmärksammar invånarnas åsikter och bjuder in barn, unga vuxna, föreningar, lokala grupper och företag att delta i kommunens utveckling samt skapandet av kommunens tjänster.
- **Mångfald:** Sunne kommun ska vara en plats där alla människor kan ta del av samhället oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning eller ålder.

SUNNE ÄR PLATSEN DÄR MODET VÄXER, LIVET ÄR ENKELT OCH ALLT ÄR MÖJLIGT.

PRIORITERADE OMRÅDEN SOM ÄR SÄRSKILT VIKTIGA ATT ARBETA MED:

- LIVSKVALITET
- HÅLLBAR KOMMUN
- LIVSLÅNGT LÄRANDE
- NÄRINGS- OCH ARBETE

Miljöstrategi

Miljöstrategin över Sunne kommun är ett övergripande styrdokument med syfte att leda kommunens miljömålsarbete framåt. Sunne kommuns miljöstrategi ska ses som ett verktyg och hjälp i alla politiska beslut, för alla kommunens verksamheter och kommunala bolag, att ta sitt ansvar för att nå de globala, nationella, regionala miljömålen samt uppfylla miljöbalkens hänsynsregler och bestämmelser.

Miljöstrategin ska användas som ett verktyg och riktlinje vid alla politiska beslut samt för kommunens verksamheter och kommunala bolag. Miljöstrategin innehåller fyra målområden som sammankopplas med kommunstrategins fyra målområden; Livsmiljö, Boende och samhällsutveckling, Energi och transporter, samt Produktion och konsumtion.

Målområde- Boende och samhällsutveckling:

- Hållbar infrastruktur: gång- och cykeltrafik, attraktiv kollektivtrafik, IT-lösningar
- Hållbara transporter (Mobility Management) i samhällsplanering
- Öka naturens arbete sk ekosystemtjänster i samhällsplaneringen
- Planera, bevara grönstruktur, tätortsnära natur- och grönområden
- Hållbart byggande och långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser
- Klimatanpassad samhällsutveckling
- Giftfria, resurseffektiva kretslopp och hållbar avfallshantering
- Grundvatten av god kvalitet
- Giftfri mark
- Minskad exponering, användning och tillförsel av farliga kemikalier
- Skydd mot skadliga effekter av strålning

Besöksnäringstrategi

Sunne kommun har sedan 2018 en besöksnäringstrategi som bygger på målen att öka omsättningen och lönsamheten i turistbranschen genom fler gäster och gästrätter, samt att öka och utveckla besöksanledningar. Strategin pekar på att tydliggöra sagolika Sunne inom hela kommunen genom: fysisk gestaltning, kommunikation och personligt bemötande.

Handelsstrategi

Handelsstrategin för Sunne kommun tar utgångspunkt i kommunstrategin och dess vision som beskriver hur Sunne kommun ska arbeta för en utvecklad handel. Kommunen ska bevara och framhålla Sunne som en attraktiv småstad i samband med en handel av hög kvalitet och mångfald i handelsutbudet. Kommunen ska därför göra följande:

- Konsekvensbeskriva större etableringar för befintlig handel
- Ta fram ett gestaltungsprogram för centrum
- Koncentrera handelsetableringar till centrumkärnan (eller centrum i kommundel som exempelvis kyrkby)
- Öka försäljningsindex på sällanköpshandel från dagens 59 (2014) till 75 i samarbete med lokala aktörer
- Fortsatt utveckling av centrumkärnan som stark handelsplats och identitetsbärare för kommunen i samarbete med fastighetsägare, handlare och andra intressenter
- Öka försäljningsindex på dagligvaruhandel från 91 (2014) till 100
- Sträva efter att skapa balans mellan priskonkurrens och brett utbud samt butiker som skapar bostadsnära utbud på landsbygden och utgör mötesplatser
- Nyetablering eller väsentlig tillbyggnad av småskaliga enheter i landsbygd välkomnas

Träbyggnadsstrategi

2016 antog kommunfullmäktige en träbyggnadsstrategi som ett steg i riktningen mot en av kommunstrategins fyra inriktningar: att vara en mer hållbar kommun. Sunnes belägenhet i det skogrika Värmland bedöms ge goda förutsättningar för att utveckla och planera för ett klimatanpassat byggande med trä som material. Genom olika strategier ska Sunne kommun kunna driva och utveckla träbyggandet. Ansvar för att frågan bevakas ligger hos en arbetsgrupp för Träbyggnadsstrategin.

Bostadsförsörjningsprogram

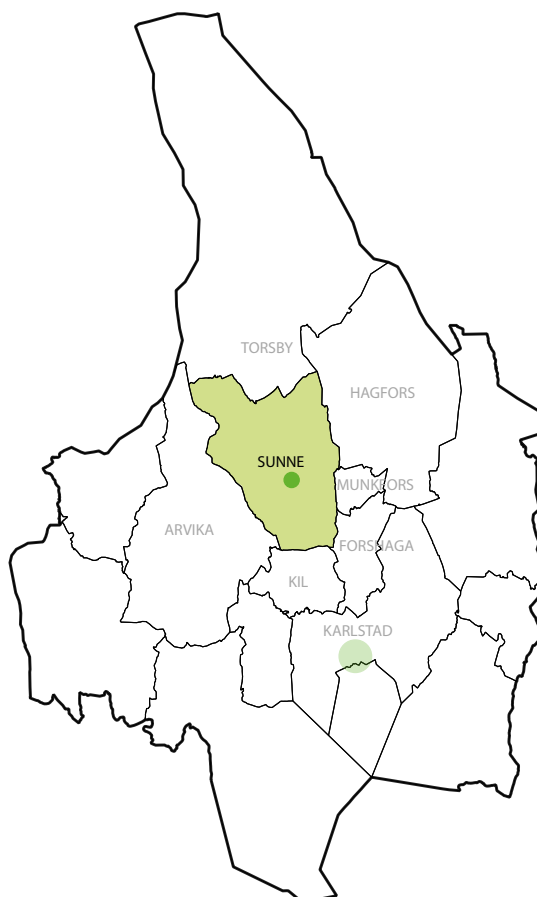
Sunne kommuns bostadsförsörjningsprogram togs fram 2016. Programmet pekar ut att det största behovet av bostäder finns för äldre och nyanlända, både familjer och ensamkommande flyktingbarn. Bedömningen är att det finns ett behov av ca 100 bostäder omgående och ett årligt behov av ca 52 bostäder/år i 2 år (2017-2018) därefter ett behov av 17 bostäder/år (2019 och framåt). När detaljplanen för Torvnäs/Solbacka vinner laga kraft bedöms tomtbehovet i Sunne tätort fram till 2030 vara täckt. Kommunen avsåg, på grund av befolkningsprognosen, inte att på eget initiativ ta fram nya detaljplaner för andra orter än Sunne tätort för nybyggnation av flerbostadshus eller villor.

Tillgänglighetsplan

2014 tog Sunne kommun fram en övergripande tillgänglighetsplan för Sunne kommuns verksamheter. Verksamhetens tillgänglighet är uppdelad i fyra delområden:

- fysisk miljö
- information/kommunikation
- kommunen som arbetsgivare
- upphandling

Tillgänglighet ska beaktas genom konkreta handlingsplaner som följs upp varje år. Delområde 1, Fysisk miljö berörs av planen och innefattar lokalers tillgänglighet men även utomhusmiljöns tillgänglighet.

” Mitt i hjärtat av Värmland ligger sagolika Sunne. Sunne är känt för sin idériakedom och drivkraft. Sunne tätort är belägen i Fryksdalens vackra landskap där Frykensäarna möts.

SUNNE TÄTORT

Lokalisering

Sunne kommun är beläget mitt i Värmland, ca 7 mil norr om regionscentrat Karlstad i västra Sverige med närhet till gränsen mot Norge. Frykensäarna sträcker sig genom kommunen och delar av den och Sunne tätort i en östra och västra sida. Väster om tätorten sträcker sig E45 som norrut förbinder Sunne med Torsby och söderut Grums. Fryksdalsbanan (järnvägen) förbinder även den Sunne med Torsby (norrut) och söderut med Kil, för att sedan kunna fortsätta vidare på järnvägen till Karlstad, Göteborg eller Stockholm.

Historia

Dagens tätort Sunne hette från början Sundsvik, men bytte namn till Sunne när det blev municipalsamhälle 1905. Utefter Sundet - sunne´ - därav ortsnamnet - bosatte sig folk redan för cirka 5 000 år sedan (Sunne kommuns hemsida). Sunne fick tidigt på grund av sitt gynnsamma läge vid sundet en viktig marknadsplats. Redan på 1600-talet var det marknad i Sunne. Sundet med bron har även varit en avgörande faktor för tätortens utveckling (Kulturmiljöprogram 1989).

Under 1600-talet inleddes den 250 år långa järnbruksepoken i Fryksdalen. Bruken hade stor påverkan på lokalsamhällets utveckling. I början av 1900-talet förtätades bebyggelsen och 1914 fick Sunne tätort en stadsplan.

Under 1930- och 40 talet blev delar av tätorten planlagd för bostadsändamål och industrier och under denna period och in på 1950-talet expanderades bostadsområden i Sunne utanför den egentliga köpingen. Under 1960-, 1970 och 1980-talet förändrades Sunne tätort i samband med trafikomläggningar, rivningar och ny centrumbebyggelse. Storgatan blev en genomfartsled vilket förorsakar att en stor mängd trafik leddes genom Sunne centrum (Kulturmiljöprogram 1989). Störande verksamheter separerades alltmer till industriområden i ortens utkanter. Även efter 1990-talets ekonomiska nedgång dominerar Sunnes näringsliv av små och medelstora företag (Ortsanalys för Sunne tätort, Sweco 2008). Ett flertal förtätningar och exploatering av bostäder har även skett under de senaste åren i Sunne tätort.

Befolkning

2019 var 13 306 personer folkbokförda i Sunne kommun (SCB), en ökning med 45 personer från föregående år. SCB:s befolkningsprognos visar dock en nedgång till under 12 000 personer till år

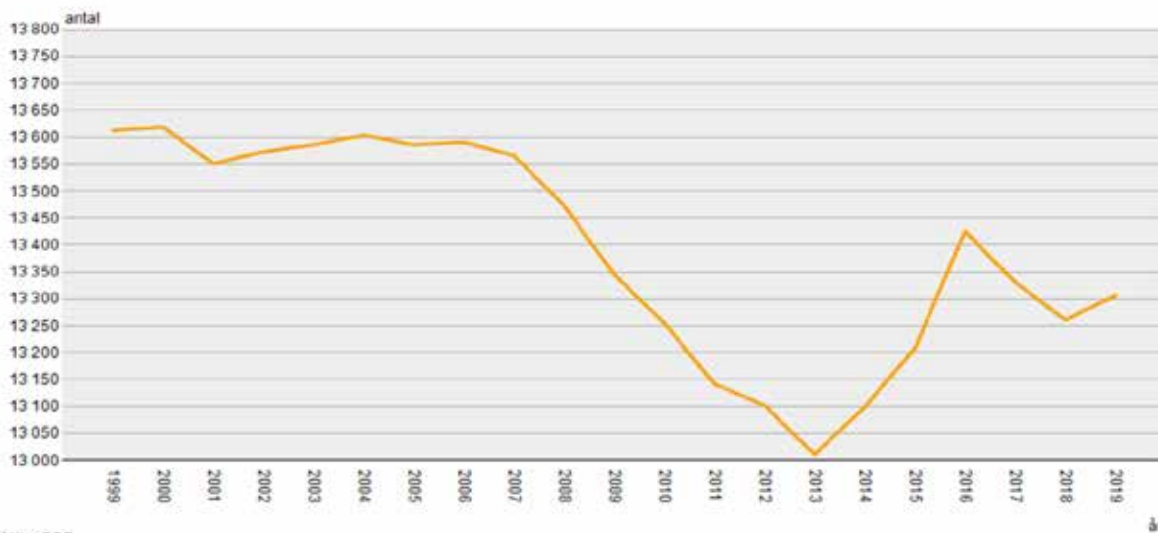
2040. Enligt Region Värmlands befolkningsprognos (baseras på data från SCB) är den största åldersklassen i Sunne kommun 50-54 år (2018) men förväntas vara 70-74 år vid år 2040. Det förklaras av en minskning i de yngre åldersgrupperna (0-19, 20-64 år) samt en ökning av personer som är 65 år och äldre (Värmlands befolkning 2040, Region Värmland 2019). Försörjningsbördan i kommunen förväntas därmed öka.

För Sunne tätort redogör Statisticon ett invånarantal på 5 579 personer 2019. Det är därmed under hälften av kommunens invånare som bor i tätorten. I grova drag är åldersfördelningen sådan att andelen mellan 50-75 år är högre på landsbygderna, i övriga åldersklasser är andelen större i tätorten. Invånarstatistiken kommer från en delområdesprognos för Sunne för perioden 2020-2029 framtagen av Statisticon. Här redogörs för en framtida ökning av befolkningen i Sunne tätort med 367 personer (se tabell nedan).

Bebyggelse

Sunne präglas av sin organiska framväxt då de naturliga faktorerna som vattendrag, strandlinje, berg m.m. har spelat stor roll i stadsplaneringen. Lerälven är ett exempel på hur den i sin slingrande form utgör en barriär men samtidigt påverkar landskaps-

Folkmängd efter år. Sunne.

Källa: SCB

Diagrammet visar befolkningsutvecklingen i kommunen från 1999 till 2019 (SCB).

Folkmängd i kommunens delområden

Delområde	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Sunne	5 579	5 675	5 822	5 861	5 874	5 887	5 900	5 913	5 926	5 936	5 946

Tabellen visar befolkningsutvecklingen i Sunne tätort från 2019 till 2029 (Statisticon).

bilden och bidrar till rumsskapande i tätorten. Ju senare ett område utvecklats desto mer syns av ordnad planläggning och funktionsseparering.

Sunne är starkt förknippad med Fryken och sundet, om än är sjön inte alltid visuellt eller fysiskt särskilt åtkomlig. Från sluttningarna erbjuds spektakulära vyer, men nere i centrum är det på många håll svårt att nå fram till strandkanten. Få förbindelser över vattnet, avsaknad av destinationer, ”återvändsgränder” och privat, skymd eller på annat sätt otillgänglig strandlinje dämpar upplevelsen av Sunne som sjöstad.

Bebyggelsen i Sunne består huvudsakligen av vilabebyggelse, men något tätare och högre bebyggelse finns i de centrala delarna. Det är också i centrum som funktionerna, såsom service, boende och arbetsplatser, finns blandade. I utkanten av staden ligger de större industriområdena på var sida av Mellan Fryken. Genom tätorten skär Frykensundet, som förbinder Övre Fryken med Mellan Fryken. Sundet utgör både en tillgång i stadsmiljön och en barriär. Detsamma gäller för järnvägen. Landskapet runt om Sunne är mycket naturskönt och bjuder på många vyer över vatten.

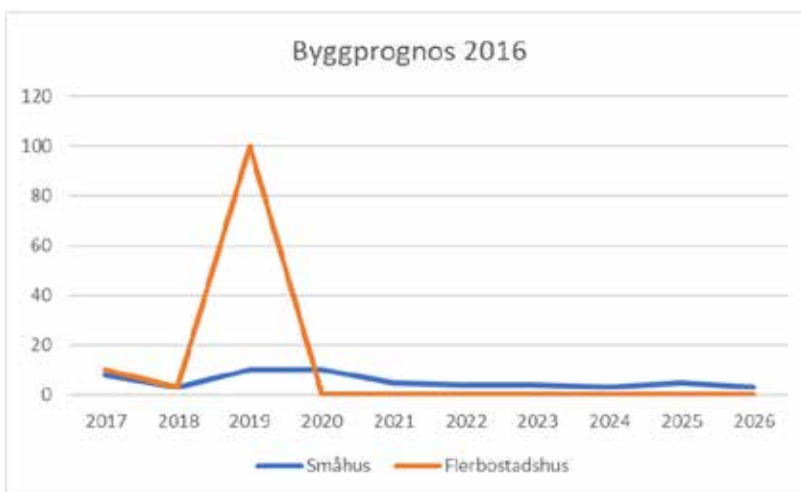
I kommunens bostadsförsörjningsprogram från 2016 bedömdes det finnas ett omgående behov av ca 100 bostäder och ett årligt behov av ca 52 bostäder/år i 2 år, därefter ett behov av 17 bostäder/år (från 2019 och framåt). Här gjordes även bedömningen att när detaljplanen för Torvnäs/Sol-

backa vinner laga kraft (vilket den nu har gjort) ska tomtbehovet i Sunne tätort fram till 2030 vara täckt.

Förutsätter vi en fortsatt framskrivning i bostadsbehov från 2030-2040 (17 bostäder/år) ger det ett ytterligare behov av 170 bostäder.

En sammanställning av planberedskapen för bostäder i tätorten gjordes i kommunens planarbetsprogram för 2019-2020, vilket redogörs för i tabell nedan. Här syns det att det finns ett flertal lägenheter och villatomter i beredskap. Färdiga, ej helt utbyggda, planer för industrietableringar finns bland annat på industriområdena Holmby och Brårud.

För att öka antalet bostäder på sikt vill kommunen satsa på bland annat förtätning i centrum men också, sedan tidigare identifierat, en utökning av Torvnäsområdet, öster om Frykensundet.

PLANBEREDSKAP				
OMRÅDE	KOMMUNALA VILLATOMTER (CA ANTAL)	PRIVATA VILLATOMTER (CA ANTAL)	LÄGENHETER I FLERBOSTADSHUS, PRIVAT- OCH KOMMUNÄGDA (CA ANTAL)	INDUSTRIMARK, PRIVAT OCH KOMMUNÄGDA (HA)
SUNNE TÄTORT	68	25	505	10,7

Tabellen visar planberedskapen i Sunne tätort, ur kommunens planarbetsprogram 2019-2020.

Kommunala fastighetsbolaget

Sunne fastighets AB är ett allmännyttigt fastighetsbolag som ägs av Sunne kommun. Bolaget har 637 lägenheter varav 93 lägenheter tillhör bostadsbidömt boende inom äldreomsorg och LSS och 92 lägenheter med 128 kontrakt är reserverat för studentboende. Bolaget äger ca 50 % av marknaden för lägenheter i centrala Sunne.

Kultur

Kulturmiljöprogram

Ett kommunalt kulturmiljöprogram för Sunne togs fram 1989 och har konstaterats vara i behov av uppdatering. Vissa huvuddrag är dock fortsatt relevanta att referera till såsom karaktäristiska särdrag att värna om i Sunne:

- Det gamla vägnätet
- Den oplanerade framväxten av samhället
- Traditionella byggnadsmaterial
- Traditionell färgsättning
- Den måttfulla skalan

Viktiga miljöer som identifierades var centrum, Klockaregården, Ambergsvägen, Långgatan, Lerälven och Skäggebergsvägen.

Övrig kulturutövning

I Sunne finns kulturskolan där det är möjligt att lära sig spela instrument, sjunga, dansa, skapa konst och göra egen musik.

Många ideella kulturföreningar, hembygdsgårdar och enskilda kulturaktörer finns i kommunen.

Offentlig service

Skola och förskola

I Sunne finns det sex förskolor samt tre grundskolor (varav en fristående) för förskoleklass till årskurs 6 inklusive fritidshem samt en högstadieskola där samtliga kommunens högstadieskolelever studerar. För gymnasieelever finns SG Broby i centrala Sunne (samt SG Södra Viken, 10 km utanför tätorten som alternativ).

Till detta kommer också yrkeshögskoleutbildningar och uppdragsutbildningar via Broby Grafiska samt vuxenutbildning via Lärcenter. Kulturskolan erbjuder estetisk grundutbildning i musik, dans, bild och form. Under fritiden erbjuds barn och ungdomar delta i fritidsgården Bubblan och Änglagotts verksamhet.

Äldreomsorg och särskilda boenden

Det finns ett seniorboende och tre särskilda boenden för äldre i tätorten. Det finns även särskilda boenden anpassat för personer med funktionsvariationer.

Övrig samhällsservice

Sunne har ett bibliotek centralt beläget vid Storgatan. Polisen har ett lokalkontor i Sunne men med begränsade öppettider och service. Folkhälsovård och vårdcentral finns i tätorten. Brandstation finns i Sunne tätort. En biljettautomat för kollektivtrafiken finns placerad vid det lokala resecentrumet. Idrottsanläggningar finns i tätorten.

Kommunen har en serviceplan som syftar till att ge en översikt av tillgången till service i kommunen och är främst relevant som planeringsunderlag för Sunne tätort avseende behov av lokaler och funktioner kopplat till näringslivet och besöks turistismen.

Näringsliv, arbetsplatser och kommersiell service

I Sunne kommun finns ca 3 400 registrerade företag, varav 900 är aktiva. Näringslivet är varierat och de största branscherna är jord- och skog (där ingår papper/massa), bygg och verkstad, besöksnäring och grafiska branschen. Största privata arbetsgivarna är Tetra Pak med nära 300 anställda samt Rottneros bruk och Anva Polytec med ca 100 anställda vardera. Största branscher i antalet företag är Bygg och Detaljhandel. I kommunen finns världsledande företag inom snöttillverkning och annan service för skidanläggningar. För många invånare är skogsbruket mer närvarande i vardagen än för många andra. Ca 2 200 invånare är skogsägare i kommunen.

Företagsklimatet är en prioriterad fråga i kommunen som arbetar med förbättringsinsatser, i huvudsak inom områden för dialog, förståelse, infrastruktur och upphandling för att stärka företagsklimatet.

I kommunens marknadsplan (2015-2020) beskrivs målgrupper i aktiva familjer, entreprenörer och kulturintresserade. Karaktäristiskt för Sunne listas genom; att människorna i Sunne ser till att det händer saker, öppenhet, berättartraditionen samt hållbarhet och hälsa. Sunne beskrivs som en livsstilskommun där fokus ligger på kulturintresse, motorintresse, semesterkänsla och stora arrangemang.

Besöksnäring

Sunne har en stark besöksnäring inom kultur, natur och hälsa. I tätorten finns större besöksmål för boendeturism i form av Sunne camping och Sommarland samt Selma Spa. Besöksnäringen i Sunne är viktig för att göra platsen attraktiv för såväl besökare som för de som lever här och för att den skapar viktiga arbetstillfällen. En besöksnäring i utveckling bedöms stärka Sunnes attraktivitet.

Handel

I Sunne sker de huvudsakliga rörelserna i centrum längs Storgatan och Kvarngatan och här finns den största koncentrationen av handel. I Sunne finns tre livsmedelsbutiker (COOP, ICA och PEKÅS) varav två av dessa är belägna i Sunne centrum. Utöver det finns även mindre verksamheter med dagligvaror eller kioskutbud. Systembolaget är lokaliserat till centrum. Spelombud finns i centrala Sunne. Det finns två apotek och fem postombud med företagscenter inkluderat. Sunne har utöver detta ett flertal detaljhandelsbutiker med varierat utbud, ett antal restauranger och en vattenpark i anslutning till en bowlinghall. Därutöver finns många alternativ för övernattning för besökare. Kontantuttag kan göras via uttagsautomater, bankkontor eller hos betaltjänstombudet. Det finns fyra drivmedelsstationer, i huvudsak belägna vid infarten (Storgatan) till staden längs E45. Två av dessa är anpassade för lastbilsverksamhet samt bussar.

Centrumföreningen Mitt Sunne arbetar för att främja den lokala handeln.

En handelsutredning genomfördes för Sunne 2016. Slutsatserna i den visar ett behov av att:

- **Minska de fysiska glappen.** Koncentrera utbudet i centrum och minska avstånden för att öka attraktiviteten i centrumkärnan, likaså gäller det mellan besöksmål och centrum. Fokus bör ligga på tillgänglighet, upplevd närhet, entréer och upplevelser.
- **Komplettera dagligvaruhandeln.** Det beskrivs även att det vore lämpligt att komplettera dagligvaruhandeln med ytterligare aktör, då det skulle variera utbudet och idag finns en avsaknad av lågprismöjligheter.

Handelsutredningen har utgjort underlag för Handelsstrategin (som beskrivs på s.9) som redogör för kommunala utvecklingsmål där mål med bäring på den fysiska planeringen anges genom; att koncentrera handelsetableringar till centrumkärnan och att utveckla centrumkärnan som stark handelsplats.

Grön- och blåstruktur, fritid och rekreation

Sunne tätort innehåller och omges av mycket natur, vilket skapar goda förutsättningar för ett rikt växt- och djurliv samt bra närlimat och god luftkvalitet. Mycket av grönskan inom tätorten utgörs av villaträdgårdarna, vilka har betydelse för de ekologiska värdena. Man kan hitta olika värden i olika miljöer men särskilt utmärkande för tätorten är den kraftigt meandrande Lerälven. Större grönområden återfinns i tätortens alla riktningar (mot nordväst Åmbergssområdet, sydväst Sundsbergområdet, nordost Brårudsmossen och sydost Gyllebyberget).

Tätortsnära skog

I Sunne finns två tätortsnära skogar;

- **Sundsbergssområdet.** Sundsbergs friluftsområde är beläget sydväst om tätorten och omfattar ca 200 ha. Här finns motionsspår, vandringsleder och naturstiggar i orörda naturskogar. Startpunkter till elljusbanor utgår från Kolsnäs Motionscenter, Hotell Selma Spa och Vintertorp. I området anordnas skidtävlingar och orienteringstävlingar. Sundsbergsleden, som är en ca sex kilometer lång vandringsled, är numera en Värmlandsled vilket innebär att området lyfts fram som ett av Värmlands främsta besöksmål. Inom Sundsbergssområdet finns fem områden med höga naturvärden, så kallade nyckelbiotoper, varav fyra är skyddade genom biotopskydd. Växtligheten i Sundsbergssområdet är påverkad av hyperit vilket ger en extremt hög bördighet och stor tillväxt (Sunne kommuns plan för skötsel av tätortsnära skog).
- **Åmbergsskogen.** Åmbergsskogen ligger norr om samhället i anslutning till hembygdsgården. Åmbergsskogen omfattas av ca 40 ha, med en elljusbana i den södra delen. Här finns en grillplats vid sjön och sittmöjligheter längs elljusbanan. Skogen används för fritidsaktiviteter, träning och i pedagogiskt syfte för förskola/skola som utflyktsmål. Åmbergsleden är den första permanenta ”Må bra leden” i Sverige.

De båda tätortsnära skogarna är mycket populära besöksområden för tätortens invånare och har stor betydelse för skol- och fritidsverksamheten i kommunen.

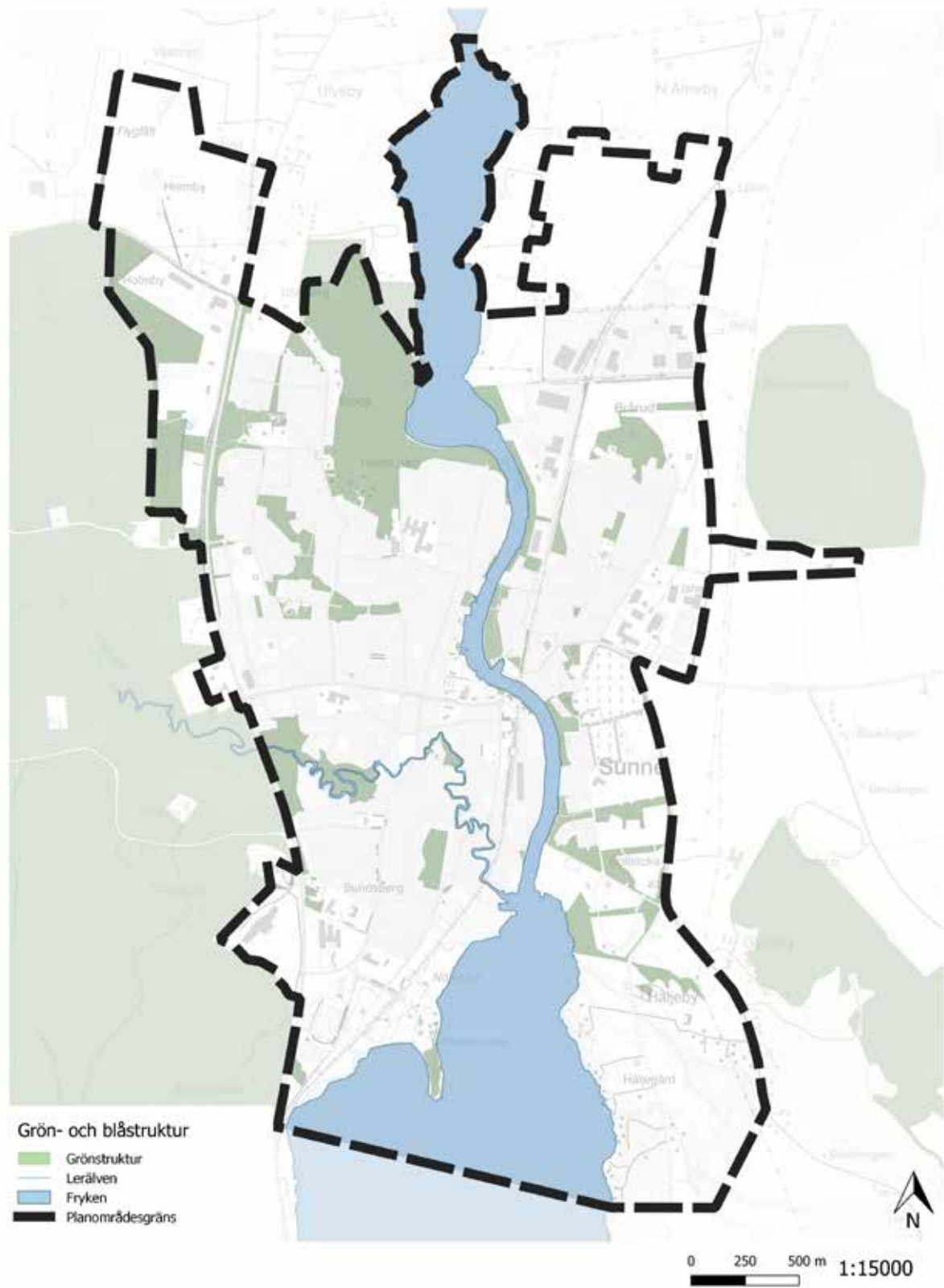
Idrott och motion

I Sunne finns flera idrottsplatser och gym. Den största samlade idrottsanläggningen är Sunnevi i den östra delen av tätorten. Närmaste vandringsleder och naturstiggar finns i Sundsbergssområdet och Brårudsmossen.

Strax söder om tätorten finns Sunne golfbana och omkring 5 km från Sunne centrum återfinns skidanläggningen Ski Sunne med flera skidbackar. Skidspår anordnas med utgång från Kolsnäs motionscenter i södra delen av tätorten, med närhet till Sundsbergs friluftsområde.

Vatten

Sunne är beläget där sjöarna Mellan Fryken och Nedre Fryken möts i ett sund. Fryken är vattenled för fritidsbåtar och en marina för fritidsbåtar med gästhamn finns i Sunne. Fryken trafikeras av den historiska ångbåten Freja. Vid Lerälven finns Lerälvsravinen (område mellan E45 och Ekebyvägen där Lerälven slingrar sig) och en markerad led med skyltning och information om biologisk mångfald och natur i området.

Grön- och blåstruktur

Trafik

Vägnät och järnväg

Den huvudsakliga infarten till Sunne sker från E45 via Storgatan. Storgatan är den primära gatan genom orten och som via en enda vägbro, Sundsbron, förbinder den västra och östra sidan av orten. Med bostadsområden på båda sidor av vattnet, ett industriområde i den nordöstra delen (Bråruds industriområde) som alstrar stora mängder tunga transporter via E45 samt en stor del av handeln lokaliserad på båda sidor av vägen blir Storgatan förhållandevis hårt trafikerad av genomfartstrafik, lokal personbilstrafik och tunga transporter blandat med oskyddade trafikanter.

Fryksdalsbanan löper genom Sunne vidare mot Torsby i norr och Käl i söder. Här förekommer viss godstrafik, främst timmertransporter till Torsby. Genom Sunne tätort finns sju plankorsningar över Fryksdalsbanan (se karta på s.19).

Gång och cykel

Kommunen har nyligen reviderat sin cykelplan (2019-12-09) och ett tydligt fokus finns på att kontinuerligt utveckla gång- och cykelvägnätet i kommunen. Dagens nät utgörs av separerade gång- och cykelvägar samt blandtrafikgator.

Parkering

Tillgången till parkeringsplatser inom tätorten är god. Det finns flera större parkeringsplatser kombinerat med kantstensparkeringar bl.a längs handelsstråket vid Kvarngatan (se karta på s.19). Det har

dock identifierats ett behov av att förbättra skyltningen till parkeringarna.

Sunne kommun har en parkeringsnorm som anger följande för kommunen:

- Bostäder 9/1000 m² (i centrum), 1,2 lgh (utanför centrum)
- Butiker 37/1000 m²
- Kontor 17/1000 m²

För butiker föreslås en reduktionsfaktor på 30% för samnyttjande.

Kollektivtrafik

Sunne resecentrum är beläget vid järnvägsstationen i östra delen av centrala tätorten, intill Fryksdalsbanan. Fryksdalsbanan trafikerar vardagar med 12 dubbla persontrafikturer mellan Torsby och Karlstad. Busslinje 200 (Karlstad-Torsby), 202 (Torsby-Sunne) och 204 (Munkfors-Sunne) avgår med varierad turtäthet från resecentrum. Det förekommer ytterligare linjer (212-216 och 225) som i sin helhet eller delvis omfattas av begränsade turer och anropsstyrningar.

Trafik

SUNNE
MOTORVÄRME

2. UTVECKLINGSINRIKTNING

I denna plan pekas en riktning ut och ramarna sätts för utvecklingen av Sunne tätort fram till år 2040. En fördjupning av kommunens översiktsplan ska också relatera önskad utveckling till regionala och nationella strategier och mål. I detta kapitel beskrivs den övergripande utvecklingsinriktningen för Sunne tätort och hur kommunen bedömer att fördjupningen av översiktsplanen bidrar till relevanta globala, nationella, regionala och kommunala mål.

AGENDA 2030

Illustration hämtad från globala målens hemsida.

Agenda 2030 är en handlingsplan för hållbar utveckling vilken antogs av FN:s generalförsamling 2015. Agendan syftar till att nå en socialt, miljömässigt och ekonomiskt hållbar värld till år 2030. Totalt finns 17 mål som alla medlemsländer förbundit sig att arbeta mot, vilka redovisas i bilden på s.21.

Utvecklingen av Sunne tätort bedöms särskilt kunna bidra till mål 3. *God hälsa och välbefinnande*, 8. *Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt*, 10. *Minskad ojämlikhet*, 11. *Hållbara städer och samhällen*, 15. *Ekosystem och biologisk mångfald*. Detta genom att identifiera välvägd utvecklingsområden för ny bebyggelse samtidigt som inriktningen är att värna och utveckla grönstrukturen i och i närheten till tätorten utifrån ekosystemtjänster och biologisk mångfald. Detta motiveras även av grönstrukturens sociala värden och funktion för folkhälsan. En ytterligare vägbro skapar möjlighet att frigöra trafik på Storgatan och på så vis skapa en bättre boende- och vistelsemiljö i centrala tätorten. Att möjliggöra för förtätning i tätorten samt utbyggnadsområden i anslutning till befintlig markanvändning för såväl bostäder, industri och tekniska anläggningar bedöms skapa goda förutsättningar för ekonomisk tillväxt. Att bygga ut tätorten med hänsyn till platsens förutsättningar utifrån miljö, hälsa och säkerhet bedöms kunna bidra till en hållbar utveckling av samhället.

PARISAVTALET

I december 2015 enades världens länder om ett klimatavtal som kallas Parisavtalet. Avtalet anger bland annat att den globala temperaturökningen ska hållas under 2 grader och att vi ska jobba för att den ska stanna vid 1,5 grad. En del av denna FÖP:s utvecklingsinriktning är att bygga ut gång- och cykelleder till tätorten och stärka kopplingarna mellan tätorten och övriga delar av kommunen. På så vis underlättas och stimuleras möjligheten att minska transportutsläppen genom val av cykel som färdmedel inom och i anslutning till tätorten. Att värna grönstrukturen och att spara växtlighet längs gator bidrar ytterligare genom funktionen att binda koldioxid.

NATIONELLA MÅL OCH PLANER

Nationella miljömål

Sverige har sexton miljö kvalitetsmål som utgår från det övergripande generationsmålet. Generationsmålet lyder:

”Det övergripande målet för miljöpolitiken är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser.”

Den fördjupade översiktsplanen bidrar till detta på flera sätt, både genom utpekandet av värden som ska beaktas och bevaras vid utveckling, men också förbättrande åtgärder såsom att ha en tydlig målsättning att möjliggöra för ett hållbart transportsystem. Kommunens arbete med de nationella miljömålen konkretiseras i kommunens miljöstrategi (se s.9), som sedan genomsyrar planeringsarbetet. Läs mer om miljömålen och planens påverkan på dessa i tillhörande miljökonsekvensbeskrivning.

Nationella friluftsmål

Regeringen beslutade i december 2012 om tio nationella friluftsmål som ska bidra till ökad hälsa, naturförståelse och regional utveckling. Målen syftar till att möjliggöra för en god tillgång till natur- och friluftsliv.

Den fördjupade översiktsplanen har möjlighet att peka ut en inriktning för den fysiska miljön i kommunen som i hög grad kan bidra till de nationella friluftsmålen. Föreslagen utvecklingsstrategi och markanvändning i denna översiktsplan bedöms ligga väl i linje med målen genom exempelvis fokuset på ett sammanhängande gång- och cykelnät, men även genom utpekanden av grönstruktur med sociala värden som görs inom och i anslutning till planområdet. Där utvecklingsområde för bostäder pekas ut i Åmbergsskogen har anpassningar gjorts med hänsyn till de i kommunens skötselplan utpekade viktigaste sociala värdena.

Nationella kulturmiljömål

Sedan den 1 januari 2014 gäller nya nationella mål för kulturmiljöarbetet. Målen är tänkta att styra de statliga insatserna på kulturmiljöområdet, men ska även kunna vägleda politiken i kommuner och regioner. Sunne kommun har ett Kulturmiljöprogram för Sunne centralort från 1989, men med tanke på tiden som passerat sedan den togs fram har kommunen identifierat ett behov av att uppdatera denna då bedömning av värdefulla miljöer och byggnader behöver ses över. En uppdatering av kulturmiljöprogrammet kan ses som en förutsättning för att utvecklingen av den fysiska miljön i kommunen ska bidra till kulturmiljömålen på bästa sätt. Inriktningen i planen är att exploateringar sker med hänsyn till kulturmiljövärden och platsens kvaliteter samt påverkan på stads- eller landskapsbild, vilket bedöms ligga i linje med målet.

Nationella arkitekturpolitiken

Regering och riksdag anser att arkitektur, form och design har avgörande betydelse i samhällsbygget eftersom den gestaltade livsmiljön påverkar alla människor i deras vardag. 2018 antog riksdagen politiska mål för arkitektur-, form- och designområdet. Målet för arkitekturpolitiken lyder:

”Arkitektur, form och design ska bidra till ett hållbart, jämlikt och mindre segregerat samhälle med omsorgsfullt gestaltade livsmiljöer, där alla ges goda förutsättningar att påverka utvecklingen av den gemensamma miljön.”

Detta ska uppnås genom att:

- Hållbarhet och kvalitet inte underställs kortsiktiga ekonomiska överväganden
- Kunskap om arkitektur, form och design utvecklas och sprids
- Det offentliga agerar förebildligt
- Estetiska, konstnärliga och kulturhistoriska värden tas till vara och utvecklas
- Miljöer gestaltas för att vara tillgängliga för alla, och
- Samarbete och samverkan utvecklas, inom landet och internationellt.

Sunne kommun kan bidra till målet genom att sätta ambitioner för gestaltning av ny bebyggelse i tätorten. Dessa ambitioner framgår bland annat i beskrivningen av tänkt utvecklingsinriktning, framförallt genom att ta fram ett gestaltungsprogram för konkretisering av den fördjupade översiktsplanens utvecklingsinriktning och principer. En stor del av genomförandet av arkitekturpolitiken ligger dock i den mindre skalan, vid detaljplanering, bygglov och genomförande av åtgärder inom den offentliga miljön. Det är av stor vikt att kunskap och perspektiv kring arkitektur och tillgänglighet vägs in i hela processen och att kommunens egna projekt föregår med gott exempel.

Nationella funktionshinderpolitiken

Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhället för personer med funktionsnedsättning. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet ska beaktas.

Sunne kommun ska bidra till målet genom att agera vägledande avseende god fysisk tillgänglighet och möjlighet till delaktighet för alla på liknande villkor. Tillgänglighetsperspektivet ska genomsyra kommunens samtliga förvaltningar och verksamheter där hinder för delaktighet regelbundet ska utredas och elimineras, vilket uttrycks i kommunstrategin och kommunens tillgänglighetsplan. En stark grund för detta läggs redan i planeringsstadiet vilket innebär att frågan ska utredas i samband med lovgivning och anläggning av nya miljöer eller förändring av befintliga allmänna platser samt genom tillsyn. Detta lyfts som en del i utvecklingsinriktningen genom att utgå ifrån en universell sammanhållen utformning av tätorten.

Nationella folkhälsomålen

Det nationella målet för folkhälsopolitiken är att skapa samhälleliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation. Åtta målområden har formulerats för att uppnå detta:

- Det tidiga livets villkor
- Kunskaper, kompetenser och utbildning
- Arbete, arbetsförhållanden och arbetsmiljö
- Inkomster och försörjningsmöjligheter
- Boende och närmiljö
- Levnadsvanor
- Kontroll, inflytande och delaktighet
- En jämlik och hälsofrämjande hälso- och sjukvård

Den fysiska planeringen har utifrån detta en viktig roll att spela i utformandet av den miljö där människor vistas. Det handlar dels om att skapa hälsofrämjande miljöer genom att göra det enkelt att färdas utan bil och skapa boendenära rekreations- och idrottsområden, vilket den föreslagna markanvändningen med inriktningen om att stärka kopplingar till de tätortsnära grönområdena bedöms leva upp till. Men också om att väga in de kvalitativa värdena av en omsorgsfullt utformad bebyggelse och utemiljö i alla projekt som rör den fysiska miljön. En viktig aspekt av folkhälsoarbetet som den fysiska planeringen kan bidra till är också att skapa tillit och gemenskap genom att inkludera de människor som lever på platsen i utformningen av den. Genom

Sunnemodellen jobbar kommunen aktivt med invånardialog och strävar efter att ha ett öppet samtal om kommunens fysiska utformning.

Gestaltad livsmiljö

Propositionen ”Politik för gestaltad livsmiljö” (Prop. 2017/18:110) presenterades i februari 2018 av dåvarande kultur-, miljö- och bostadsministrarna. Politiken tar ett helhetsgrepp om arbetet med den gestaltade livsmiljön och utgör en samlad nationell arkitekturpolicy. Det politiska målet slår fast att arkitektur, form, design, konst och kulturarv har avgörande betydelse i samhällsbygget eftersom den gestaltade livsmiljön påverkar alla människor i deras vardag utifrån bland annat hälsa och välbefinnande. Genom principen om ett levande centrum och hållbart byggande föreslås att estetiska, konstnärliga och kulturhistoriska värden tas till vara och utvecklas och miljöer gestaltas för att vara tillgängliga för alla.

REGIONALA MÅL OCH PLANER

Värmlandsstrategin

Region Värmland har av regeringen fått uppdraget att ta fram och samordna genomförandet av en regional utvecklingsstrategi - Värmlandsstrategin, inom ramen för förordningen om regionalt tillväxtarbete (2017:583). Strategin ska fungera som ett paraplydokument för övriga utvecklingsplaner inom regionen och bland annat de kommunala översiktsplanerna ska förhålla sig till inriktningen som ges.

I den nya Värmlandsstrategin, som antogs 2 juni 2021, formuleras en vision för regionens utveckling: Ett hållbart Värmland som förändrar världen. Utifrån visionen formuleras fyra insatsområden för Värmland. De fyra områden som pekats ut som särskilt viktiga för Värmlands utveckling är:

- Förbättra livsvillkoren
- Höja kompetensen
- Utveckla attraktiva platser
- Stärka konkurrenskraften

Regional transportplan

Länstransportplanen ska avse 12 år och bland annat omfatta investeringar i statlig regional infrastruktur, åtgärder för statlig medfinansiering av kommunal infrastruktur, åtgärder som kan påverka transportefterfrågan och val av transportsätt samt åtgärder

för en effektivare användning av befintlig infrastruktur. Trafikverket ansvarar för genomförande av åtgärderna i länstransportplanen.

Gällande länstransportplan avser perioden 2018-2029. I planen föreslagna åtgärder som kan beröra Sunne är samfinansieringsåtgärder på Fryksdalsbanan. I länsplanen 2014-2025 finns 25 Mkr avsatta för åtgärder på Fryksdalsbanan. Under 2026-2029 avsätts ytterligare 40 Mkr för samfinansiering av förbättringsåtgärder på Fryksdalsbanan. I remissförslaget till nationell plan 2018-2029 avsätts ca 500 Mkr för spårbyte på Fryksdalsbanan. Åtgärderna bedöms komma att kunna förbättra förutsättningarna för arbetspendling, vilket i sin tur bedöms skapa förutsättningar för bostadsbyggande.

Regionalt trafikförsörjningsprogram

Det regionala trafikförsörjningsprogrammet är ett långsiktigt strategiskt dokument för kollektivtrafik i Värmlands län. Programmet beskriver målen för kollektivtrafikens utveckling i regionen. Gällande plan avser perioden 2017-2021.

På sträckan Karlstad-Sunne-Torsby utgör tåg stamlinje medan busstrafiken huvudsakligen har funktionen som matartrafik. Grundutbud för stamlinje tåg för sträckan Kil-Sunne bör som lägst vara 11 dubbelturer, vilket uppfylls under vardagar.

Sunne berörs av att det under programperioden planeras kapacitets- och säkerhetshöjande åtgärder (se ovan). Region Värmland, Trafikverket och kommunerna längs Fryksdalsbanan har gemensamt enats om att avsätta medel för att höja banans kapacitet och framkomlighet. I åtgärderna ingår bland annat korsningsåtgärder och översyn av hållplatser. Målet är att på sikt nå en timmes restid mellan Torsby och Karlstad. Att få ner restiden på Fryksdalsbanan har stor betydelse för den regionala utvecklingen och utveckling av möjligheterna till arbets- och studiependling i denna del av länet. Planerade åtgärder bedöms kunna genomföras inom denna programperiod.

Regional cykelplan

Region Värmland har tagit fram en regional cykelplan från 2014. I denna lyfts fyra strategiska områden för utvecklingen av cykeltrafiken i länet:

- Samhällsplanering/Fysisk planering
- Ökad vardagscykling
- Hela resan-perspektivet
- Cykling för rekreation och turism

Flera åtgärdsområden föreslås i planen däribland att ta fram kommunala cykelplaner (vilket Sunne kommun har med senast reviderade version 2019) och att fortsätta utveckla cykelinfrastrukturen. I Sunne kommun finns ett tydligt fokus på att kontinuerligt utveckla gång- och cykelvägnätet i kommunen och flera sträckor har identifierats för komplettering med prioritering av gång- och cykelväg till skolor.

Energi och klimatstrategi för Värmland

Värmlands energi- och klimatstrategi ska bidra med vägledning i förhållande till de långsiktiga klimat- och energimål som riksdagen har beslutat om. Strategin pekar ut riktningen mot målen och vilken ambitionsnivå som krävs i det regionala arbetet för att länet ska kunna bidra till att målen uppnås. Strategin ska även främja samordning i detta arbete. Tidshorizonten för strategin är samma som för de nationella målen, det vill säga till år 2045. De centrala delarna i strategin är fyra principer som fungerar som utgångspunkter och vägledning samt fyra framgångsområden som har prioriterats för att de bedöms vara avgörande för att nå framgång i det regionala arbetet med att nå energi- och klimatmålen. Samtidigt är det områden där det finns goda möjligheter att minska klimatpåverkan, och där det finns regional eller lokal rådighet att påverka. De fyra framgångsområdena är:

- Fossilfria och effektiva transporter
- Robust och flexibelt energisystem
- Långsiktigt hållbart jord- och skogsbruk
- Ansvarstagande konsumtion

I planen sätts inriktningen att i den utsträckning det är möjligt undvika bebyggelse på jordbruksmark förutom i de fall kommunen bedömer det av väsentligt samhällsintresse, samt med hänsyn till det rationella jordbruket. Precis som för övriga hållbarhetsmål- och strategier har även föreslagen utbyggnad av gång- och cykelnätet och ambitionen att stärka kopplingar i grönstrukturen bäring på denna strategi.

Regional handlingsplan för grön infrastruktur

Länsstyrelsen Värmland arbetar med att ta fram en regional handlingsplan för grön infrastruktur. Handlingsplanen är ett viktigt verktyg för att nå Sveriges miljömål i länet genom att bidra med ökad

kunskap om landskapets kvalitéer, funktioner och processer, samt ge förslag på hur man kan ta hänsyn till dessa i praktisk tillämpning.

Sunne kommun arbetar enligt miljöstrategins hållbarhetsprinciper bl.a. med att värna och att gynna den biologiska mångfalden, bevara naturmiljön och främja olika ekosystemtjänster så att de kan kvarstå och utvecklas, vilket stärks genom denna fördjupning.

Regional bostadsanalys

Länsstyrelsen ansvarar för att årligen ta fram en bostadsmarknadsanalys. Den är ett regionalt kunskapsunderlag om situationen i länet och om hur bostadsmarknaden har utvecklats under de senaste åren. I bostadsmarknadsanalysen för 2020 anges att Sunne rapporterade underskott av bostäder i såväl centralorten som i resten av kommunen. Sunne är den enda kommunen i länet som anger att det finns ett överskott av bostäder för studenter. I början av terminen är de flesta studentbostäderna upptagna, men efter en tid står flera av dem tomma.

Genom föreslagen markanvändning skapas förutsättningar för att stimulera bostadsbyggande i tätorten, samt kan det öppna upp för att skapa flyttkedjor inom kommunen.

Ett jämställt Värmland

2017 tog Länsstyrelsen fram en strategi för ”Ett jämställt Värmland, strategi 2018-2027”. Strategin ska bidra till visionen ”Ett jämställt Värmland” och till att de nationella jämställdhetspolitiska målen får genomslag i länet.

Den fysiska planeringen kan påverka genom utformandet av den miljö där människor vistas. Därför är det viktigt att väga in de kvalitativa värdena av en omsorgsfullt utformad bebyggelse och utemiljö i alla projekt som rör den fysiska miljön.

Mellankommunala samarbeten

Sunne, Torsby, Hagfors och Munkfors (SuToHa-Mu) samarbetar i frågor om avfall och återvinning och har gemensamma dokument för Avfallsplan och Renhållningsordning.

Ett genomförande av planförslaget kommer ske i enlighet med renhållnings- och avfallsföreskrifter. Utbyggnad av tätorten enligt planförslaget kommer innebära en ökad belastning genom fler hushåll och verksamheter.

UTVECKLINGSSTRATEGIER FÖR MARK OCH VATTEN- ANVÄNDNINGEN

På kommande sidor redogörs för riktningen för den fysiska utvecklingen av Sunne tätort fram till 2040. Inledningsvis presenteras fyra vägledande principer för utveckling som följs av en karta där geografiskt knutna aspekter till utvecklingsstrategin redovisas (Karta Utvecklingsstrategi).

Strategierna uttrycker kommunens ambitioner för tätortens långsiktiga utveckling. Framtidsbilden som framkommer konkretiseras sedan i föreslagen markanvändning och utvecklingsområden i kapitel 3.

För att skapa den framtid som målas upp är det många olika aktörer som är inblandade. Näringsliv, statliga myndigheter, privatpersoner med flera har, utöver kommunen, viktiga roller och olika mandat i utvecklingen. Utvecklingsstrategin visar Sunne kommuns intentioner vad gäller hur den fysiska planeringen inom planområdet kommer bedrivas och vilken typ av förhållningssätt som ska iakttas i den fortsatta planeringen och byggandet av Sunne tätort.

Fyra principer för utveckling

- » Ett levande centrum
- » Starka kopplingar
- » Vatten och vegetation i fokus
- » Bygga hållbart

SÅ TOLKAR DU UTVECKLINGSSTRATEGIN

- » I strategin framkommer kommunens målbild för hur Sunne tätort ska se ut och fungera 2040
- » De fyra principerna för utveckling ska ligga till grund för hur strategikartan och senare markanvändningskartan tolkas och genomförs
- » Gränserna i utvecklingsstrategikartan ska inte läsas exakt, utan visar på den politiska viljeinriktningen för tätortens utveckling som beskrivs närmare i text på sidan 27-37

ETT LEVANDE CENTRUM

Kvaliteter:

- *Småstaden*
- *Småskaligt*
- *Centrumhandeln*
- *Teatertorget*
- *Kulturen*

Sunne tätort är präglad av småskalig bebyggelse och samhällets organiska framväxt. Sunne har länge varit en viktig marknadsplats på grund av sitt gynnsamma läge vid sundet och lockat handelsresande och människor till besök. Dessa kvaliteter har format orten och bidrar till dess platsidentitet.

Sunnes handelscentrum är koncentrerat till ett område runt Kvarngatan och Storgatan. I en tid där det syns en trend av minskning av den fysiska handeln i samhället (mycket på bekostnad av en ökning av näthandeln) blir det allt viktigare att ha en strategi för centrum- och handelsutvecklingen och att öppna upp för flexibel markanvändning. För att hålla ett levande centrum har kommunen sedan tidigare en viljeriktning att undvika externa handelsetableringar som kan konkurrera ut centrumhandeln.

Att kunna mötas och tryggt, säkert och trivsamt röra sig mellan platser under alla tider på dygnet är viktigt för att stimulera till vistelse och rörelse. I Sunne är Teatertorget med sin torghandel och sitt centrala läge i handelsstråken en given mötesplats som är viktig att bevara. En annan viktig mötesplats är resecentrum med sin funktion som nav för kollektivtrafiken i centrum. Dessa är belägna i olika ändar av centrala Sunne och tydliga kopplingar däremellan saknas.

En omsorgsfull gestaltning av stadsrummet- dess bebyggelse, gator, torg och gröstruktur, är en betydelsefull faktor för att uppnå trevnad och attraktivitet. I Sunne finns stora kvaliteter i lokaliseringen intill Fryksjöarna med sundet däremellan, samt med Lerälven som meandrar till sjön genom de södra delarna av tätorten. De värden som vattnet och dess närmiljö ger behöver tas tillvara. Exempel på det kan vara genom medveten placering och utformning av ny bebyggelse som skapar eller bevarar utblickar eller allmänt tillgängliga stråk i bryggmiljö med mötesplatser.

Sunne har en åldrande befolkning och ett behov av att skapa nya bostäder i centrala och tillgängliga lägen med närhet till service. Samtidigt finns barn och unga som saknar en given plats för interaktion. Hänsyn behöver tas till vilka olika behov som finns vid förtätning och utformning av nya bebyggelsemiljöer i centrum. Vid

bebyggelseutveckling är det viktigt att ta hänsyn till platsens kvaliteter, men även att värna om byggnaders unika värden (såväl i kulturhistoriskt värdefulla element som moderna tillskott).

I Sunne arbetar kommunen efter Sunnemodellen- ett förhållningssätt där kommunen genom dialog tar tillvara människors förmåga och vilja att bidra med sina olika erfarenheter och kompetenser. Det finns därmed en utarbetad grund för kommunikation och hålla en levande dialog med kommunens invånare och verksamma för att verka för en fortsatt god tätortsutveckling.

Principen innebär

- Att inga nya handelsetableringar som kan konkurrera med centrumhandeln medges i externa lägen.
- Att bevara och utveckla mötesplatser för människor i olika åldrar med fokus på barn och unga.
- Att vid ny- och ombyggnation verka för god arkitektur och gestaltning av hög kvalitet utifrån Sunnes småskaliga värden.
- Att på sikt ta fram ett nytt kulturmiljöprogram med riktlinjer för hur en utveckling kan ske med bibehållna kulturvärden och attraktivitet i stadsmiljön.
- Att främja Sunne kommuns varumärke ”Sagolika Sunne” genom bevarande och utveckling av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse och miljöer, samt genom att låta berättartraditionen verka som en röd tråd och prägla gestaltningen av tätorten.
- Att främja besöksnäringen och utveckling av viktiga besöksmål.
- Att genom förtätning skapa fler bostäder i tätorten och i centrum föreslå en flexibel användning (såsom bostäder kombinerat med kontor/handel/service) i bottenplan för ett levande centrum.
- Att den fördjupade översiktsplanens inriktning och genomförande genomsyras av en platsanalys och invånardialog.
- Att ta fram ett gestaltningsprogram för konkretisering av den fördjupade översiktsplanens utvecklingsinriktning och principer.

STARKA KOPPLINGAR

Kvaliteter:

- *Korta avstånd/nära*
- *Järnvägen förbinder Sunne med Torsby och Karlstad*
- *E45*
- *Flera gång- och cykelförbindelser över sundet*

Sunne nås primärt från E45 som löper i nord-sydlig riktning väster om tätorten. Infarterna till Sunne har inte utformats med någon övergripande plan eller omsorgsfull gestaltning av gaturummet utan omfattar endast funktion. Det första intrycket av orten speglar därmed inte Sunnes småstadskvaliteter. För ge en annan upplevelse av Sunne för trafikanter på E45 kommer åtgärder krävas för att förbättra utförandet av stadens entréer. Korsningen E45-Storgatan har även bedömts ha brister i trafiksäkerhet. Längs Storgatan, som är huvudgatan genom tätorten (och som ansluter E45 i väster och övergår i väg 241 i öster), har behov av åtgärder identifierats för att minska trafiken (med hänsyn till säkerhet, miljö och hälsa) och förhöja gestaltningen och upplevelsen i gaturummet, samt möjligheter för trafiksäker passage.

I Sunne är närheten mellan olika delar av orten högt värderad. Att enkelt kunna ta sig från en plats till en annan möjliggör för rörelse och liv. Två viktiga stråk som identifierats är Kvarngatan, som den primära handlegatan i centrum, och Långgatan, som kulturhistoriskt värdefull gata som binder ihop centrum med norra delarna av tätorten. Här föreslås en mer omsorgsfull gestaltning av gaturummet för att förstärka småskaligheten och befintliga kvaliteter.

Frykensundet delar tätorten och blir en barriär för möjligheten till passage. Sundsbron är hårt belastad, framförallt av tung trafik och behov finns att bygga ytterligare en vägbro. Stråken längs Frykensundet bedöms vara viktiga för allmänhetens tillgänglighet till strandområdet och attraktiviteten i orten. Vattenvägen längs sudet är värdefull för båttrafik mellan Frykensäarna.

Fryksdalsbanan är en avgörande förbindelse för pendeltrafik till Karlstad och Torsby. Med en framtida ökande andel godstrafik som transporteras på järnväg ökar betydelsen av banan. Kommunen är positiv till att en ökad andel godstrafik sker längs järnvägen. Förbättringsåtgärder är positivt för att skapa möjlighet till ökad arbetspendling och därmed även förutsättningar för bostadsbyggande i kommunen. Sunne kommun ser att kollektivtrafiken är under omvandling och i Värmland finns flera olika pilotprojekt på gång i syfte att utveckla och förbättra kollektivtrafiken. Kommunen ser positivt på en utveckling som möjliggör för en anpassad och

smart kollektivtrafik och att det kan förbättra möjligheterna till olika typer av resor med buss och buss som kompletteras med tåg. Kommunen ser vidare positivt på att den mindre tågstationen Kolsnäs ska vara i drift under sommarperioden.

Vid planering av gatunätet är det viktigt att utgå ifrån var mötesplatser finns lokaliserade. Kommunen strävar efter att öka cykelanvändandet i kommunen, vilket kan stimuleras genom fler fysiska gång- och cykelförbindelser. Genom att bygga ihop länkar som saknas i gång- och cykelnätet förstärks kopplingar mellan olika delar av tätorten. Fortsatt är det även viktigt att på ett bra sätt kunna nå centrum med bil för en god tillgänglighet.

Principen innebär:

- Att stärka gång- och cykelkopplingar mellan olika delar av tätorten genom att identifiera och bygga igen ”missing links”.
- Att bygga ut gång- och cykelleder till tätorten och stärka kopplingarna mellan tätorten och övriga delar av kommunen.
- Att skapa möjligheter för en vägbrokoppling i norr för att avlasta Storgatan-Sundsbron och minska andelen tung trafik genom centrum, för ökad trafiksäkerhet och bättre miljö (utifrån luftkvalitet, buller, trafiksäkerhet gående och cyklister framförallt barn och unga, framkomlighet för räddningstjänsten m m).
- Att ta fram gestaltungsförslag för stadens entréer och infarter, Storgatan inklusive rondellen och Kvarngatan.
- Att utveckling av stråk och mötesplatser ska ske med gröna och blå kvaliteter i en sammanhållen struktur.
- Att förbättra skyltningen i tätorten med fokus på parkeringsplatser (riktning och antal platser) och viktiga besöksmål.
- Att tillsammans med Trafikverket se över utformning och gestaltning av Storgatan.
- Att kontinuerligt utföra mätning/räkning av parkeringsbeläggning för överblick av parkeringsbehovet.
- Att främja förbättringsåtgärder av järnvägen för möjligheter till en ökad pendlings- och godstrafik.
- Att se över utformning av vägkorsningar vid Fryxellska skolan/idrottsområdet vid korsning väg 241-Brårudsvägen, korsning väg 241-väg 908, samt korsning Brårudsvägen- väg 908 (vid passage till Brårudsmossen) med förslag till trafiksäkerhetshöjande åtgärder.
- Att i dialog med ungdomar och Värmlandstrafik arbeta för fler bussförbindelser.

VATTEN OCH VEGETATION I FOKUS

Kvaliteter:

- *Fryken med sundet i fokus*
- *Lerälven- miljöskapande*
- *Närhet till tätortsnära skogar/grönområden i alla riktningar*
- *Naturområden med vandringsleder och aktiviteter*

I Sunne finns naturliga miljöskapande förutsättningar i den blåstruktur som Lerälven och Frykensjöarnas förbindelse i sundet ger upphov till. Vattenmiljön är viktig med hänsyn till vattenkvalitet och naturvärden (MKN) men även för rekreation och aktiviteter såsom bad och fiske. För att öka allmänhetens tillgänglighet till strandområdet och attraktiviteten i orten föreslås stråken längs sundet stärkas. I den kommunala LIS-planen har området längs sundet pekats ut för utveckling för näringsändamål. En stadsutveckling ska ske med hänsyn till övriga värden i strandmiljön. Nya brygganläggningar ska koncentreras och vara allmänt tillgängliga och om båtplatser anordnas ska dessa ha gästplats och kunna angöras av allmän båttrafik.

Runt tätorten finns större tätortsnära grönområden i flera riktningar; Sundsbergsområdet i sydväst, Åmbergsskogen i norr, Brårudsmossen i nordost och Gyllebyberget i sydost. Dessa områden är viktiga att bevara och utveckla för såväl de naturvärden som de besitter men även för de sociala värden som finns i möjligheten till friluftsliv och rekreation för såväl invånare som besöksnäring. Brårudsmossen används exempelvis för den östra skolverksamheten varpå trygga och säkra fysiska kopplingar däremellan är av vikt. För att nå dessa tätortsnära grönområden är det avhängigt med goda kopplingar för framförallt gång- och cykeltrafik. Korridorer mellan grönområden kan även ha en bäring på ekosystemtjänster och den biologiska mångfalden.

För skolområden ska beaktas gröna närmiljöer och värnas uppväxta träd och växtlighet som bidrar till skuggning och rumslighet i utemiljöer.

Det har identifierats behov av en mer omsorgsfull gestaltning i centrum, bl.a. i gaturummen för Storgatan, Långgatan och Kvarngatan. Här förordas en utformning med tillägg av gröna element som kan bidra till trevnad samtidigt som det kan ha en funktion för de gröna strukturella sambanden i tätorten.

Generellt föreslås ett helhetsgrepp kring tydliggörande av kopplingar mellan gröna inslag i tätorten och större grönområden samt vattenområden. Viktiga grönområden ska i första hand värnas vid nya exploateringar eller förtätningsprojekt, men i fallet av exploatering måste ske på bekostnad av sådan ska rimliga kompensationsåtgärder säkerställas.

Principen innebär:

- Att inventera grön infrastruktur i tätorten som underlag för identifiering av viktig grönstruktur utifrån ekosystemtjänster och biologisk mångfald samt sociala värden och folkhälsa.
- Att ekosystemtjänster integreras i planering och byggande.
- Att upprätthålla lekparker av god kvalitet för barn och unga.
- Att säkra tillgång till grönytor för skolverksamhet och idrottsaktiviteter.
- Att värna och utveckla Åmbergsskogen som tätortsnära skog, samt vara positiv till utveckling av befintliga värden i viktiga större grön- och friluftsområden utanför den fördjupade översiktsplanen såsom Sundsbergsområdet, Gyllebyberget och Brårudsmossen.
- Att tydliggöra och säkra gröna kopplingar mellan större grönområden genom ny gestaltning/översyn av stråken där vegetation/"gröna värden" prioriteras. På så vis binds områden samman vilket ger tydligare kopplingar för invånare och besökare till tätortsnära friluftsområden.
- Att öppna upp för Lerälvens kvaliteter genom utveckling av grönområde "Leraparken" vid f.d. Hasses handelsträdgård och binda ihop området med stråk längs Lerälven som i förlängningen ansluter Sundsbergsområdet.
- Hålla en god skötselnivå anpassad efter platsens miljö och funktion.
- Att utveckla stråken längs sundet och öka möjligheterna till upplevelsen och nyttjandet av vattnet genom exempelvis bad, fiske, fritidsbåtshamn som bedöms kunna stimulera besöksnäringen (i enlighet med LIS-planen).
- Att i nya byggprojekt planera för en hållbar dagvattenhantering där öppna, naturnära fördröjningslösningar med fördel kan utgöra gestaltningshöjande åtgärder.
- Att identifiera en eller flera lämpliga platser för stadsodling som med fördel kan placeras nära skola och förskola för att bidra till ökad kunskap och förståelse kring odling och matförsörjning.
- Att etablera Pilgrimsleden med koppling till Kil och Torsby.

BYGGA HÅLLBART

Kvaliteter:

- *Sunnemodellen med medborgare som medskapare*
- *Det länge hävdade jord- och skogsbruket i kommunen*
- *Den äldre ortstrukturen och bebyggelsen med historiska värden*
- *Störande industrier i utkanten, separerad från bostadsbebyggelse*
- *Koncentration av handel i centrum*

En hållbar samhällsbyggnad innebär att flera aspekter av hållbarhet ska uppnås (ekologisk, ekonomisk och social hållbarhet). En del i ett hållbart byggande innebär att ta hänsyn till faktorer som kan påverka miljö, hälsa och säkerhet.

En långsiktigt hållbar VA-hantering är en aspekt och en bevakning av nya bebyggelseområden som behöver ske i förhållande till vad som är möjligt att genomföra för att samtidigt nå en hållbar VA-utveckling i tätorten (utifrån kapacitet, miljöpåverkan och omgivningspåverkan).

Kommunen har identifierat områden i centralorten med risk för ras, skred, översvämning och skyfall. Längs Lerälven varierar stabilitetsförhållandena och även vid Fryken finns platser som bedöms vara mer osäkra avseende stabilitet. För den fortsatta planeringen är det viktigt att försiktighet och hänsyn tas inom utpekade områden. För att inte riskera problem med omhändertagande av stora mängder dagvatten ska fördröjningslösningar föreslås inom nya utvecklingsprojekt.

Tätorten omges av jordbruksmark som kommunen bedömer att det är viktigt att värna, samtidigt som det är av väsentligt samhällsintresse att kunna utveckla tätorten på ett ändamålsenligt sätt. Idag finns generellt en tydlig funktionsindelning i tätorten där exempelvis industriområden (Holmby och Brårud) är separerad från bostadsbebyggelse. Att bygga ut i anslutning till befintliga strukturer bedöms vara mer hållbart än att ta i anspråk nya områden.

En annan aspekt i arbetet med social hållbarhet är att planera för ett tryggt, säkert och tillgängligt samhälle och att i den fysiska planeringen hålla en helhetssyn kring samhällets olika geografiska områden så att dessa grundläggande förutsättningar säkerställs. Även vad som beskrivs under principen ”Ett levande centrum” har påverkan på den sociala hållbarheten.

Kommunen ska i framtida exploateringar och utvecklingsåtgärder göra väl avvägda beslut och prioriteringar för en ekonomiskt hållbar utveckling.

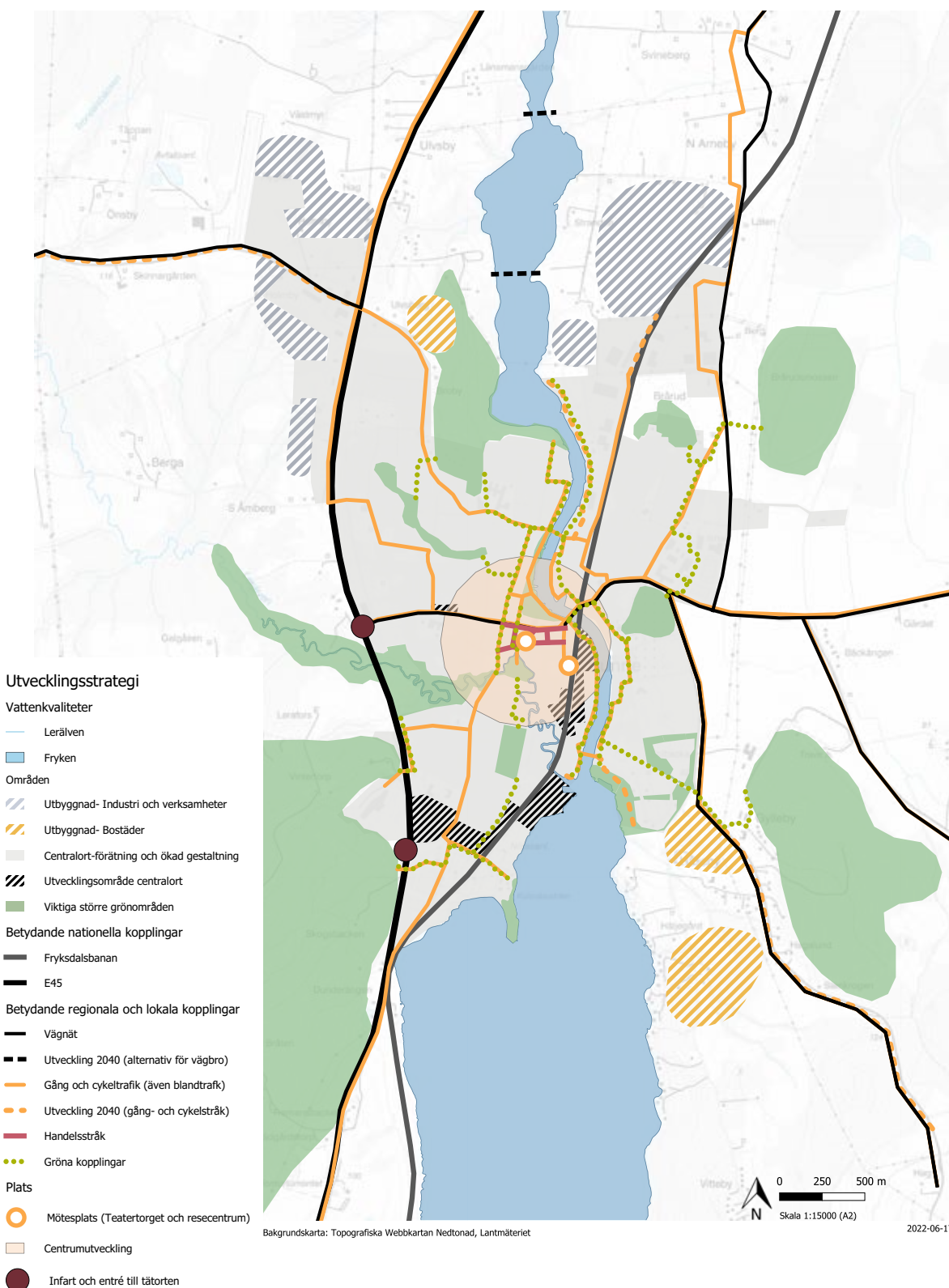
Principen innebär:

- Att särskild hänsyn tas till framtida generationer och att dialog sker systematiskt med barn och unga för att kunna beakta deras åsikter (enligt Barnkonventionen).
- Att inför exploatering, i samband med detaljplanering, ta hänsyn till risk för miljö, hälsa och säkerhet genom särskild aktsamhet och krav på utredning inom områden som är speciellt värdefulla eller riskutsatta.
- Att översyn görs inom riskområden med befintlig bebyggelse med genomförande av eventuella åtgärder.
- Att utbyggnad sker i samspel med en långsiktigt hållbar VA hantering.
- Att naturnära och lokala lösningar planeras för dagvattenhantering (fördröjning och rening).
- Att ny bebyggelse i så stor utsträckning som möjligt genomförs med förnyelsebart material (i enlighet med Träbyggnadsstrategin) och låg energiförbrukning.
- Att bebyggelse på brukningsvärd jordbruksmark, eller på andra med hänsyn till landskapsbilden, känsliga områden, bör undvikas förutom i de fall kommunen bedömer det av väsentligt samhällsintresse. Ny bebyggelse för annat ändamål än areella näringar ska lokaliseras så att konflikt med pågående verksamheter undviks och så att möjligheterna att bedriva ett rationellt jordbruk inte begränsas.
- Att hålla en god planberedskap för bostäder och verksamheter, där kommunen utgår ifrån det långsiktiga behovet av bostäder med hänsyn till den demografiska utvecklingen.
- Att se över och ersätta inaktuella detaljplaner.
- Att förtätning sker med hänsyn till viktiga (gröna- och blå) strukturer.
- Att exploateringar sker med hänsyn till kulturmiljövärden och platsens kvaliteter samt påverkan på stads- eller landskapsbild.
- Att ta vara på kvaliteterna i vattenrummen genom medveten placering av ny bebyggelse för att värna siktlinjer och skapa utblickar, i förhållande till stråk och mötesplatser längs sundet.
- Att utgå ifrån en universell, sammanhållen utformning.

UTVECKLINGSSTRATEGI I KARTA

Utifrån de fyra principerna för utveckling har en kartbild tagits fram som övergripande beskriver planeringsinriktningen för Sunne tätort fram till 2040. Kartan bifogas även detta dokument. För ökad

tydlighet och redovisning har även den samlade utvecklingsstrategin delats in i tre temakartor: bebyggelse, natur och friluftsliv samt kommunikationer.

BEBYGGELSE

Här redovisas befintlig planlagd mark genom markering av centralorten. Här pekas flera utbyggnadsområden ut enligt identifierat behov av ytterligare mark för industri- och bostadsändamål.

Primära utbyggnadsriktningar för industri och verksamheter bedöms vara väster om E45 i närhet till befintliga verksamheter, samt intill befintligt industriområde vid Brårud. För bostäder bedöms den primära utbyggnadsriktningen vara söderut genom en förlängning av Torvnäs/Solbacka (som nyligen planlades för i huvudsak bostadsändamål) vidare på den östra sidan av Fryken. Här finns planeringsutmaningar men attraktiviteten i området bedöms stor.

I den nordvästra delen av Sunne i utkanten av Åbergsskogen finns även ett lämpligt mindre utbyggnadsområde för bostäder.

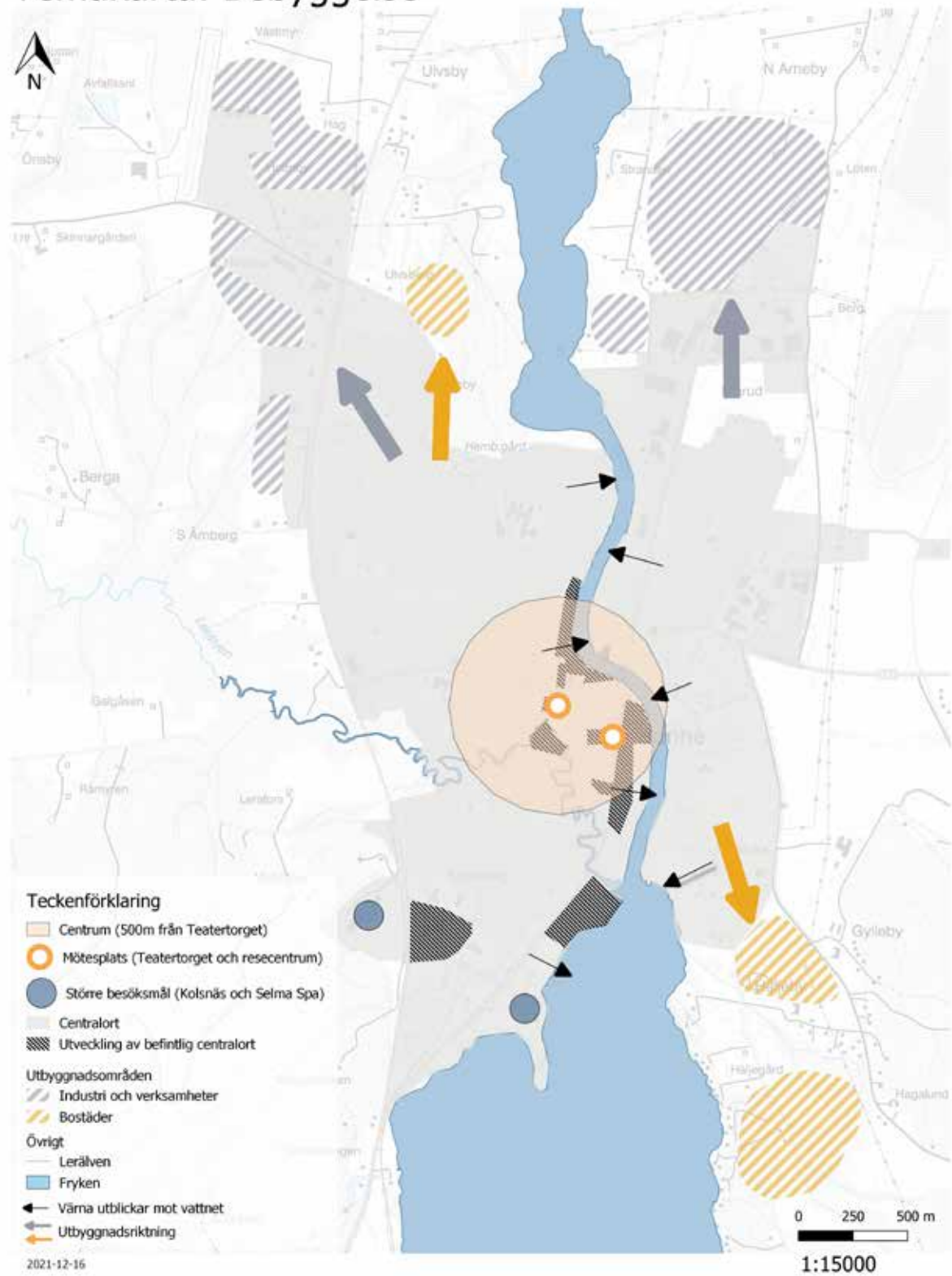
Utvecklingsområden inom befintlig centralort utgör områden där en förändring i markanvändning bedöms vara lämpligt, dels i närtid dels på längre sikt (såsom område vid Verkstadsgatan/Industri-gatan där en intressekonflikt syns mellan gällande markanvändning på en plats som utgör ett attraktivt vattennära läge).

Större besöksmål pekas ut som viktiga funktioner att värna och med möjlighet till framtida utveckling, likaså görs för identifierade befintliga mötesplatser i Teatertorget och resecentrum. Centrumavgränsningen symboliserar vikten av en fortsatt medveten centrumutveckling för att hålla ett levande centrum.

I övrigt betonas vikten av kopplingar och utblickar/siktlinjer mot sundet vid planering av ny och ombyggnationer.

Temakarta: Bebyggelse

NATUR OCH FRILUFTSLIV

Här pekas de största grönområdena ut i och i anslutning till tätorten. Dessa områden bör värnas då de bedöms vara av vikt för sina natur- och miljöskapande värden såväl som för sina sociala värden. Vidare pekas kopplingar ut mellan dessa grönområden.

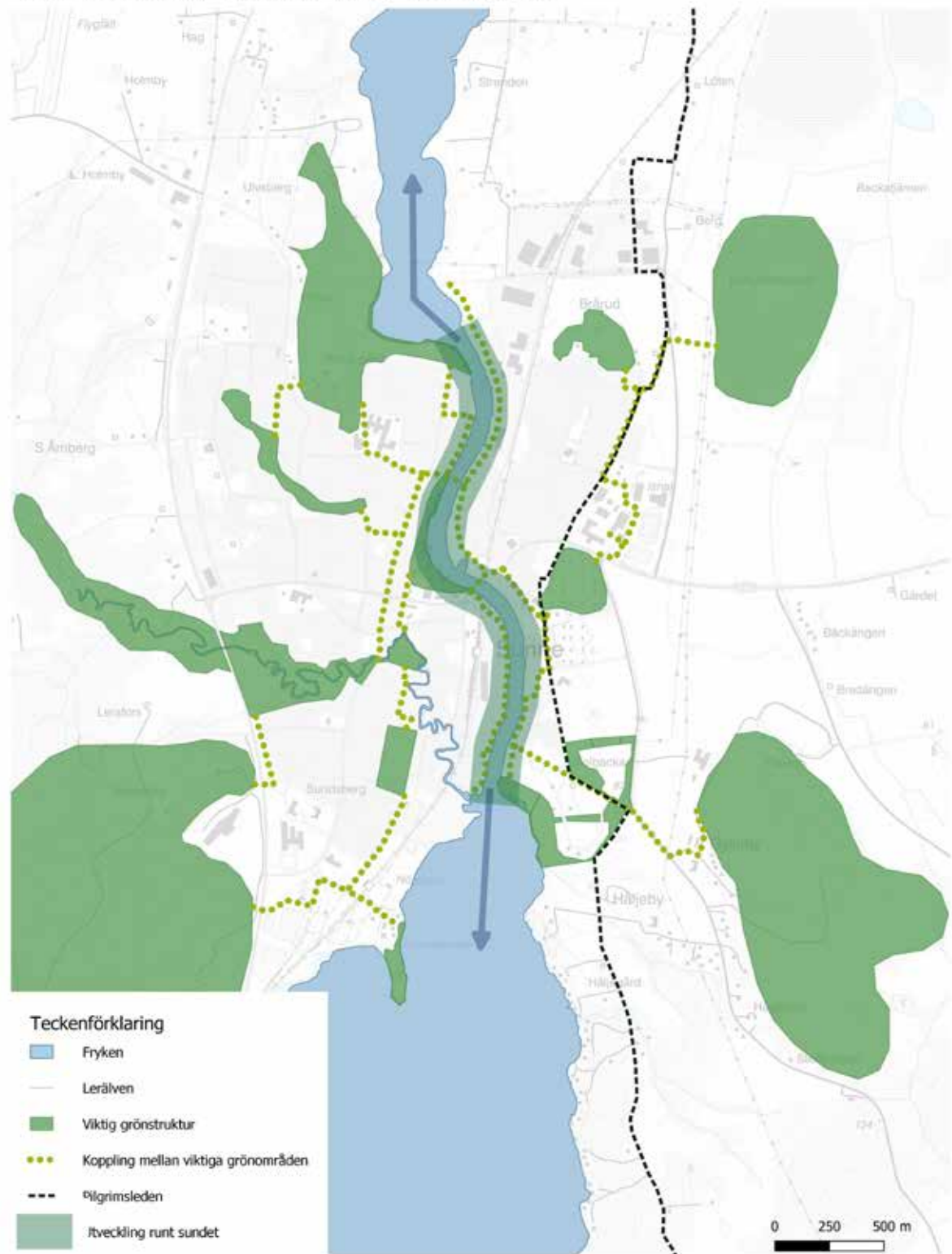
Att skapa en sammanhängande grönstruktur tjänar såväl människa som djur och växter. I detta fall har ingen inventering av den gröna infrastrukturen och de ekosystemtjänster som finns i tätorten gjorts, varpå utpekade kopplingar i första hand avser invånare men även besökare till friluftsområden att tydligt kunna röra sig mellan olika miljöer. En medveten gestaltning av dessa stråk med inslag av gröna element (såsom träd, planteringar m.m) kan ytterligare stärka grönstrukturen och gatusektionerna och bör utföras för att även kunna främja ekosystemtjänster och biologisk mångfald.

Vattenvägen och miljöerna i och intill Lerälven och Frykensäarna pekas ut som miljöskapande och viktiga för attraktiviteten i bebyggelseområdena och för stråken, framförallt längs sundet. Samtidigt belyses dess funktion för vattenförsörjning, bad och fiske m.m. och att hänsyn behöver tas till risker för översvämning, ras, skred och erosion i närområdet.

Pilgrimsleden genom Fryksdalen eller Fryksdalsleden löper mellan Torsby, Sunne och Kils kommuner. Det är en forntida handels- och pilgrimsled som sedan fortsätter vidare mot Norge. Ledens sträckning binds samman av natur- och kulturminnen. Tillgänglighet till och information kring leden kan utvecklas för att bättre etablera den för invånare och besökare.

Temakarta: Natur och friluftsliv

2021-12-16

KOMMUNIKATIONER

Här lyfts nationella förbindelser genom E45 och Fryksdalsbanan som är viktiga för kommunen både för transport av persontrafik (arbetspendling och besöks trafik) såväl som godstrafik och som framför allt binder samman orten med Torsby och Karlstad.

Vidare pekas viktiga regionala förbindelser ut genom Storgatan/väg 241 mot Munkfors. Storgatan har en primär funktion i att leda trafik till och genom orten. Det är därmed av högsta vikt att denna är väl utformad och gestaltad för att spegla tätortens kvaliteter. Tidigare brister i trafiksäkerheten har byggts bort genom cirkulationsplats i korsningen mot E45. Även förbindelser västerut mot Gräsmark, söderut mot Östra Ämtervik och Märbacka samt norrut mot Lysvik är viktiga förbindelser som förbinder tätorten med övriga delar av kommunen.

Alternativ för ny vägbro pekas ut i två olika lägen. Dessa kommer att kräva studier av lämpliga vägförbindelser med E45 och väg 908. Kommunen bedömer det vara av största vikt med ytterligare en förbindelse över vattnet för att avlasta Storgatan och Sundsbron från tung trafik och som på så vis kan förbättra tidigare problem med trafiksäkerhet, luftkvalitet och buller inne i centrum.

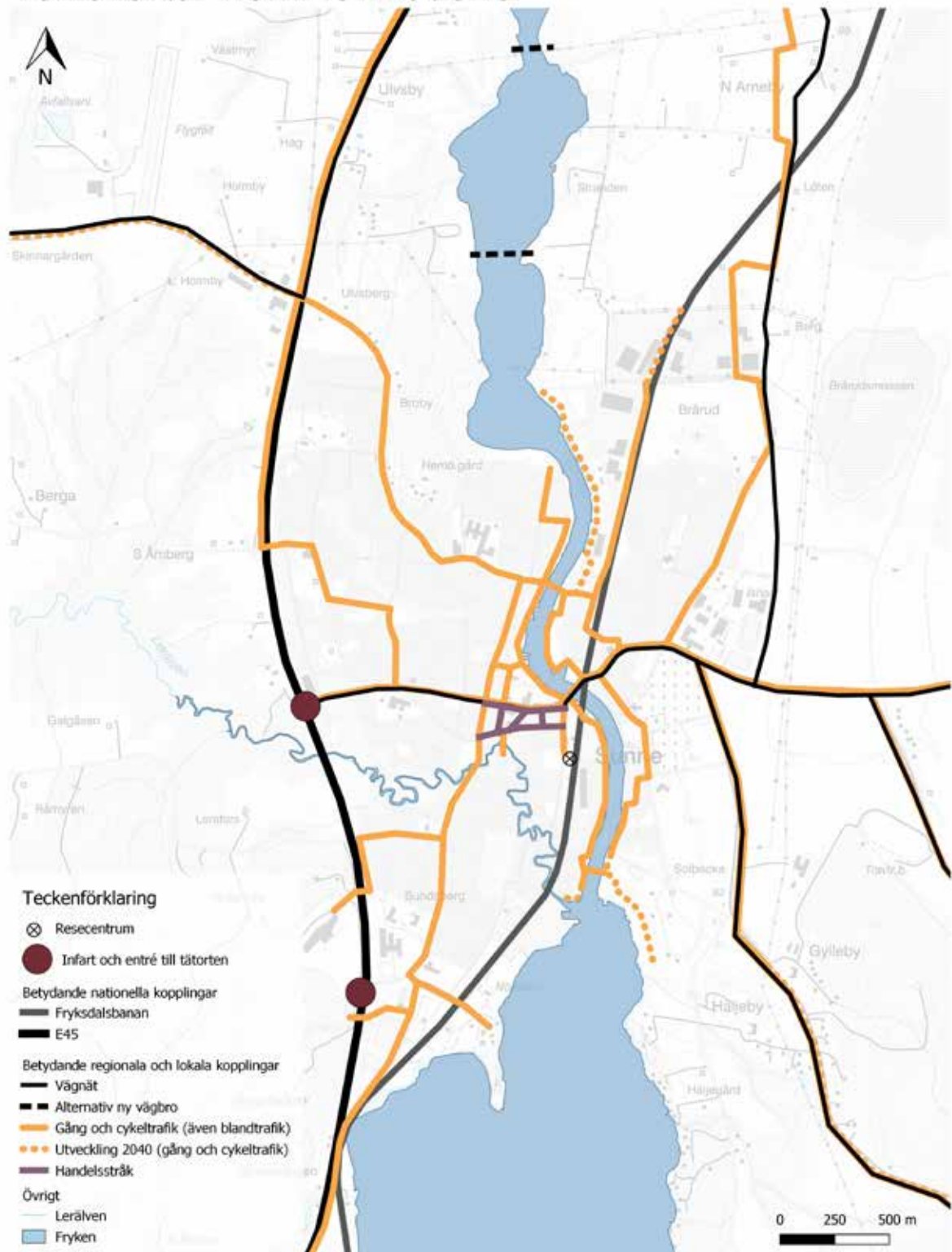
Här lyfts betydelsefulla kopplingar mellan olika delar av tätorten, mellan mötesplatser och besöksmål. Stråk för gående och cyklister betonas, men behöver inte utgöra endast gång- och cykelnät utan kan vara blandtrafikgator. Viktigast är att det finns en trafiksäker och tydlig förbindelse.

De primära handelsstråken bör värnas vid fortsatt centrumutveckling för att hålla ett levande centrum. Resecentrum är en nod som bör ha en säker och tydlig koppling till handelsstråken för självklar rörelse för tåg- och bussresenärer.

Temakarta: Kommunikationer

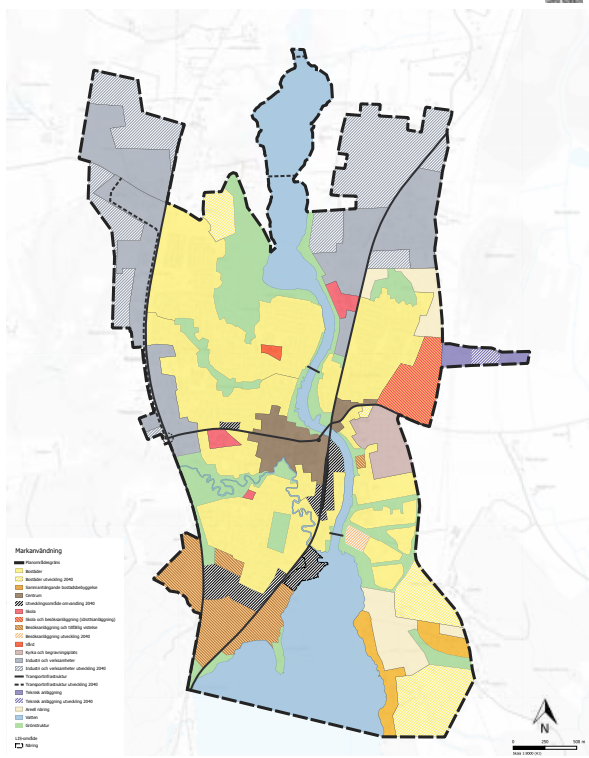
3. MARKANVÄNDNING

I detta kapitlet beskrivs den markanvändning som kommunen anser lämplig för att utvecklingsstrategin för Sunne tätort ska bli verklighet fram till 2040. En fördjupning av översiktsplanen är översiktlig och ger en strategisk inriktning för markanvändningen, medan lämplighetsprövning och detaljerade studier av platsens förutsättningar görs senare i planeringskedjan. Den markanvändning som här presenteras ska verka vägledande för kommande prövning.

BESKRIVNING AV MARKANVÄNDNING

I markanvändningskartan som tillhör denna plan visas hur marken inom planområdet föreslås användas 2040 för att uppnå utvecklingsstrategin för Sunne tätort. Innehållet i de olika användningarna beskrivs på kommande sidor tillsammans med en fördjupad beskrivning av de områden där en ändrad användning från dagens föreslås.

FÖRDJUPNING AV ÖVERSIKTSPLAN FÖR SUNNE TÄTORT
-ANTAGANDEHANDLING

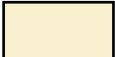

SÅ TOLKAR DU MARKANVÄNDNINGSKARTAN

- » Alla ytor inom planområdet har fått en användning i karta Markanvändning. Användningen ger en ram för och en bild av den utveckling som önskas fram till 2040.
- » Vissa markområden har fått en annan användning i kartan än den har idag. Detta innebär inga förpliktelser eller krav på markägaren. En plats användning som är fastställt i detaljplan och genom beviljade bygglov gäller tills den dagen detaljplanen ändras. Först om markägaren vill göra en stor förändring av platsens användning eller sälja marken kan kommunen komma att lyfta den inriktning som ges i fördjupningen av översiktsplanen. Kommunen kan då antingen ta stöd i fördjupningen av översiktsplanen för att motivera varför en motstående användning än den utpekade anses olämplig vid detaljplanering eller bygglov, eller om lämpligt förvärva marken för att kunna möjliggöra tänkt utveckling.
- » Markanvändningskartan ska läsas tillsammans med utvecklingsstrategin (som beskrivs på sida 26-37) med karta Utvecklingsstrategi och kapitlet som beskriver värden och hänsynstaganden (sida 58-71), med kartorna Värden och hänsyn: Kulturmiljö, Miljö, hälsa och säkerhet, Naturvärden och areella näringar samt Riksintressen) som ska vägas in vid beslut kring byggande och utveckling av den fysiska miljön i Sunne tätort.

SYMBOL	BENÄMNING	BESKRIVNING	STÄLLNINGSTAGANDEN
 	<p>Bostäder</p> <p>Utveckling 2040</p>	<p>Områden som i huvudsak består av olika former av bostäder och tillhörande funktioner som mindre tekniska anläggningar och parkeringar. Här inryms även förskola och mindre, icke störande verksamheter. Även idrottsplaner och mindre grönområden omfattas av användningen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Här kan vara möjligt att utveckla befintliga, mindre verksamheter eller andra användningar med en tydlig koppling till bostadsanvändningen under förutsättning att de inte har negativ omgivningspåverkan.
	<p>Sammanhängande bostadsbebyggelse</p>	<p>Områden av sammanhängande bostadsbebyggelse såsom fritidshusområden och bybildning.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Mindre komplement av bostadsbebyggelse kan inte uteslutas.
	<p>Centrum</p>	<p>Områden med olika servicefunktioner som ligger centralt eller på andra sätt ska vara lätta att nå. Centrumområde innehåller en blandning av handel, kontor, service, bostäder och annan jämförlig verksamhet. Trafik- och parkeringsytor, samt mindre grönstruktur ingår.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Handel förutom handel med skrymmande varor ska i huvudsak lokaliseras till denna användning.
	<p>Utveckling omvandling 2040</p>	<p>Område som inom planens tidshorisont bedöms komma att kunna utvecklas för en rad olika användning såsom bostäder, skola, vård, kontor, service, besöksanläggning, mindre icke störande verksamhet eller annan jämförlig verksamhet.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Ska ske med särskild hänsyn till principer för utveckling samt kommunens ställningstaganden. Kräver i regel en ny detaljplan där tänkt användning kan prövas mot FÖP samt platsens förutsättningar.
	<p>Skola</p>	<p>Förskola, fritidshem, skola och annan jämförlig verksamhet.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Samnyttjande verksamheter är möjligt.
	<p>Skola och besöksanläggning</p>	<p>Område som kan nyttjas gemensamt för skolanvändning samt idrottsanläggning.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Besöksanläggning får inte vara störande för skolans verksamhet.
	<p>Besöksanläggning och tillfällig vistelse</p>	<p>Områden för verksamheter som riktar sig till besökare, alla typer av tillfällig övernattnings- samt konferensanläggningar. Här ingår kulturella och religiösa verksamheter, idrotts- och sportanläggningar med tillhörande byggnader och övriga besöksanläggningar.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Prövning av verksamhet behöver ske med hänsyn till påverkan på trafik och störning för omgivning.
	<p>Besöksanläggning utveckling 2040</p>	<p>Område som riktar sig till besökare genom mindre serviceanläggning t.ex. restaurang eller café</p>	<ul style="list-style-type: none"> Prövning av verksamhet behöver ske med hänsyn till påverkan på trafik och störning för omgivning.
	<p>Vård</p>	<p>Områden för vårdverksamhet som avser människor.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Här kan vara möjligt med framtida kombination av vård med bostäder, kontor och service.

MARKANVÄNDNING

SYMBOL	BENÄMNING	BESKRIVNING	STÄLLNINGSTAGANDEN
	Kyrka och begravningsplats	Områden för religiösa verksamheter och begravningsändamål.	
 	Industri och verksamheter Utveckling 2040	Områden för verksamheter som inte bör blandas med bostäder. Här ingår såväl traditionella industriområden som större handelscentrum, sportarenor och annan verksamhet.	<ul style="list-style-type: none"> • Prövning av nya verksamheter behöver ske utifrån risk för omgivningspåverkan.
 	Transportinfrastruktur Utveckling 2040	Övergripande transportsystemet som har betydelse för trafikförsörjningen i form av E45, Fryksdalsbanan (järnvägen) och Storgatan.	<ul style="list-style-type: none"> • Två alternativa lägen för ny vägbro över sundet norr om tätorten föreslås för vidare utredning. Lämpliga vägförbindelser till E45 och väg 908 behöver utredas. • Framtida cirkulationsplats i korsningen E45-Storgatan samt parallellväg till E45 mellan cirkulation och korsning E45-väg 888 (Gräsmarksvägen).
 	Teknisk anläggning Utveckling 2040	Områden utpekade för större tekniska anläggningar som innehåller grundläggande funktioner för ett fungerande samhälle.	
	Areell näring	Områden för jordbruk.	
	Vatten	Vattenområde som innefattar del av sjöarna Mellan och Nedre Fryken, samt Lerälven. Bryggor och småbåtshamnar kan ingå.	<ul style="list-style-type: none"> • Inom området kan utveckling kräva dispens från eller upphävande av strandskyddet, samt anmälan eller tillstånd enligt miljöbalken avseende vattenverksamhet.
	Grönstruktur	Innefattar särskilt viktiga parker och grönområden och närrekreationsområdet Åmbergsskogen. Lekplatser och småbåtshamn kan ingå. Utveckling för friluftsliv såsom vandringsleder, motionsslingor, skidspår m.m ingår för Åmbergsskogen.	<ul style="list-style-type: none"> • Inom området avses endast sådan utveckling som är förenlig med bevarande av grönstrukturens värden.
Ingen symbol	Alla benämningar	Gata, gång- och cykelvägar samt parkering.	<ul style="list-style-type: none"> • Erforderlig lokal infrastruktur ska kunna prövas vid behov.

UTVECKLINGSOMRÅDEN

I markanvändningskartan redovisas översiktligt nuvarande och tänkt mark- och vattenanvändning inom Sunne tätort till år 2040. Områdena där en förändring av dagens markanvändning kan ses presenteras närmare under detta avsnitt.

Precis som resten av Sunne tätort omfattas utpekade utvecklingsområden av riksintresse för det rörliga friluftslivet för Fryksdalen enligt MB 4 kap. Inom sådant område skall turismens och friluftslivets, främst det rörliga friluftslivets, intressen särskilt beaktas vid bedömningen av tillåtligheten av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön. Detta ska dock inte utgöra ett hinder för tätortsutveckling. Hela Sunne tätort omfattas även av utpekade utvecklingsområden av riksintresse för flygfart (MSA-tytor) och totalförsvaret lågflygningsområde, vilket innebär att ärenden som berör objekt högre än 20 m ska remitteras till Försvarmakten. och Luftfartsverket. Med anledning av att dessa riksintressen gäller över hela tätorten skiljer sig inte förutsättningarna åt mellan de olika utvecklingsområdena varvid de inte redovisas i områdeskartorna.

NORRA ÅMBERG

Inom den nordvästra delen av Sunne ses en naturlig utveckling av befintliga bostadsområden norr om Åbergsvägen.

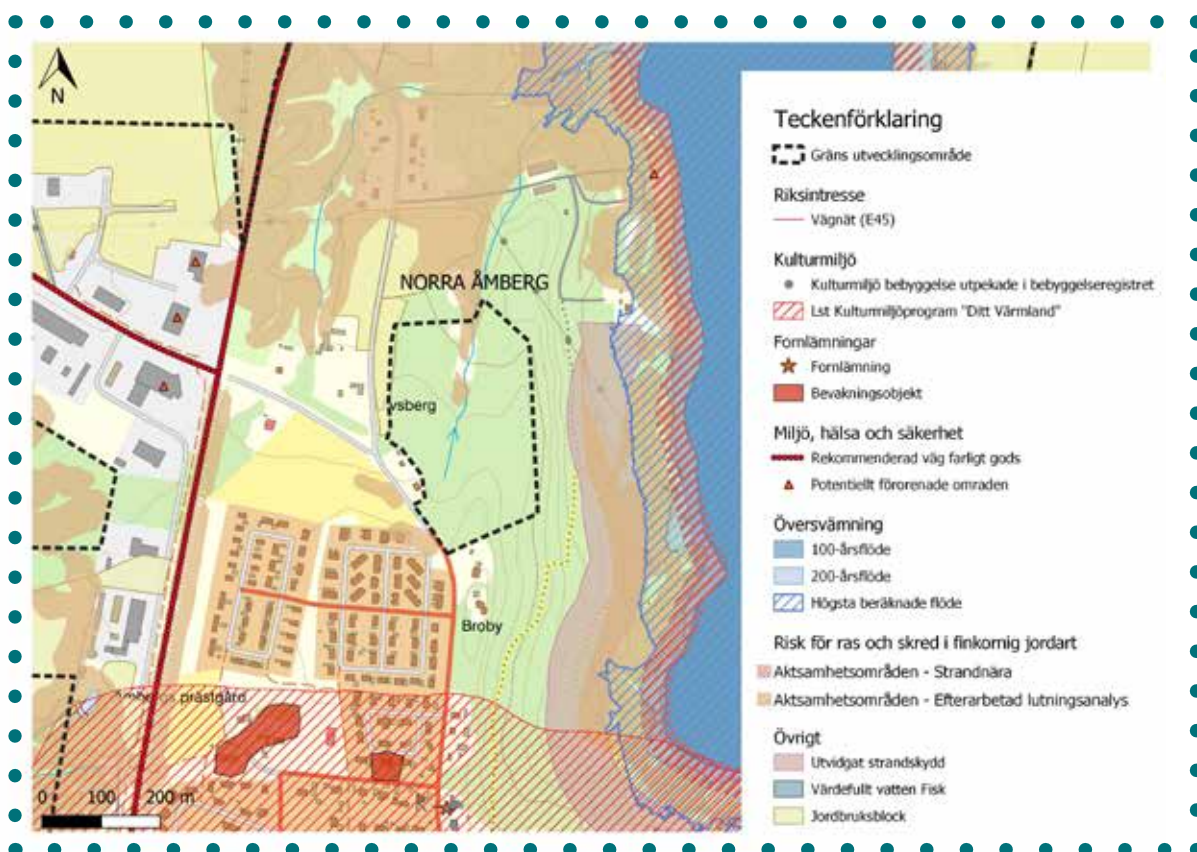
OMRÅDETS FÖRUTSÄTTNINGAR

Norra Åberg är idag skogsmark belägen i den nordvästra delen av Åbergsskogen. Området är lokaliserat norr om Åbergsvägen i gränsen där tätortens sammanhållna bebyggelse övergår i en glesare bebyggelsestruktur.

Området utgörs av en skogsbeklädd höjdrygg/ås som delas av en bäck med avrinning norrut. Området har avgränsats med hänsyn till den remsa med jordbruksmark som sträcker sig parallellt med Ulvsbyvägen.

I direkt anslutning till området finns fyra bostäder belägna längs Åbergsvägen. Strax västerut återfinns en gammal gårdsmiljö där kommunen är markägare. Likaså är kommunen markägare till föreslaget utvecklingsområde, närliggande jordbruksmark samt Åbergsskogen. Söder om Åbergsvägen finns jordbruksmark som sedan tidigare är planlagd mark för bostadsändamål, samt sammanhållen bostadsbebyggelse.

Närrekreationsområdet finns i Åbergsskogen. Här finns en grillplats vid sjön och sittmöjligheter längs elljusbanan. Skogen används för fritidsaktiviteter, träning och i pedagogiskt syfte för förskola/skola som utflyktsmål. Vid utpekande av utvecklingsområdet har anpassningar gjorts för att inte stå i konflikt med den del av Åbergsskogen som bedöms ha det högsta sociala värdet.

Inga utpekade naturvärden finns i området, men en bedömning av områdets naturtyper och artförekomster kommer behöva göras i samband med vidare prövning som underlag för att ta ställning till förslagets eventuella påverkan och om anpassningar krävs.

I anslutning till bäcken samlas vatten enligt länsstyrelsens skyfallskartering vid ett 100 års regn. Ny bebyggelses påverkan på flödesvägar och volym i området och hur detta kan hanteras långsiktigt i området bör ske. Området omfattas i delar av SGU utpekade riskområden med förutsättningar för skred i finkornig jordart- efterarbetad lutningsanalys. En samlad bedömning av dessa förutsättningar rekommenderas.

Området har goda förbindelser genom utbyggd infrastruktur. Ulvsbyvägen ansluter E45 omkring 600 meter nordväst om området. Gång- och cykelväg finns utbyggd så det är möjligt att ta sig till centrum och resecentrum. Området är beläget inom verksamhetsområde för vatten och till större delen inom verksamhetsområde för avlopp.

OMRÅDETS POTENTIAL

Att utveckla Norra Åmberg för bostadsbebyggelse ses som en naturlig utökning av tätorten.

Inom området bedöms översiktligt ca 25-30 tomter för enbostadshus kunna skapas. Detta beroende på exakt utformning av området, typ av bebyggelse,

samt anpassningar till den bäck som finns centralt i utvecklingsområdet och delar av området i en västra och östra sida. Utveckling bör ske med hänsyn till påverkan på landskapsbilden och en remsa natur bör sparas mellan bostadsbebyggelsen och den öppna jordbruksmarken.

RIKTLINJER FÖR UTVECKLING

Följande frågor är särskilt viktiga att lyfta in vid utveckling inom området inför fortsatt prövning. Se vidare under rubriken ”Vidare prövning” i genomförandekapitlet.

- Bedömning av geotekniska förutsättningar och risk för ras och skred.
- Naturvärdesinventering bör genomföras som underlag för bedömning av förslagets påverkan på ev. naturvärden.
- Vid planläggning av området är hantering av dagvatten/avrinning och skyfall viktigt att ta i beaktning. Rekommenderas samlat med bedömning av risk för ras och skred.
- Lokalisering av lämplig angöringsväg till området behöver studeras utifrån rådande trafikförutsättningar och ny trafikallsträng.
- Hållbar hantering av vatten och avlopp för att inte äventyra påverkan på MKN vatten i recipient (Sundet).

NORR OM KYRKAN

Norr om kyrkan finns en gräsyta som tillhör Svenska kyrkans fastighet. Här syns inget behov av att utöka kyrkoverksamheten varpå det istället identifierats en möjlighet att utveckla marken för bostadsändamål.

OMRÅDETS FÖRUTSÄTTNINGAR

Området utgörs av en klippt gräsyta som i öster och söder omges av Klockareallén. Alléer omfattas av det generella biotopskyddet i miljöbalken, vilket i fallet av åtgärder eller påverkan kräver dispens.

Området har goda förbindelser genom utbyggd infrastruktur. Norrut tangerar området Storgatan/väg 241 och ansluts från korsningen Storgatan-Brårudsvägen-Klockareallén. Denna korsning har identifierats som bristande med hänsyn till trafiksäkerhet för skolelever utifrån hård belastning under delar av dygnet, vilket bör hanteras i den vidare prövningen utifrån trafikallsträng till området. Vidare norr om Storgatan finns närmast blomsterhandel och bostadsbebyggelse. Gång- och cykelväg finns in i området med möjlighet att ta sig över Sundsbron och vidare till centrum och resecentrum. Området är beläget inom verksamhetsområde för vatten och avlopp.

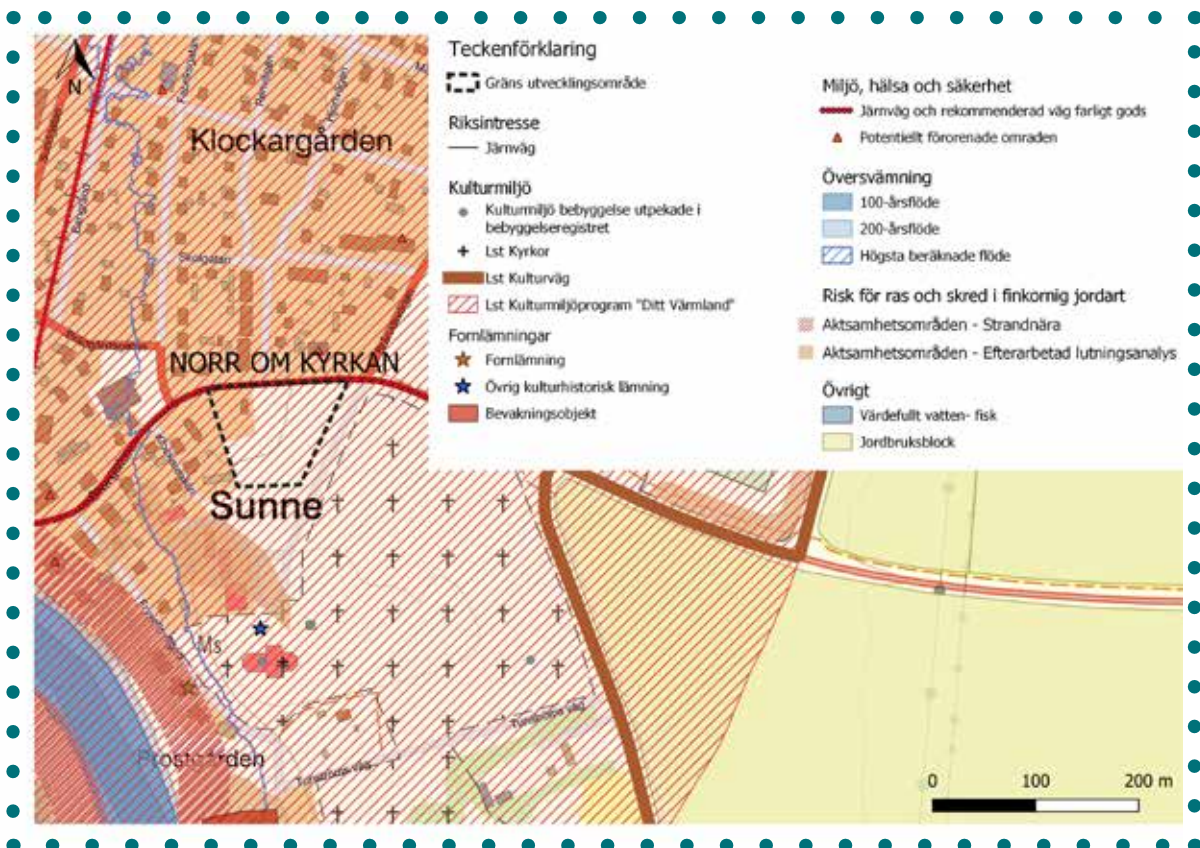
Västerut finns bostadsbebyggelse genom både mindre (tvåvånings) flerbostadshus samt enbostadshus. Söderut och österut återfinns kyrkoområdet med kyrkogård och tillhörande bebyggelse, såsom kyrkan, församlingshem m.m. Området ingår i länsstyrelsens kulturmiljöprogram "Ditt Värmland" där kyrkan och kyrkogården samt bebyggelse längs Storgatan nämns särskilt.

Den södra delen av området omfattas av SGU's utpekade riskområden med förutsättningar för skred i finkornig jordart- efterarbetad lutningsanalys.

Området omfattas idag av *Detaljplan för kyrkogården m.m.* med huvudsaklig markanvändning för begravningsplats för beredskapsändamål, park eller plantering och gata eller torg.

OMRÅDETS POTENTIAL

Området bedöms vara attraktivt som förtätningsområde. Området kring kyrkan är miljöskapande och lokaliseringen har goda förbindelser med centrum och resecentrum. Att beakta vid utbyggnad av området är placering samt gestaltning av den nya bebyggelsen för att den ska passa in i stadsbilden med hänsyn till den kulturhistoriskt värdefulla miljön i området.

En utbyggnad av lämplig bebyggelse i området behöver studeras mer ingående utifrån platsens förutsättningar och omgivande bebyggelse, men utifrån scenariot att en utveckling sker genom mindre flerbostadshus likt det som finns i närhet till området skulle platsen kunna inrymma omkring 20-40 bostäder.

RIKTLINJER FÖR UTVECKLING

Då området utgör en del av tätorten samt är planlagd sedan tidigare kommer en vidare prövning ske genom detaljplan. Följande frågor är särskilt viktiga att lyfta in vid utveckling inom området:

- Anpassningar till eventuella störningar från trafikbuller från Storgatan.
  - Bedömning av geotekniska förutsättningar och risk för ras och skred.
  - Risk kopplat till transporter av farligt gods på väg 241/Storgatan.
  - Vid planläggning av området är hantering av dagvatten/avrinning samt skyfall viktigt att ta i beaktning.
- Bedömning av påverkan på trafiksäkerhet i korsningen Storgatan- Brårudsvägen- Klockareallén med hänsyn till ytterligare trafik genererad ifrån utvecklingsområdet.
  - Särskild hänsyn till gestaltning av området med beaktning av det kulturhistoriska värdet i kyrkomiljön samt bebyggelse längs Storgatan.

HÄLJEBY

På östra sidan av Fryken, söder om det nyligen planlagda bostadsområdet Torvnäs, finns området Häljeby. Här syns en möjlig fortsättning av kommunens utbyggnadsriktning för bostäder i den sydöstra delen av tätorten. Utvecklingsområdet är uppdelat i två delområden (norr och söder).

OMRÅDETS FÖRUTSÄTTNINGAR

Häljebyområdet är uppbyggt kring en enskild väg som löper i nordsydlig riktning mellan väg 716 och Mellan-Fryken med mindre vägar som förgrenar sig mot bebyggelsen som finns i området. Det norra delområdet är avgränsat mot denna enskilda väg mot väster och det planlagda bostadsområdet för Torvnäs/Solbacka mot norr. I öster avgränsas delområdet av väg 716 som är utpekad som kulturväg av länsstyrelsen. Även det södra delområdet gränsar mot väg 716 i öster.

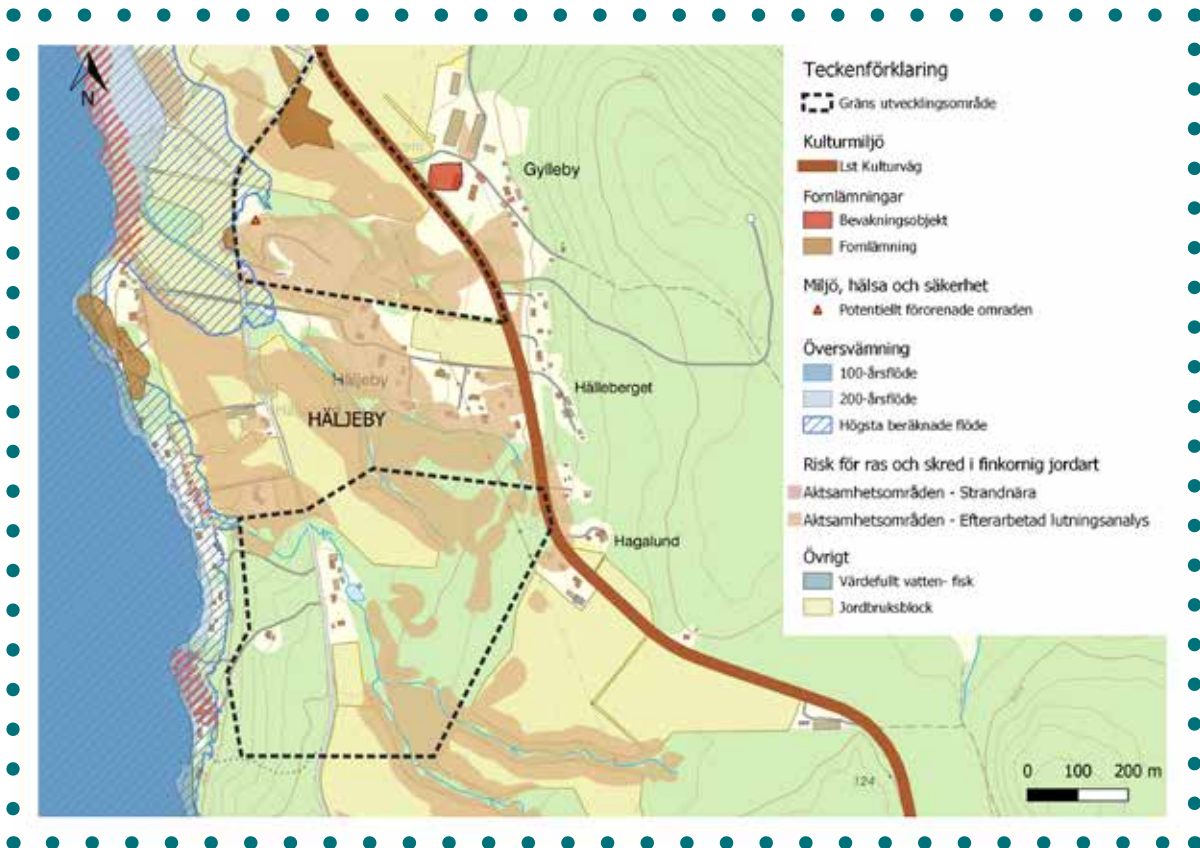
I Häljeby finns en tydlig rad med bebyggelse på strandtomter närmast vattnet, där tomterna varierar i storlek från ca 1500 m² och upp till över 1 ha. Bedömningen är att de flesta är permanentboende i området. Stor del av marken bakom bebyggelse-raden utgörs av jordbruksmark. Söderut fortsätter en liknande bebyggelsestruktur och landskapsbild innan den övergår i mer orörd skogsmark längs stranden.

På den östra sidan av den enskilda vägen i området är landskapet aningen mer uppbrutet i mosaik mellan skog och öppen mark för jordbruk. Norr om Häljeby herrgård finns spår av en gammal grustäkt. Raviner finns i området.

Det finns spridda jordbruksblock i området och jordbruksmark omfattas av miljöbalkens hushållningsbestämmelser, där *brukningsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.* Kommunens bedömning är att tätortsutveckling för bostadsbebyggelse i stort är att betrakta som väsentligt samhällsintresse, dock kan utbyggnad ske med ambitionen att undvika bebyggelse inom jordbruksmark i de flesta fall.

Mellan Fryken är utpekad som värdefullt fiskevatten av Fiskeriverket. Inga utpekade naturvärden finns i området.

I den nordöstra delen av området (där den tidigare grustäkten funnits) finns enligt länsstyrelsens planeringsunderlag ej riskklassad utpekad potentiellt förorenat område efter *oljegrus- och asfaltverk mobila.*

Länsstyrelsens skyfallskartering visar att delar av området är särskilt drabbat vid ett 100-årsregn, vilket i huvudsak sker längs bäckarna. I vissa delar av utvecklingsområdet kommer det därmed vara behov av att hantera riskerna för översvämning vid en fortsatt prövning.

Stor del av området omfattas av SGU's utpekade riskområden med förutsättningar för skred i finkornig jordart- efterarbetad lutningsanalys.

Två fornlämningar finns inom norra delområdet överlappandes varandra; boplotsområde (L2005:6458) och bytomt/gårdstomt (L2006:8990) vid platsen för Häljeby gamla tomt.

Det norra delområdet omfattas av kommunens verksamhetsområde för vatten och avlopp.

OMRÅDETS POTENTIAL

Det är viktigt att bygga ut området med hänsyn till befintliga strukturer genom en medveten lokalisering, placering och gestaltning som passar in i området.

Inom det norra delområdet bedöms omkring 5-15 bostäder kunna skapas. I det södra delområdet bedöms sammantaget ca 10-30 bostäder kunna skapas, fördelat på två områden med ca 5-15 bostäder.

Utbyggnad inom det utpekade utvecklingsområdet för Häljeby förväntas bidra till att skapa attraktiva boenden inom kommunen primära utbyggnadsriktning i nära anslutning till tätorten. Det är dock av stor vikt för attraktiviteten i området att inte ny bebyggelse placeras oaksamt så att landskapsbilden påverkas negativt. Kompletterande ny bostadsbebyggelse i anslutning till befintlig bebyggelse och skogsområden bedöms dock rätt utfört kunna bidra med kvaliteter.

RIKTLINJER FÖR UTVECKLING

Att utveckla området för bostadsbebyggelse ses som en naturlig utökning av tätorten. Följande frågor är särskilt viktiga inför fortsatt prövning genom detaljplan. Se vidare under rubriken "Vidare prövning" i genomförandekapitlet.

- Hållbara hantering av vatten och avlopp som kan innebära enskilda gemensamma lösningar krävs för att inte äventyra påverkan på MKN vatten i recipient (Mellan Fryken).
- Bedömning av geotekniska förutsättningar och risk för ras och skred.

- Naturvärdesinventering bör genomföras som underlag för bedömning av förslaget påverkan på ev. naturvärden.
- Vid planläggning av området är hantering av dagvatten/avrinning och skyfall viktigt att ta i beaktning. I de delar som berörs ska anpassningar göras för att inte ny bebyggelse ska riskera att ta skada av översvämning. Rekommenderas samlat med beömning av geotekniska förutsättningar och risk för ras och skred.
- Hänsyn till fornlämningar och landskapsbilden ska tas genom en medveten lokalisering, placering och gestaltning av ny bebyggelse.
- I den norra delen av området (vid utpekade riskområde) bör utredning av ev. markförorening föregå ny bebyggelse.

Skiss ovan visar var en koncentration av ny bebyggelse bedöms kunna vara aktuellt.

BRÅRUDS INDUSTRIOMRÅDE

I Bråruds industriområde finns flertalet olika verksamheter och industrier. Utvecklingsområdet här utgör förslag till utökning av befintligt industriområde.

OMRÅDETS FÖRUTSÄTTNINGAR

Brårudsområdet är beläget i den nordöstra delen av tätorten mellan väg 908 (i öster) som utgör utpekad kulturväg av länsstyrelsen och Sundet (i väster). En mindre del av utvecklingsområdet omfattas sedan tidigare av detaljplan för begränsad industri. Området nås via Brårudsalléen.

Utvecklingsområdet omfattas i sin helhet av jordbruksmark. Då större delen av tätorten omges av jordbruksblock är en utyggnad av tätorten svår att genomföra utan att ta i anspråk sådan mark. Att kunna tillskapa mer industrimark bedöms vara av angeläget allmänt intresse för kommunens näringsliv och framtida arbetsmarknad. En utveckling av industrimark i anslutning till befintligt verksamhetsområde i Brårud bedöms ger fördelar i att området har utbyggd infrastruktur och förbindelser. Fryksdalsbanan (som även är riksintresse för kommunikationer) passerar genom området med äldre stickspår till del av befintligt verksamhetsområde.

Norrut återfinns enskild gådsbebyggelse. Söderut övergår verksamhetsområdet i skola, jordbruksmark, natur och sammanhållen bostadsbebyggelse.

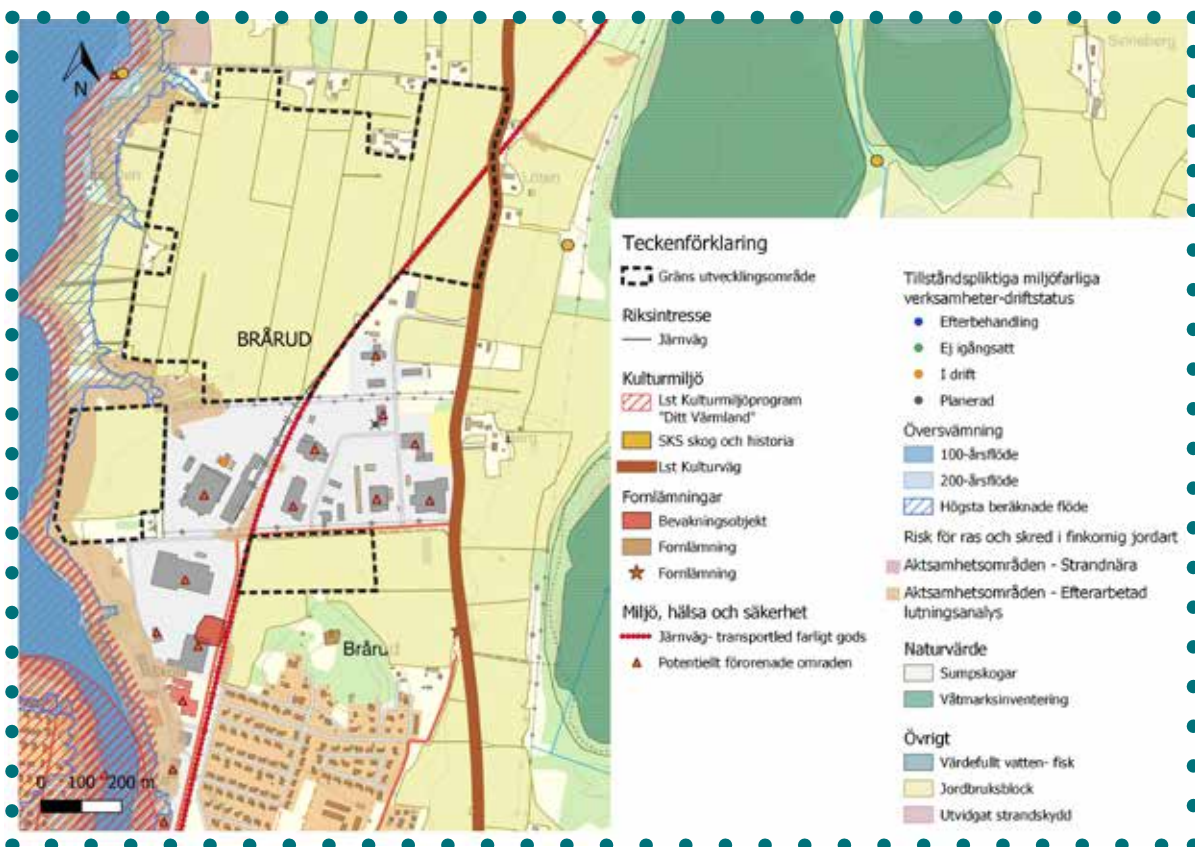
Den västra delen av utvecklingsområdet omfattas av SGU's utpekade riskområden med förutsättningar för skred i finkornig jordart- efterarbetad lutningsanalys. Det västra delområdet gränsar till riskområde för strandnära aktsamhetsområde samt översvämning för högsta beräknade flöde.

Lokala delar av utvecklingsområdena drabbas av skyfall vid ett 100-års regn. Framförallt är detta tydligt i den norra delen av det norra delområdet, samt längs järnvägen och kraftledningsgata.

Inom befintligt verksamhetsområde finns flera utpekade potentiellt förorenade områden utifrån tidigare eller pågående verksamheter.

OMRÅDETS POTENTIAL

I markanvändningskartan pekas utvecklingsområde ut för industri och verksamheter för ca 65ha. Området bedöms ha förutsättningar att möta framtida behov av mer industrimark.

Vid en framtida utbyggnad av det södra alternativet för vägbro över Sundet kommer transporter kunna ske direkt till området utan att passera centrala tätorten, vilket bedöms öka attraktiviteten i området ytterligare.

Vid en framtida utveckling av gång- och cykelstråk finns ytterligare förbindelse mellan verksamhetsområdet och övriga Sunne. Det bedöms kunna stimulera till val av cykel för arbetspendling för pendlare inom tätorten eller från resecentrum och pendlare utom kommunen.

RIKTLINJER FÖR UTVECKLING

Att utveckla för verksamhetsområdet ses som en naturlig utökning av tätorten. Följande frågor är särskilt viktiga att lyfta in vid utveckling inom området: inför fortsatt prövning. Se vidare under rubriken ”*Vidare prövning*” i genomförandekapitlet.

- Hållbar hantering av vatten och avlopp för att inte äventyra påverkan på MKN vatten i recipient (Sundet).
- Vid planläggning av området är hantering av dagvatten/avrinning och skyfall viktigt att ta i beaktning. Rekommenderas samlat med bedömning av risk för ras och skred i den del som berörs.
- Bedömning av geotekniska förutsättningar och risk för ras och skred.

- Bedömning av ökad trafikallsträng och påverkan på vägnätet framförallt korsning Brårudsalléen- väg 908 och plankorsning mot järnvägen (Fryksdalsbanan).
- Inom del av området kan det bli aktuellt att bedöma störningspåverkan på omgivande skola och bostadsbebyggelse.
- Påverkan på landskapsbild, särskilt utifrån mötet med bebyggelsen norr om utvecklingsområdet.
- Naturvärdesinventering bör genomföras som underlag för bedömning av förslagets påverkan på ev. naturvärden, däribland biotopskyddade områden.
- Vid planläggning av området i sydöstra delen behöver ny angöring till kvarvarande jordbruksmark hanteras.

HOLMBY INDUSTRIOMRÅDE

Holmby är ett befintligt verksamhetsområde i den nordvästra delen av Sunne tätort.

OMRÅDETS FÖRUTSÄTTNINGAR

Området är beläget längs E45's västra sida samt finns verksamheter fördelade på båda sidor av väg 888 (Gräsmarksvägen). E45 utgör rikintresse för kommunikationer och korsningen mellan vägarna är angöringen till industriområdet.

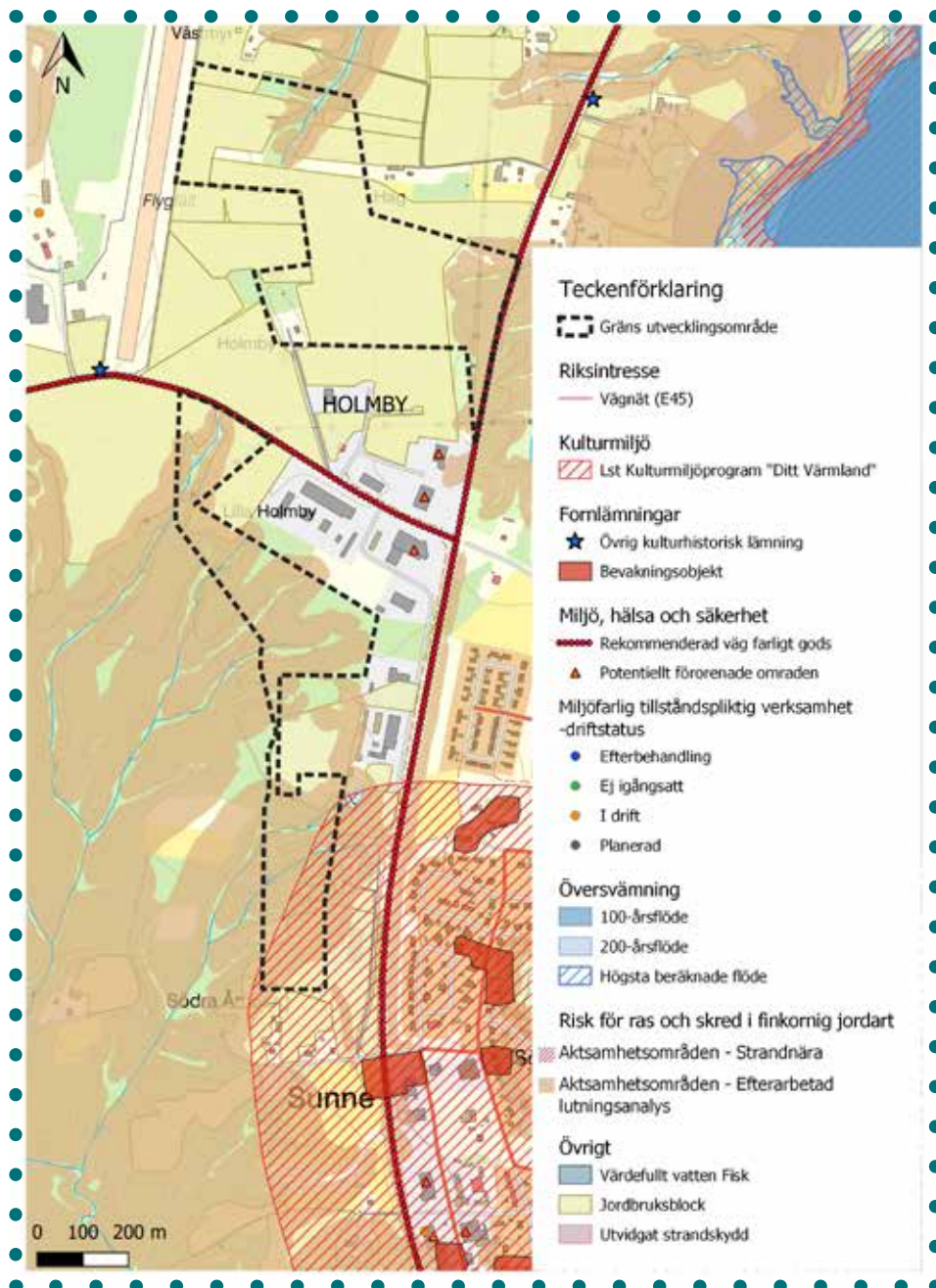
Området innehar en blandning av industri och verksamheter, samt ett inslag av religiös verksamhet på den norra sidan av väg 888. Flygplatsen och kommunens avfallsanläggning ligger som en tydlig gräns för området mot väster, norr om väg 888. Öster om E45 finns sammanhållna bostadsbebyggelse och skogsmark. Söderut finns enstaka bostäder, i övrigt skogsmark med inslag av jordbruksblock.

Den norra delen av utpekade område omfattar nästan i sin helhet jordbruksmark, medan den södra delen i huvudsak utgörs av skogsmark. Här påverkas terrängen av de flera bäckfåror som finns i det södra området. Större delen av detta område pekas ut av SGU som riskområden med förutsättningar för skred i finkornig jordart - efterarbetad lutningsanalys. Även mindre delar av det norra området omfattas av detta utpekande.

Längs med bäckfåror samlas även

vatten vid skyfall med 100-års återkomsttid. Längs E45 syns denna problematik tydligare genom flera punkter där ansamling av vatten med maxdjup över 1 meter kan förväntas vid ett 100-årsregn, även mindre delar längs väg 888 berörs dock inte med lika stor volym.

Även detta område omfattas av riksentresse för det rörliga friluftslivet för Fryksdalen enligt MB 4 kap. Detta ska dock inte utgöra ett hinder för tätortsutveckling. Söder om utvecklingsområdet finns möjlig fornlämning utpekad i bytomt/gårdstomt (L2006:9948) tillhörande Södra Åmberg. Del av utvecklingsområdets södra delar omfattas av avgräns-

ningen för länsstyrelsens kulturmiljöprogram ”Ditt Värmland”. Då området redan är präglad av industri bedöms inte utvecklingen ha påverkan på de kulturhistoriska värdena.

Inom befintligt verksamhetsområde finns flera utpekade potentiellt förorenade områden utifrån tidigare eller pågående verksamheter.

OMRÅDETS POTENTIAL

I markanvändningskartan pekas utvecklingsområde ut för industri och verksamheter för ca 75ha. Utifrån områdets förutsättningar kan det krävas en del åtgärder/anpassningar för att marken ska fungera för en utbyggnad. Lokaliseringens närhet och delvisa skyltläge intill E45 bedöms dock motivera ett utpekande av utvecklingsområdet för vidare utredningar i samband med detaljplanering av området.

RIKTLINJER FÖR UTVECKLING

Att utveckla för verksamhetsområdet ses som en naturlig utökning av tätorten. Följande frågor är särskilt viktiga att lyfta in vid utveckling inom området inför fortsatt prövning. Se vidare under rubriken ”*Vidare prövning*” i genomförandekapitlet.

- Hållbar hantering av vatten och avlopp för att inte äventyra påverkan på MKN vatten i recipient (Sundet).

- Vid planläggning av området är hantering av dagvatten/avrinning och skyfall viktigt att ta i beaktning. Rekommenderas samlat med bedömning av risk för ras och skred.
- Naturvärdesinventering bör genomföras som underlag för bedömning av förslagets påverkan på ev. naturvärden, däribland biotopskyddade områden.
- Bedömning av geoteknisk förutsättningar och risk för ras och skred.
- Vid utformning av detaljplan för området ska hänsyn tas till hinderbegränsande ytor kopplat till flygplatsen

LIS GAMLA SÅGVERKSOMRÅDET

I området för f.d Lerans såg pågår viss verksamhet i nuläget. Området bedöms ha potential som omvandlingsområde i tätorten.

STRANDSKYDD OCH LIS

Området omfattas av *Förslag till stadsplan för stadsägorna 585-590 mfl i Sunne kommun* som antogs av kommunfullmäktige 1972 och tillhör länsstyrelsen i Värmlands läns beslut från 1974. I denna del av planen anges område för industriändamål samt vattenområde.

Enligt 10 § lag om införande av miljöbalken, ska strandområden som vid utgången av juni 1975 ingick i fastställd generalplan, stadsplan eller byggnadsplan inte omfattas av strandskydd enligt miljöbalken, om det inte bestäms något annat.

Enligt 10 a § samma lag inträder strandskydd när en fastställd generalplan, stadsplan eller byggnadsplan upphävs eller ersätts av en ny detaljplan enligt plan- och bygglagen (2010:900). Detta gäller även när en detaljplan för ett område som tidigare har omfattats av en fastställd generalplan, stadsplan eller byggnadsplan upphävs eller ersätts av en ny detaljplan. Lag (2011:337).

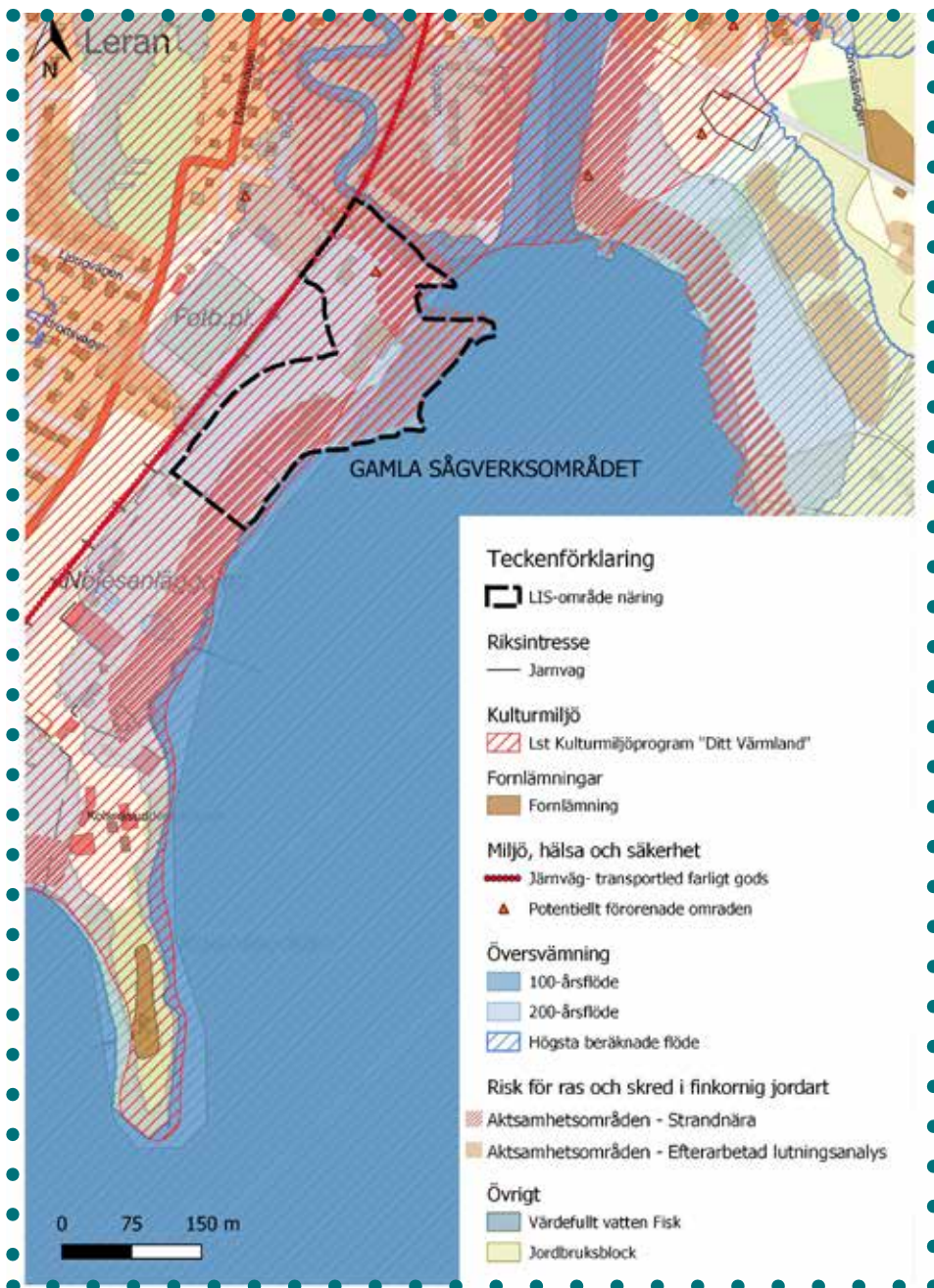
Tolkning är att det är det lagstadgade generella strandskyddet om 100 meter som inträder i dessa fall.

Aktuellt område är inte tidigare utpekade för LIS i kommunens tematiska tillägg till översiktsplan.

OMRÅDETS FÖRUTSÄTTNINGAR

LIS-området är beläget i centrala delarna av Sunne tätort längs den västra sidan av Mellan Fryken, i änden av sundet och vid Lerälvens utlopp. Direkt västerut gränsar järnvägen (Fryksdalsbanan) som är riksintresse för kommunikationer.

LIS-området ingår till stor del i länsstyrelsens kulturmiljöprogram "Ditt Värmland". Då området redan är präglat av verksamheter bedöms inte utvecklingen ha påverkan på de kulturhistoriska värdena.

Hela strandkanten pekats ut av SGU som riskområden med förutsättningar för skred i finkornig jordart-strandnära aktsamhetsområde.

I området finns även utpekad stor risk för förorening efter sågverk med dopkning. Hela området berörs av översvämning vid en 200-årsnivå. Mellan Fryken är utpekad som värdefullt vatten- fisk av Fiskeriverket.

INRIKTNING LIS GAMLA SÅGVERKET

Inriktningen för området är näringsändamål. Syftet med LIS-området är att skapa förutsättningar för verksamheter med en ökad vattenkontakt som kan bidra till att stärka attraktiviteten i Sunne tätort. Exempel på utveckling kan vara kompletterande verksamhet till besöksanläggning söderut, samt bryggor och båtplatser.

Konsekvenser och Ställningstagande

En utbyggnad av LIS-området bedöms kunna genomföras utan att strida mot strandskyddets syften, då stor del av strandlinjen och närområdet är ianspråktagen genom befintlig bebyggelse eller tomtmark.

Vid utbyggnad av området ska hänsyn tas till utpekade miljö, hälsa och riskfaktorer och övriga riktlinjer som beskrivs nedan.

RIKTLINJER FÖR UTVECKLING

Följande frågor är särskilt viktiga att lyfta in vid utveckling inom området inför fortsatt prövning. Se vidare under rubriken ”Vidare prövning” i genomförandekapitlet.

- Området berörs av översvämning vid en 200-årsnivå. Skyddsåtgärder behöver hanteras i samband med planering av ny exploatering för att ny bebyggelse inte ska riskera att ta skada av översvämning.
- Utredda ev. markföroreningar.
- Hållbar hantering av vatten och avlopp för att inte äventyra påverkan på MKN vatten i recipient (Mellan Fryken).
- Bedömning av geotekniska förutsättningar och risk för ras och skred.
- Riskavstånd, buller- och vibrationsstörningar från järnvägen behöver bedömas vid fortsatt prövning utifrån aktuell verksamhets art.
- Tillgänglig och säker tillfartsväg och trafikförling över järnvägen med belastning på plankorsningen bör hanteras i den fortsatta prövningen utifrån aktuell verksamhets trafikstring och med hänsyn till säker passage.

ÖVRIG UTVECKLING 2040

Övrig utveckling till 2040 redovisas i karta på s.56 samt kan utläsas i den samlade markanvändningskartan.

Industri och verksamhet

Mindre utvecklingsområde föreslås på västra Skäggeberg väst om E45 i syfte att möjliggöra för en utökning av befintlig verksamhet i området eller enstaka, mindre ny etablering. Här behöver en utveckling ske i samspel med föreslagen parallellväg och cirkulationsplats, samt med hänsyn till riskavstånd till vägarna.

Teknisk anläggning

I anslutning till renings- och värmeverket har utvecklingsområde för teknisk anläggning pekats ut. Detta indikerar mark för en möjlig framtida utbyggnad eller kompletterande yta för verksamheten såsom lager eller parkering. Utvecklingen innebär att jordbruksmark tas i anspråk. En utveckling av samhällsviktig verksamhet bedöms vara ett angeläget allmänt intresse. Här behöver bedömning av störningspåverkan på befintlig bebyggelse väster om väg 908 hanteras.

Transportinfrastruktur

Korsningen E45-Storgatan/väg 241 bedöms i sin nuvarande utformning ha trafiksäkerhetsmässiga brister och sedan en längre tid tillbaka har diskussionen om en cirkulationsplats förts som en åtgärd för sänkt hastighet och tydlighet i trafikföringen på denna plats. Kommunen är fortsatt positiva till en sådan lösning och pekar ut detta som en utveckling till år 2040. Vidare dialog kring finansiering kommer behöva föras med Trafikverket. En cirkulationsplats i detta läge bedöms även kunna stärka och tydliggöra den primära entrén till tätorten. Detta bygger på idén om att skapa en mer småskalig och trivsam infart till Sunne. En cirkulationsplats kommer att ha viss påverkan på framkomligheten genom sänkt hastighet. Med hänsyn till att detta endast är en begränsad påverkan samt att föreslagen åtgärd bedöms kunna ge en mer trafiksäker korsning bedömer inte kommunen att förslaget har en negativ påverkan på riksintresset.

Genom en cirkulationsplats kan även en parallellväg på E45 västra sida angöras för att leda trafik till Holmby industriområde. På så vis kan trafik till Holmby avlastas från E45 korsning mot väg 888 (Gräsmark).

Två alternativ till lokalisering av en ny vägbro pekas ut norr om tätorten. Det betyder inte att det föreslås två broar norr om tätorten, utan det är endast två möjliga lägen som redovisas. En ny vägbro bedöms krävas på sikt för att avlasta Sundsbron med tung trafik och på så vis skapa en bättre och mer trafiksäker miljö i centrum. Alternativ för ny vägbro behöver studeras vidare tillsammans med vägförbindelse mot E45 och väg 908 för att hitta den mest lämpliga lokaliseringen, varvid de två alternativen som presenteras ska läsas som symboliserande av var ett broläge kan tänkas.

Sunne kommun önskar genomföra gestaltningshöjande åtgärder längs Storgatan och avser med stöd i den fördjupade översiktsplanen ta fram ett gestaltningsprogram för centrum som även omfattar Storgatan och entréerna till staden. Storgatan är ett viktigt stråk genom tätorten, men den är samtidigt en tydlig barriär som delar av Sunne i en norra och södra del. I arbetet med den fördjupade översiktsplanen har det identifierats vissa brister i gatukorsningar. Detta gäller vid det östra skol- och idrottsområdet (Fryxellska) när skolbarn ska korsa Storgatan/väg 241 samt vid passage över väg 908 (Lysvik) till Brårudsmossen. Åtgärder föreslås studeras vidare för att öka trafiksäkerheten i anslutning till Fryxellska. Ett genomförande av en ny vägbro norrut bedöms ha positiva effekter på trafiksäkerheten genom att kunna minska andelen trafik och däribland tunga transporter längs Storgatan/väg 241.

En del av Storgatan är i höjd med skolområdet utpekad som kulturväg vilket tillsammans med de kulturhistoriska värden som redogörs för i kulturmiljöprogrammet *Ditt Värmland* behöver tas hänsyn till vid framtida utformning av Storgatan.

Utifrån de i utvecklingsstrategin identifierade viktiga stråken genom tätorten brister möjligheten till passage över Storgatan i de centrala delarna av tätorten vid Bryggaregatan. Denna koppling föreslås för att tydligare binda samman Mejeriängen med Lerälvsparken och handelsstråket längs södra Bryggaregatan.

Besöksanläggning

På Torvnäs har sedan en tid tillbaka funnits planer på att möjliggöra för restaurang eller caféverksamhet inom denna del av tätorten. Området ingår i det utpekade LIS-området för näringsändamål i centrala Sunne. En utveckling i denna del bedöms kunna stärka attraktiviteten samtidigt som det är viktigt att

bevara allmänhetens tillgång till vattnet och strandområdet. I anslutning till detta område pågår byggnation av en gång- och cykelbro över sundet.

Även detta område omfattas av riksintresse för det rörliga friluftslivet för Fryksdalen enligt MB 4 kap. Området är sedan tidigare ianspråktaget men ingen verksamhet pågår. Området bedöms sakna större betydelse för det rörliga friluftslivet, men planförslaget skulle kunna bidra till att skapa en mötesplats som även kan stimulera friluftslivet.

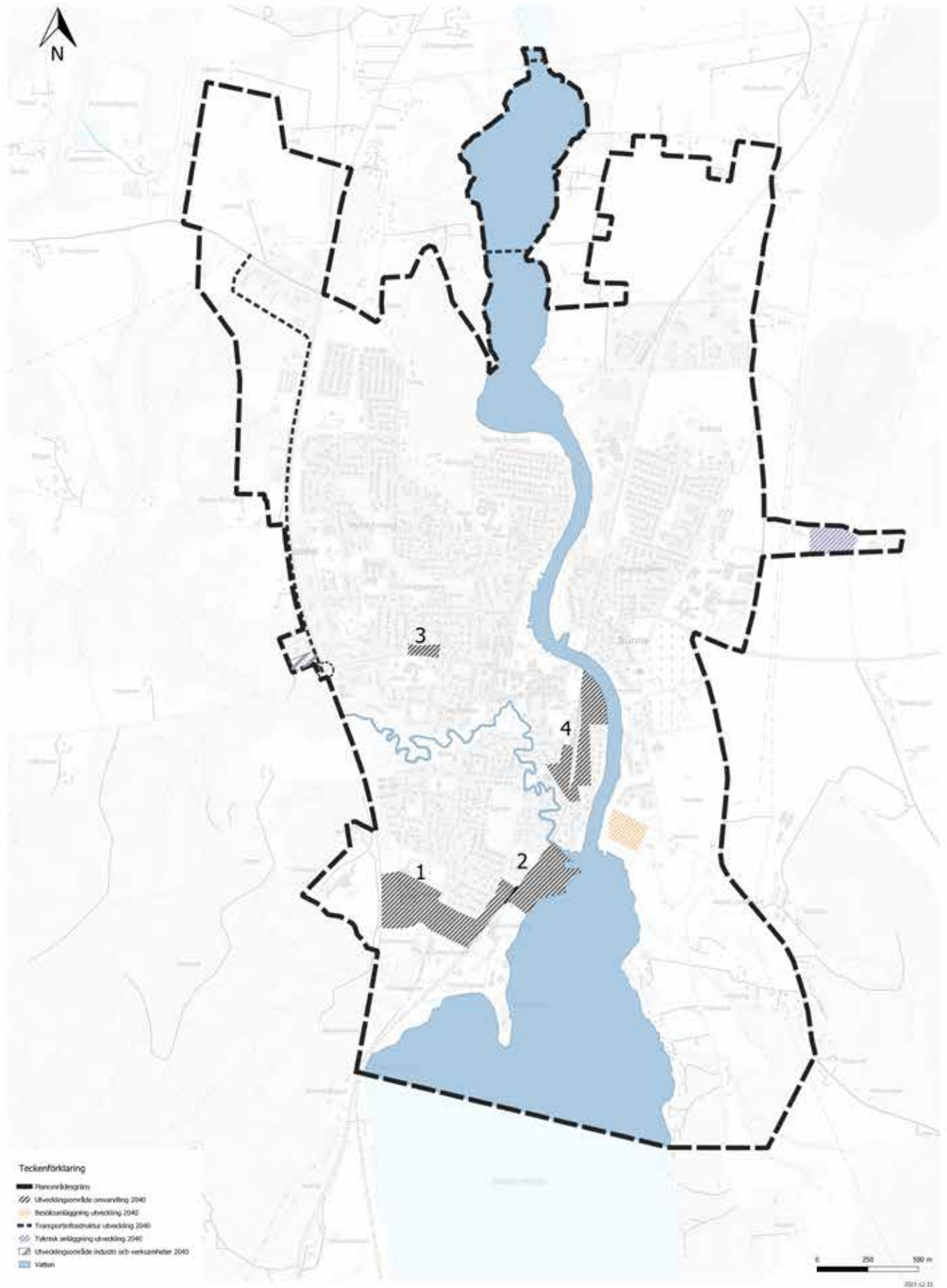
Inom området finns risk för översvämning vid ett 200-årsflöde. Hela strandkanten pekas ut av SGU som riskområden med förutsättningar för skred i finkornig jordart-strandnära akksamhetsområde samt finns utpekade fält av akksamhetsområden efterarbetad lutningsanalys. Inom området finns även utpekade måttlig risk för förorenad mark efter textilindustri, samt ej riskklassad potentiell förorening från avloppsreningsverk. Dessa miljö, hälsa och säkerhetsaspekter behöver hanteras vidare i samband med kommande prövning.

Området omfattas av kulturmiljöprogrammet *Ditt Värmland*. Bedömningen är att föreslagen utveckling inte står i konflikt med några utpekade kulturhistoriska värden.

Omvandling

Omvandlingsområden är områden där en förändrad markanvändning är troligt att ske. Vissa av dessa områden bedöms kunna ske på kort sikt medan andra har en längre tidshorisont. Utpekade omvandlingsområden finns vid:

- 1. Gamla hotell Selma sammanhängande med verksamhetsområde mot sydost där i nuläget arbetsmarknadsenheten bedriver verksamhet.
- 2. Område som beskrivits genom LIS-området *Gamla sågverksområdet* (se s.52-53).
- 3. Område där räddningstjänsten verkar idag samt närliggande tomter österut för en eventuell framtida expanderings. Dock kan räddningstjänsten behöva omlokaliseras varvid annan användning kan tänkas bli aktuell inom området. Inga lokaliseringsutredningar har gjorts.
- 4. Befintligt verksamhetsområde intill järnvägen, vid resecentrum. Här finns mark i centrala, vattennära lägen där kommunen på sikt ser en användning som bättre kan ta vara på det attraktiva läget utan att verka störande för omkringliggande bostadsbebyggelse. Inom omvandlingsområdet finns klimatrelaterade risker för den byggda miljön. I den södra delen av omvandlingsområdet längs Lerälven finns risk för ras, skred och erosion, samt berörs delar av översvämning vid en 200 årsnivå.

Övrig utveckling 2040

4. VÄRDEN OCH HÄNSYN

Detta kapitel innehåller beskrivningar av de värden och intressen som finns i tätorten samt hur dessa ska beaktas vid planering och utveckling inom området. I de fall det finns statliga intressen eller utpekade värden ger kommunen här sin syn på detta. Den geografiska utbredningen av intressena redovisas även översiktligt i kartform som bilaga.

RIKSINTRESSEN

Rörligt friluftsliv-Fryksdalen (MB 4 kap)

I miljöbalkens 4 kap. finns bestämmelser om hus-hållning med mark och vatten där turismens och friluftslivets, främst det rörliga friluftslivets, intressen särskilt ska beaktas vid bedömningen av tillåtligheten av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön. Fryksdalen från Kil till Torsby utgör ett sådant område. Riksintresset omfattar Frykensjöarna och Rottnen med strandområden och omland, därmed innefattas hela Sunne tätort. Bestämmelsen ska dock inte utgöra något hinder för utveckling av befintliga tätorter eller det lokala näringslivet.

Hänsyn och kommunala ställningstaganden

- Hela Sunne tätort omfattas av riksintresset. Kommunen bedömer att föreslagen utveckling av tätorten är av angeläget allmänt intresse och inte står i konflikt med riksintressets värden.

Totalförsvaret (MB 3 kap. 9§)

I kommunen finns ett öppet redovisat område av riksintresse för totalförsvaret utpekad av försvarsmakten.

Riksintresset består av ett lågflygningsområde som sträcker sig över Värmland, Jämtland och Dalarna. Inom lågflygsområdet kan objekt högre än tjugo meter medföra påtaglig skada på verksamheten som bedrivs. Samtliga ärenden som berör objekt högre än detta ska remitteras till försvarsmakten. Inom tätorter gäller 45 meter som gräns för vilka ärenden som ska remitteras till försvarsmakten.

Hänsyn och kommunala ställningstaganden

- I dagsläget finns inget område i kommunen där intresse visats för att etablera objekt högre än tjugo meter, men i det fall intresse uppstår remitteras detta till försvarsmakten.

Kommunikationer (MB 3 kap 8§)

Enligt förordningen (1998:896) om hushållning med mark och vattenområden ska Trafikverket peka ut områden som är av riksintresse för trafikslagets anläggningar. Det gäller de fyra trafikslagen – väg, järnväg, luftfart och sjöfart. För Sunne tätort berörs väg (E45) och järnväg (Fryksdalsbanan).

E45

E45 i Sverige sträcker sig mellan Göteborg och Karasuolo. E45 utgör en viktig förbindelse för flera Värmländska orter och ansluter Sunne närmast med Torsby norrut och Grums söderut. Delen mellan Göteborg och Gällivare ingår även i det av EU utpekade Trans European Transport Network, TEN-T. Vägarna som ingår i TEN-T är av särskild internationell betydelse.

Riksintresset ska skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningen, vilket här innebär att det är funktionen hos transportsystemet som ska säkerställas.

Hänsyn och kommunala ställningstaganden

- Det är viktigt för Sunne att fortsatt ha säkra och tillgängliga nationella- och regionala förbindelser för person- och godstrafik. För att förbättra trafiksäkerheten och tydliggöra tätortens kvaliteter för trafikanterna på E45 föreslås en cirkulationsplats vid korsningen E45–Storgatan/väg 241. En cirkulationsplats kommer att ha en begränsad påverkan på framkomligheten genom sänkt hastighet, samtidigt bedöms positiva effekter genom ökad trafiksäkerhet. Generellt föreslås gestaltningshöjande åtgärder vid stadens infarter/entréer.
- Föreslagna utvecklingsområden framförallt för industri kommer att ge upphov till mer trafik på E45. De beräknade trafikökningarna bedöms vara inom vägens kapacitet och med föreslagen parallellväg kan trafiken istället ledas direkt till verksamhetsområdet Holmby via cirkulationsplatsen och avlasta korsningen E45–väg 888 (Gräsmark). Föreslagna vägbro norr om tätorten kan leda en del av trafiken på E45 något längre norrut samt innebära en ny korsning för vägförbindelse.
- Kommunens samlade bedömning är att negativ påverkan på riksintresset för E45 inte kommer föreligga inom planperioden. Däremot behöver en lämplig utformning av anslutningsväg mellan bro och E45 hanteras vidare vid lokalisering av ny vägbro.

Fryksdalsbanan

Fryksdalsbanan är av särskild regional betydelse. Banan går från Kil till Torsby och trafikeras av person- och godstrafik.

Hänsyn och kommunala ställningstaganden

- Kopplat till järnvägen kan buller uppstå och säkerhetsfrågor behöver hanteras i anslutning till passager över järnvägen. Detta bör lyftas och bevakas vid planering i områden där järnvägen passerar. Omvandlingsområden kan ge upphov till en ökad trafik över järnvägs korsningar, vilket behöver be-lysas i samband med planering av sådana områden. Sammantaget bedöms inte planförslaget ge upphov till negativ påverkan på riksintresset för Fryksdalsbanan.

Flygplatser

Område av riksintresse för luftfart finns i kommunens sydöstra del (omfattar hela Sunne tätort) i form av influensområde (MSA-yltor) till Karlstad, Torsby och Hagfors flygplatser. Ett influensområde innebär att det finns ett behov av hinderfrihet och Trafikverket har utpekade höjder för vilka det ska vara fri lejd.

Hänsyn och kommunala ställningstaganden

- Inom områden som är utpekade som influensområde till flygplatsen ska ingen högre bebyggelse tillkomma. Ärenden som gäller högre byggnadsverk högre än 20 meter över mark remitteras till luftfartsverket.

NATUR OCH FRILUFTSVÄRDEN

Naturvärde

Naturvärde finns utpekade i å och bäckmiljö för Lerälven för ett område om 6,2 ha som sträcker sig utanför fördjupningens avgränsning i väster. Lerälven förbinder sjöarna Lersjön och Fryken. Älvens karaktär skiftar från lugn till forsande och den har bildat raviner i leran som blir djupare när den närmar sig utloppet i Mellan-Fryken. I detta ravinsystem skapas livsutrymme för en rad arter. Inne i Sunne slingrar sig Lerälven genom industri- och villaområden. Trots att älven här är påverkad av bland annat dagvattenavlopp och nedskräpning har den biologiska värden. Utmed älven finns en smal bård av lövträd med trädslag som hägg, gråal, klibbal, björk, lönn, rönn och sälg. I lövträden kan tätortens fåglar söka skydd. Lerälven omfattas inte av något for-

mellt skydd, men bedöms ha ett högt naturvärde. Inom orörda naturområden kan dock finnas naturvärden som inte har identifierats, vilket kan behöva hanteras inom ramen för fortsatt prövning.

Grön infrastruktur och ekosystemtjänster

Grön infrastruktur är ekologiskt funktionella nätverk av livsmiljöer och strukturer, naturområden samt anlagda element som utformas, brukas och förvaltas på ett sätt så att biologisk mångfald bevaras och för samhället viktiga ekosystemtjänster främjas i hela landskapet. De tjänster, produkter och värden som naturen ger oss kallas för ekosystemtjänster. Exempel på det kan vara att vatten filtreras och renas i marken, processer som fotosyntes, bildande av jord, växter pollineras och rekreation. I en hållbar tätort är ekosystemtjänster en enorm tillgång som står för en mångfald av värden: miljömässiga, ekonomiska, sociala och kulturella. Ingen inventering av ekosystemtjänster har funnits tillgänglig som underlag för den fördjupade översiktsplanen. Dock är de viktiga grönstrukturer och kopplingar som identifierats i utvecklingsstrategin viktiga att värna och utveckla i relation till värdefull grön infrastruktur.

Sociala värden

Möjligheten att vistas i gröna miljöer har betydelse för människans hälsa och välbefinnande. Gröna utemiljöer har också visat sig ha positiv inverkan på barns inlärning och motoriska utveckling. Sunne har en stor styrka i sin småskalighet då det alltid är nära till grönområden. Närheten till gröna områden är särskilt viktig för äldre och barn som i ännu högre grad håller sig till sin närmaste omgivning. För äldre är också tillgängligheten och framkomligheten avgörande, att det är möjligt att ta sig till grönområden på ett säkert och tillgängligt sätt.

Avgörande för grön- och blåstrukturens sociala värde är innehållet i form av funktioner, vad strukturerna och områdena kan användas till. Funktioner kan vara möjligheter till bad, aktivitet, lek, möten, samling, evenemang, avkoppling och naturupplevelser m.m. En god struktur har många olika funktioner med rätt funktion på rätt plats. Sunne tätort med närområde har en varierad grön- och blåstruktur allt från friluftslivsbetonat till lek och rekreation. Även Sunne golfbana fyller en social funktion.

Hänsyn och kommunala ställningstaganden

- Lerälvens värden är viktiga att bevara och tillsammans med Leranparken föreslås en sammanhängande grönstruktur kunna utvecklas i centrala tätorten.
- Del av Åbergsskogen föreslås ianspråkta för bostadsbebyggelse genom utvecklingsområde Norra Åberg. Anpassningar har gjorts för att inte ta i anspråk område med högsta sociala värdet.
- Kommunens inriktning är att värna och utveckla viktig grönstruktur och kopplingar därmellan både i syfte att behålla ekosystemtjänster och biologisk mångfald samt gynna sociala värden och folkhälsa.
- När naturvärdesinventering erfordras ska den göras enligt SIS standard.

ARELLA NÄRINGAR

Jordbruksmark

Jordbruket är en viktig näring i kommunen och stor del av Sunne tätort är omgivet av mer eller mindre sammanhängande jordbruksblock.

Jordbruksmark är en viktig resurs för livsmedelsförsörjningen i landet och det finns särskilda bestämmelser för att säkerställa en långsiktig hushållning av marken. Enligt 3 kap. 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruk av nationell betydelse och brukningsvärd jordbruksmark får bara tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och behovet inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt på annan mark. Med jordbruksmark avses all mark som brukas eller tidigare har brukats för odling, bete och slätteräng. Marken bedöms som brukningsvärd om den med hänsyn till läge, beskaffenhet och övriga förutsättningar är väl lämpad för jordbruksproduktion (prop. 1985/86:3 s. 158). Mark kan anses brukningsbar även om den i dagsläget inte brukas, men på ett enkelt sätt skulle kunna återtas i drift.

Ett väsentligt samhällsintresse kan vara exempelvis bostäder, industri eller infrastruktur om det finns ett motiverat behov. Utöver resurshushållning är det även med hänsyn till natur- och kulturvärden och landskapsbilden av vikt att jordbruksmark bevaras.

Se planens miljökonsekvensbeskrivning för en fördjupad bedömning.

Hänsyn och kommunala ställningstaganden

- Kommunens bedömning är att tätortsutveckling i stort är att betrakta som väsentligt samhällsintresse och utifrån förutsättningarna inte kan genomföras utan att viss jordbruksmark tas i anspråk. Inriktningen är att utveckla tätorten i anslutning till befintliga verksamhets- och bostadsområden framför att ta i anspråk ytterligare sammanhängande områden med jordbruksblock.
- Lansspråktagande av större sammanhängande jordbruksmark för ny markanvändning bör ske strategiskt så att ännu ej lansspråktagna, kvarvarande delar av jordbruksmarken kan brukas rationellt.

KULTURHISTORISKA VÄRDEN

Kulturvärden

Bebyggelsehistoriskt har bygden kring Sunne anor från förhistorisk tid med ett flertal gravanläggningar från brons- och järnåldern.

År 1989 gav Länsstyrelsen i Värmland ut kulturmiljöprogrammet *Ditt Värmland* som beskriver länets värdefulla kulturmiljöer. I Sunne pekas de centrala delarna av tätorten ut och värdena sammanfattas genom bebyggelsemiljöer med kyrka och kyrkogård med medeltida ursprung, tidstypiska och välbevarade byggnader vid Storgatan, Långgatan, Kvarngatan och Lerälven samt övriga kulturhistoriskt värdefulla byggnader.

Inom tätorten finns sex stycken byggnader utpekade i bebyggelseregistret i två olika miljöer; Sunne kyrka, gravkapell och stiglucka vid kyrkogården och Tingshuset, häktet och arkivet vid Åbergsvägen. Kyrkor omfattas även av skydd för sina kulturhistoriska värden genom tillståndsplikt enligt 4 kap i Kulturmiljölagen.

I *Ortsanalys för Sunne tätort* (Sweco 2008) beskrivs tätortens historiska utveckling och olika tiders präglning på orten. Ortsanalysen fungerar därmed som ett övergripande kunskapsunderlag avseende vilka delar av tätorten där kulturhistoriskt värdefulla element kan behöva beaktas. Exempelvis beskrivs att Slottet (vid Storgatan) och dess närmaste omgivningar utgjorde en central plats vid sekelskiftet 1800-1900, liksom klungor av bebyggelse på nuvarande Älvgatan vid Lerälvens norra krökar, Korsvägen vid Lerbrobacken, Skågebergsslutningen, Långgatan och Åbergsvägen.

Väg 908 (Lysvik) har spår i en sammanhängande led genom Fryksdalen som redan under förhistorisk tid och medeltid utgjorde ett viktigt kommunikationsstråk. Detta bekräftas av det relativt stora antalet milstolpar från 1767 samt av andra kulturhistoriska lämningar längs vägstråket. Vägens dragning genom landskapet har dock förändrats. Endast kortare vägsträckor är idag identiska med vägens ursprungliga placering.

Fornlämningar och andra kulturhistoriska lämningar

En fornlämning är spår efter mänskligt liv, verksamhet, seder och bruk. För att klassas som fornlämningar måste de vara varaktigt övergivna. Från och med den 1 januari 2014 gäller också att en lämning ska ha tillkommit före 1850 för att omfattas av fornlämningskyddet. Vanliga fornlämningar är boplatser, gravfält och ruiner.

Fornlämningar skyddas av Kulturmiljölagen (SFS 1988:950). Enligt lagen är det förbjudet att förändra, ta bort, skada eller täcka över en fornlämning men i vissa fall kan länsstyrelsen ge tillstånd till ingrepp i fornlämningen. Fornlämningar har ett automatiskt skydd genom Kulturmiljölagen. Det innebär att en nyupptäckt fornlämning har ett omedelbart skydd utan att det behövs något myndighetsbeslut. Lagskyddet gäller även för markområdet runt lämningen. Hur stort område som skyddas beror på fornlämningens betydelse och karaktär.

Inom tätorten och avgränsningen för den fördjupade översiktsplanen finns tre fornlämningar punktojekt och tio ytobjekt, varav nästan alla är lokaliserade till de östra delarna av sundet. I den västra delen finns istället flertalet bevakningsobjekt. Utöver ovan finns även sex stycken övriga kulturhistoriska lämningar (punktojekt).

Hänsyn och kommunala ställningstaganden

- Kommunen arbetar för att tillvarata och stärka kulturvärden i enskilda byggnader och i sammanhängande miljöer. Som ett steg i det arbetet föreslås på sikt kommunen ta fram ett nytt kulturmiljöprogram för tätorten som kunskapsunderlag för att kunna ta välgrundade beslut om kulturhistoriskt värdefulla byggnader och miljöer. Förhållningssätt till kulturmiljövärden föreslås även lyftas in i det gestaltningsprogram som ska tas fram för centrum. Tills dess att ett nytt kulturmiljöprogram är upprättat hämtas stöd i Ortsanalysen för ändringar i den fysiska miljön.

- Försiktighet bör iaktas vid åtgärder som kan förändra vägsträckan för väg 908 och det omgivande kulturlandskapets karaktär.
- Inom ramen för detaljplan och bygglov kan kulturmiljöutredning eller antikvarisk bedömning samt arkeologisk utredning aktualiseras i särskilt känsliga miljöer.
- Vid genomförande av byggprojekt och markarbeten inom kommunen ska Kulturmiljölagen kap 2 § 10 tillämpas vilken anger följande: *Den som avser att uppföra en byggnad eller en anläggning eller genomföra ett annat arbetsföretag bör i god tid ta reda på om någon fornlämning kan beröras av företaget och i så fall snarast samråda med länsstyrelsen. Om en fornlämning påträffas under grävning eller annat arbete, skall arbetet omedelbart avbrytas till den del fornlämningen berörs. Den som leder arbetet skall omedelbart anmäla förhållandet hos länsstyrelsen.*

STRANDSKYDD

Strandskyddet syftar till att långsiktigt trygga allmänhetens tillgång till strandområden samt bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet. Inom planområdets avgränsning råder generellt strandskydd på 100 m för Frykensjöarna och Lerälven, förutom för ett parti längs den nordvästra stranden av Övre Fryken vid Åmbergsskogen där strandskyddet har utvidgats till 200 meter.

Tidigare fanns ett fågelskyddsområde inom sundet, vilket gjorde att ansökan om dispens från strandskyddet behövde handläggas av länsstyrelsen. Detta område är numera upphävt. Gällande detaljplaner längs strandområdet inom tätorten är av varierande ålder, vissa stadsplaner är upprättade innan det generella strandskyddet inträdde 1975. Om en detaljplan ersätts eller upphävs återinträder strandskyddet.

I kommunens tematiska tillägg till ÖP för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (som vann laga kraft 2020) pekas LIS- område för näringsändamål ut i centrala Sunne, samt en mindre del för näring och bostäder. I utpekade LIS- områden får det beaktas som ett särskilt skäl om en byggnad, verksamhet, anläggning eller åtgärd bidrar till utvecklingen av landsbygden. Åtgärder som kan komma ifråga för upphävande av eller dispens från strandskyddet ska ge långsiktiga och positiva sysselsättningseffekter eller bidra till att upprätthålla serviceunderlaget på landsbygden.

Syftet med LIS-området för centrala Sunne är att skapa förutsättningar för en ökad vattenkontakt och attraktivitet i Sunne tätort. Exempel på utveckling kan vara bryggvandring, båtplatser och etablering av publika verksamheter som exempelvis kiosker och lekplatser. Det är viktigt att inom området värna allmänhetens tillgång till vattnet och LIS-utpekandet syftar inte till utveckling av enskilda intressen.

Hänsyn och kommunala ställningstaganden

- Tidigare LIS-utpekande i centrala Sunne bedöms vara förenligt med kommunens viljeriktning för tätortens mark- och vattenanvändning till år 2040.
- I denna fördjupning av översiktsplanen görs tillägg till befintliga LIS-områden genom ett nytt utpekande av LIS-område för näringsändamål över Gamla sågverksområdet.

MKN

Miljö kvalitetsnormer (MKN) är ett juridiskt bindande styrmedel som infördes med miljöbalken 1999 för att komma till rätta med miljöpåverkan från diffusa utsläppskällor från till exempel trafik och jordbruk. En MKN kan anges som en halt eller ett värde (högsta tillåtna halt av ett ämne i luft, mark, eller vatten) men kan även beskrivas i ord. MKN kan ses som styrmedel för att på sikt nå miljö kvalitetsmålen. Det finns idag MKN för olika föroreningar i utomhusluften (SFS 2010:477), olika parametrar i vattenförekomster (SFS 2004:660), olika kemiska föreningar i fisk- och musselvatten (SFS 2001:554) samt för omgivningsbuller (SFS 2004:675). MKN för parametrar i havsmiljö, för olika kemiska föreningar i fisk- och musselvatten (enligt Naturvårdsverkets förteckning, NFS 2002:6) samt för omgivningsbuller berör inte planområdet.

Vatten

Planområdet omfattar tre vattenförekomster; Lerälven, Sundet och Mellan-Fryken. Lerälven meandrar från Södra Lersjön genom Sunne tätort till Mellan-Fryken. Vattenförekomsten bedöms ha problem med bristande konnektivitet orsakat av fyra dammar och en vägtrumma. Någon utveckling och byggnation som påverkar vattendraget Lerälven är inte planerad mer än vissa skyddsåtgärder som är till för att förebygga olyckor och risker vid översvämning.

Sundet binder ihop Övre Fryken med Mellan-Fryken genom Sunne tätort. Vattenförekomsten bedöms ha problem med flödesförändringar på grund av den rensning som skett i vattendraget. Ökad energi leder till ökad erosion och transport av material. Det morfologiska tillståndet i vattenförekomsten har bedömts vara påverkat av rensning och av verksamheter/markanvändning i vattenförekomstens närområde. Biotopåterställning bör genomföras senast 2021. Tidsundantaget motiveras med att den administrativa kapaciteten är otillräcklig för planering av åtgärder, och att offentlig finansiering saknas. Enligt tidigare bedömning har morfologiska förändringar i närområdet skett med påverkan från anlagda eller brukade ytor nära vattenförekomstens strandlinje. För att nå god ekologisk status behöver en naturlig strandlinje återskapas.

Föreslagna åtgärder utmed Sundet kommer vid en brobyggnation direkt påverka stranden, detsamma gäller om fler båtplatser m.m. anläggs i Sundet. De ytor som skulle tas i anspråk för båtplatser och bryggor är redan antropogent påverkade. På grund av detta bedöms inte påverkan vara stor på strandlinjen i Sundet. För att förbättra och säkerställa statusen för Sundet föreslås att utveckling av stranden ska ske koncentrerat och därmed kan större sträckor mellan exploateringar lämnas orörda trots strandpromenader och bryggprojekt. Vid stora exploateringar är lokalt omhändertagande av dagvatten åtgärder som inte bara kan förhindra försämring av statusen utan även möjliggöra för förbättring av vattenkvalitetens status.

Mellan-Fryken sträcker sig från södra Sunne via Nedre Fryken till Kil tätort. Vattenförekomsten bedöms ha problem med flödesförändringar orsakat av regleringar både uppströms och nedströms. Problemen kan åtgärdas med tillämpning av miljöanpassade flöden vid de regleringsdammar som orsakar problemet. Sjön har problem med morfologiska förändringar där den huvudsakliga påverkan som finns är anlagda eller brukade ytor nära vatten-

förekomstens strandlinje. För att nå god ekologisk status behöver en naturlig strandlinje återskapas.

Den ekologiska statusen för strandnära områden kommer inte att påverkas av planförslaget, men högre deposition från bostadsområden skulle kunna ha en negativ inverkan på den kemiska statusen om inte dagvattenfrågan löses i området. Bedömningen är att exploateringsgraden i bostadsområdet i sydost (Häljebysjön) är så pass låg att den inte kommer att påverka den kemiska statusen negativt för Mellan-Fryken. Skulle en exploatering ske utan gemensamt avloppssystem skulle dock statusen kunna påverkas påtagligt genom ökat näringsläckage m.m., och då skulle konsekvensen kunna bli betydande för recipienten Mellan-Fryken.

Alla vattenförekomsterna har problem med att halterna av kvicksilver och PBDE överskrider gränsvärdet i fisk. Den största påverkan av kvicksilver består av atmosfärisk deposition vars ursprung är långväga. I Sverige har en stor mängd av det nedfallande atmosfäriska kvicksilvret under lång tid ackumulerats. Problemet bedöms ha en sådan omfattning och karaktär att det i dagsläget saknas tekniska förutsättningar att åtgärda det. Likaså beror problemet med höga halter av PBDE främst på påverkan från långväga luftburna föroreningar och bedöms ha en sådan omfattning och karaktär att det i dagsläget saknas tekniska förutsättningar att åtgärda det.

Hänsyn och kommunala ställningstaganden

- För att inte påverka den kemiska statusen negativt i vattenförekomst och vattenkvaliteten inte ska bli sämre är det av vikt att arbeta med dagvattenhantering (genom fördröjnings- och reningssystem) och bra vatten- och avloppslösningar vid detaljplanering och bygglov.

Vattendrag	Ekologisk status	Kemisk status	Förväntas uppnå miljö kvalitetsnorm
Lerälven	Måttlig	Uppnår ej god	2021
Sundet	Måttlig	Uppnår ej god	2027
Mellan-Fryken	Måttlig	Uppnår ej god	2027

- Reningsverket har begränsad kapacitet och den samlade föreslagna utvecklingen i den fördjupade översiktsplanen kan inte tas omhand med nuvarande tillstånd och anläggning. Därmed innebär planförslaget en risk för negativ påverkan på MKN vatten. För att genomföra planförslaget kommer ett nytt tillstånd krävas samt investeringar i minst kväverening samt eventuellt förbättrad fosforering. För genomförande av utvecklingsområdet Häljeby kan det krävas gemensamma lösningar genom exempelvis mindre reningsverk då små reningsanläggningar inte ger samma reningsgrad och därmed innebär större negativ påverkan på vattenkvaliteten.
- För att förbättra och säkerställa den ekologiska statusen för Sundet föreslås att utveckling av stranden ska ske koncentrerat och därmed kan större sträckor mellan exploateringar lämnas orörda trots strandpromenader och bryggprojekt.
- Gällande kvalitetsfaktorn bristande konnektivitet orsakat av befintliga dammar anser kommunen att frågan lämpligast hanteras inom ramen för nationell plan för moderna miljövillkor för vattenkraft.

Luft

”Frisk luft” är ett av Sveriges nationella miljömål med målsättningen att ”luften ska vara så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturarvet inte skadas”.

Det finns miljö kvalitetsnormer för luft gällande den högsta tillåtna halten i utomhusluft av ämnena: kvävedioxid och kväveoxider, svaveldioxid, kolmonoxid, ozon, benzen, bens(a)pyren, arsenik, kadmium, nickel och bly samt för partiklar: PM10 och PM2,5.

Luftkvalitetsförordningen (2010:477) om kontroll av luftkvalitet innebär att alla kommuner ska genom mätning, modellberäkning eller objektiv skattning kontrollera att miljö kvalitetsnormerna följs i kommunerna. Miljö kvalitetsnormerna för utomhusluft är lagstadgade som syftar till att skydda människors hälsa och miljö.

Under våren 2019 har Sunne kommun gjort en kartläggning av luftkvaliteten i Sunne. De luftföroreningar som ingår i kartläggningen är partiklar, kvävedioxid, bens(a)pyren, svaveldioxid, olika metaller, kolmonoxid och bensen. Resultatet visar att de luftföroreningar som ingår i kartläggningen understiger miljö kvalitetsnormerna.

Hänsyn och kommunala ställningstaganden

- Vid planering av nya områden för bostäder och verksamheter är det viktigt att väga in aspekten att inte bidra till försämrade luftkvalitet i miljöer där människor vistas långvarigt eller placera exempelvis nya bostäder i redan påverkade områden.
- För förbättrad luftkvalitet längs Storgatan i centrum föreslås ytterligare förbindelse över vattnet genom en vägbro norr om tätorten för omledning av framförallt tung trafik.

Buller

Buller är ett oönskat ljud som kan påverka hälsa och livskvalité. Omgivningsbuller avser väg-, tåg-, flygsamt viss typ av industribuller. Regler om buller finns i såväl plan- och bygglagen som miljöbalken och förordningar. De högsta tillåtna värdena regleras även av miljö kvalitetsnormer (MKN) i syfte att omgivningsbuller inte ska medföra skadliga effekter på människors hälsa. Miljö kvalitetsnormer för omgivningsbuller omfattar de större kommunerna med fler än 100 000 invånare. I kommuner med färre än 100 000 invånare ska kommunen sträva efter att begränsa buller. Detta styrs av de allmänna hänsynsreglerna i miljöbalken.

Trafikbullerförordningen som trädde i kraft den 1 juni 2015 reglerar tillåtna bullernivåer från spårtrafik, vägtrafik och flygplatser. Bestämmelserna ska tillämpas vid bedömningen om kraven på skyddsåtgärder för att förebygga störningar och olägenheter för människors hälsa. För gällande bullernivåer hänvisas till Trafikbullerförordningen.

För buller från industrier och andra typer av verksamheter har Naturvårdsverket tagit fram en vägledning. Här finns riktvärden för buller från industri vid bostäder, undervisningslokaler och vårdlokaler. (se tabell på s.64). Nivåerna i tabellen nedan avser immissionsvärden vid bostäder, förskolor, skolor och vårdlokaler. De gäller utomhus vid fasad och vid uteplatser och andra ytor för utevistelse i bostadens närhet.

	Leq dag (06-18)	Leq kväll (18-22)	Leq natt (22-06)	Leq lördag, söndag och helgdag (06-18)
Utgångspunkt för olägenhetsbedömning vid bostäder, skolor, förskolor och vårdlokaler	50 dBA	45 dBA	40 dBA	45 dBA

Tabell är hämtad från Naturvårdsverkets hemsida.

Hänsyn och kommunala ställningstaganden

- Förutsättningarna för att klara gällande bullerkrav ska klargöras vid framtagande av detaljplaner eller vid bygglovsprövning utanför detaljplanlagda områden.
- För en bättre ljudmiljö i centrum föreslås ytterligare förbindelse över vattnet genom en vägbro norr om tätorten för omledning av framförallt tung trafik.

MILJÖ, HÄLSA OCH SÄKERHET

Miljöfarlig verksamhet

I 9 kap. miljöbalken (1998:808) beskrivs vad som avses med miljöfarlig verksamhet. Miljöfarliga verksamheter delas in i fyra grupper: tillståndspliktiga (A- och B-anläggningar), anmälningspliktiga (C-anläggningar) och verksamheter som varken är tillstånds- eller anmälningspliktiga. I Miljöprövningsförordningen (2013:251) beskrivs vilka verksamheter som är tillstånds- eller anmälningspliktiga.

I Sunne finns följande verksamheter som omfattas av tillståndsplikt; Tetra Pak (i Båruds industriområde), fjärrvärmeverket, avloppsreningsverket (båda vid Brårudsmossen) och Koy coating (intill E45).

Hänsyn och kommunala ställningstaganden

- Att beakta vid fortsatt prövning (detaljplan och lovgivning) är konflikter mellan tillståndspliktiga verksamheter och bostäder. Vid prövning av nya tillståndspliktiga verksamheter ska kommunen beakta befintlig närliggande bebyggelse och den omgivningspåverkan (genom exempelvis buller eller luftstörning) som verksamheten kan ge upphov till. Tvärtom kan befintliga verksamheter åläggas begränsningar med anledning av att minska påverkan på närliggande ny bostadsbebyggelse, varvid även det behöver beaktas i ett tidigt skede av en lokaliseringsprövning.

- Kommunen föreslår inte på strategisk nivå ange givna säkerhetsavstånd mellan bostadsbebyggelse och verksamheter då dessa lämpligast bedöms prövas i samband med lokaliseringsprövning när verksamhet är känd och kan bedömas i förhållande till platsens förutsättningar såsom terräng, vegetation och annan befintlig bebyggelse, samt i miljötillstånd angivna skyddsavstånd.

Farligt gods

Inom Sunne utgör E45, Storgatan, väg 908 och väg 888 rekommenderad primär färdväg för farligt gods. Storgatan passerar även genom centrala tätortens sammanhållna bebyggelse.

Farligt gods tillåts även transporteras på Fryksdalsbanan.

Inom ett avstånd till sådan färdväg finns risker förknippat till olycka med transport av farligt gods. Dessa riskavstånd varierar beroende på olika typer av markanvändning. Tabell nedan redogör för Länsstyrelsen Dalarnas vägledning kring riskhantering i fysisk planering.

Hänsyn och kommunala ställningstaganden

- Vid planering av ny bebyggelse i närhet till transportled för farligt gods ska hänsyn tas till säkerhetsavstånd enligt gällande rekommendationer. Inom befintliga strukturer kan undantag vara aktuella men detta kräver i sådant fall en riskutredning och skyddsåtgärder. Kommunen anser att en riskanalys för transporter av farligt gods bör göras inom 150 meter från närmaste spår-/vägmitt då nya åtgärder planeras om inte platsens förutsättningar eller syftet med planen är av sådan art att det inte krävs.

NÄRMRE ÄN 30 METER	30-70 METER	70-150 METER	ÖVER 150 METER
Odlingar	Bilservice	Bostäder i högst 2 plan	Bostäder i mer än 2 plan
Trafikytor	Industrier	Mindre samlingslokaler	Vård
Ytparkeringar	Mindre handel	Handel	Kontor i flera plan
Friluftsområden	Tekniska anläggningar	Mindre kontor (inte hotell)	Hotell
	Övrig parkering	Kultur- och idrottsanläggningar utan betydande åskådarplats	Skolor
	Lager		Större samlingslokaler
			Kultur- och idrottsanläggningar med betydande åskådarplats

Ovan: Tabell från publikationen *Farligt gods - Riskhantering i fysisk planering Vägledning för planläggning intill transportleder för farligt gods* (Länsstyrelsen Dalarna, 2012) beskriver markanvändning som normalt kan planeras utan särskild riskhantering. Avstånden gäller från väg- och rälskant.

Förorenad mark

Ett flertal områden finns utpekade i länsstyrelsens kartläggning över Sunne tätort där risk för markförorening råder. De flesta är lokaliserade till centrum, Sundet, E45 eller Bråruds industriområde. Ett område i centrum pekas ut för mycket stor risk där tidigare kemtvätt funnits i kvarteret.

Förorenade markmassor från tidigare markanvändning på en plats påverkar förutsättningarna för att använda platsen och kostnaden för efterbehandling och sanering kan också påverka en förändrad markanvändnings genomförbarhet. Länsstyrelsens kartläggning (som hänvisas till ovan) är inte heltäckande utan ytterligare områden med förorenad mark som antingen kommer från flyttade massor eller äldre okända deponier kan finnas på fler platser.

Huvudregeln i miljöbalken är att den som bedriver eller har bedrivit en verksamhet eller vidtagit en åtgärd som orsakat en förorening bär ansvaret. Därtill kan även en fastighetsägare bli ansvarig. Detta kan inträda om det inte finns någon verksamhetsutövare som kan utföra eller bekosta avhjälpandet. En förutsättning är då att fastighetsägaren känt till eller borde ha upptäckt föroreningen vid förvärvet. Bestämmelserna om förvärvsansvar (enligt 10 kap. 3 § miljöbalken) gäller endast för fastighetsförvärv som skett efter miljöbalkens ikraftträdande (den 1 januari 1999).

Naturvårdsverket fördelar medel utifrån en nationell plan för fördelning av statligt bidrag för efterbehandling av förorenade områden. Dessa ska gå till områden där det inte finns någon som går att hålla ansvarig för sanering av förorenad mark. Det finns även ett särskilt bidrag för att finansiera sanering av förorenad mark inför bostadsbyggande.

Hänsyn och kommunala ställningstaganden

- I samband med detaljplanering och lovgivning (bygglov och förhandsbesked) ska frågan kring markförorening bevakas och om risk föreligger ska miljöteknisk markundersökning genomföras för att säkerställa markens lämplighet för ändamålet.
- Inom utpekat LIS-område för Gamla såverket finns stor risk för markförorening från tidigare sågverk med dopkning. Inför planläggning av ny markanvändning behöver förekomsten av föroreningar i området utredas.

Elektromagnetiska fält/strålning

Elektromagnetiska fält finns överallt i vår omgivning, men är osynliga för det mänskliga ögat. Mäniskan är anpassad till att leva i jordens statiska magnetfält, men magnetfält uppkommer även kring elektriska apparater och kraftledningar (s.k växlande magnetfält). Denna typ av magnetfält skapar elektriska strömmar i kroppen som vid mycket starka fält kan ha påverkan på hälsan. Att uppehålla sig i elektromagnetiska fält innebär inte säkerställda hälsorisker så länge nivåerna är låga, under gällande referensvärden. Starkare elektromagnetiska fält kan däremot innebära hälsorisker.

Hänsyn och kommunala ställningstaganden

- För lågfrekventa fält, som alstras runt kraftledningar och transformatorstationer, tillämpar kommunen den försiktighetsprincip svenska myndigheter rekommenderar. Kommunens tolkning av försiktighetsprincipen innebär att magnetfältstyrkan vid nybyggnation som riktvärde normalt inte ska överstiga 0,2 μT vid bostäder och skolor respektive förskolor.
- För radiovågor, som utsänds från exempelvis basstationer för mobiltelefoni, tillämpas Strålsäkerhetsmyndighetens referensvärden.

Markradon

Radon är en osynlig och luktfri gas som bildas när det radioaktiva grundämnet radium sönderfaller. Med dagens byggteknik, samt mätning och ventilationsinsatser i befintlig bebyggelse, är det tekniska utförandet vid nybyggnation den avgörande faktorn för att uppnå radonsäkrade boendemiljöer.

Vid markradonutredningar klassificeras marken i låg-, normal- respektive högradonmark. Nybyggnad på normalradonmark kräver en radonskyddande konstruktion. På högradonmark krävs ett radonsäkert utförande.

En översiktlig utredning om förekomsten av markradon i kommunen som helhet har genomförts under 2010-2011. Låg- till normalradonmark dominerar i kommunen, men områden med högradonmark förekommer också. I området kring Sunne- Leran och Sunne- Torvnäs pekas höga mätpunkter ut och i den nordvästra delen av tätorten är förväntad normal till hög radonhalt. I övrigt är stor del av området kring tätorten att förvänta som låg till normal radonhalt.

Hänsyn och kommunala ställningstaganden

- Vid problem med markradon i befintliga byggnader kan kommunen agera rådgivande.
- Eftersom den kommuntäckande markradonutredningen är översiktlig kan radonhalten variera inom ett område och lokalt avvika från den klassning området har i övrigt. Därför rekommenderas att markradonhalten mäts i varje enskilt fall för att bestämma behovet av radonskydd vid byggnation utanför detaljplanerat område, av bostäder och lokaler där människor kommer att vistas stadigvarande.
- Av hänsyn till risken för markradon ska markradonförekomsten alltid undersökas vid detaljplanering för markanvändning där människor kommer att vistas stadigvarande, som vid planering av bostäder och skolor respektive förskolor. Vid nybyggnation inom tidigare detaljplanlagda områden, där markradonhalten inte har undersökts, rekommenderas att mätning genomförs i varje enskilt fall för att bestämma behovet av radonskydd.
- Krav på radonskyddsåtgärder och mätning kan utgå om byggnaden i fråga är av enkel karaktär så att risken för att markradon ska tränga in i byggnaden kan bedömas försumbar. Det kan till exempel avse ett fritidshus som byggs på plintar.

Översvämning och skyfall

I Sverige orsakas översvämningar främst av stor vattentillförsel till sjöar och vattendrag från långa perioder med ihållande regn eller snösmältning. Översvämningar till följd av skyfall uppstår när mängden nederbörd överstiger markens eller ledningssystemets kapacitet att avleda vattnet.

För befintliga bebyggelseområden arbetar Sunne kommun utifrån det kunskapsunderlaget som finns där primära riskområden identifierats och genomför ett kontinuerligt arbete med att utvärdera och minska riskerna för klimatrelaterade skador på den byggda miljön.

Skyfall

2017 gjorde DHI en skyfallskartering över Sunne på uppdrag av länsstyrelsen. Resultatet visar att generellt drabbas låglänta områden nära sundet medan högre belägna områden klarar sig relativt bra vid ett 100-årsregn. Nedan listas identifierade större problemområden utifrån resultaten för 100-årsregnet. Förutom nedan nämnda områden finns ytterligare

ett antal mindre problemområden, enskilda fastigheter med stora vattendjup intill huskroppen samt översvämmade viadukter.

- **Centrum.** Korsningen Storgatan/Långgatan samt omkringliggande handelsområde på båda sidor om Storgatan.
- **Dalgången.** Kvarteret mellan Allégatan och Dalgången.
- **Frykdalsvägen.** Bebyggelse på östra sidan om Frykdalsvägen runt korsning med Smedjegatan.
- **S Skäggeberg.** Handels- och industriområde längs Sörgårdsgatan.
- **Tetra Pak.** Stora vattendjup mot östra byggnaden där lossning och lastning sker.
- **Fryksdalsbanan.** Översvämning av järnvägen och bebyggelse mellan Sundgatan och Bangränd samt bebyggelse längs Liljanstrand.
- **Fryxellska skolan.** Utbredd översvämning på skolområdet samt vid sport- och mässhall på arenaområdet.

Översvämningensrisken från skyfall går aldrig helt att undvika. Rekommendationen från Boverket och MSB är att ett minimum bör vara att ny sammanhållen bebyggelse och bebyggelse med samhällsviktig verksamhet planläggs så att den årliga sannolikheten för att bebyggelse tar skada vid översvämning är mindre än 1/100.

Översvämning

2018 gav Boverket ut nya riktlinjer för hur länsstyrelsen ska bedriva det tillsynsansvar som myndigheten har över kommunernas planering i översvämningssensibla områden. I denna handledning förtydligas vilka planeringsnivåer som behöver tas hänsyn till vid planering av ny bebyggelse. Vägledningen anger att den grundläggande hänsynsprincipen är att översvämningensrisken kan undvikas genom att ny sammanhållande bebyggelse och samhällsviktig verksamhet lokaliseras till platser som saknar sannolikhet att översvämmas. Boverket konstaterar samtidigt att vid förtätning och komplettering av befintliga tätorter och bebyggelsestrukturer kan det vara svårt att fullt ut tillämpa de grundläggande utgångspunkterna för planläggning av bebyggelse och har därför tagit fram riktlinjer för tillämpning och avsteg.

Sunne tätort har vuxit fram under lång tid i sundet mellan Övre Fryken och Mellan-Fryken, vilket inte är optimalt ur ett översvämningsperspektiv. Stora investeringar i bebyggelse och infrastruktur har gjorts under lång tid vilket påkallar behovet av att göra avvägningar mellan sannolikheten för översvämningar från sjöar och vattendrag, och hänsyn till gestaltning, funktion och befintliga strukturer. Komplettering av tätortsbebyggelsen bedöms därmed kunna ske med tillämpning av Boverkets principer för avsteg.

Enligt MSB:s kartering av översvämningsrisk vid 200-årsflöde visas att en stor del av den södra tätortens låglänta områden (med järnvägsbanken som barriär) med områden intill Lerälven, Mejeriängen och småbåtshamnen drabbas. Vid ett högsta beräknade flöde är hela centrum och en stor del av den västra tätorten drabbad.

Hänsyn och kommunala ställningstaganden

- I kommunens ordinarie riskarbete (enligt LEH 2006:544) och beredningsplanering ska hänsyn tas till sannolikheten för att risken för skador på den byggda miljön ökar till följd av klimatförändringar.

Skyfall

- Vid planering av ny bebyggelse som omfattas av sannolikheten att översvämmas vid skyfall är principen att planläggning bör ske så att ingen bebyggelse tar skada vid en översvämning med högre sannolikhet än 1/100.
- I samband med detaljplanering och lovgivning (bygglov och förhandsbesked) ska konsekvenserna av nederbörd motsvarande ett 100-års regn analyseras. Vid behov av särskilda åtgärder (ex. angiven nivå på grundläggning) ska det säkerställas i prövningen. Vid planering av ny eller ändrad markanvändning bör möjligheten att lokalt avsätta multifunktionella ytor för att kunna avleda och fördröja extrema regn ses över. För befintliga bebyggelseområden som drabbas av översvämning vid ett 100-års regn ska kommunen:
  - Se över höjdsättning av områdena- försöka hitta vägar för att avleda vatten till lämpliga lågpunkter.
  - Ha god beredskap dvs. rutiner för att snabbt identifiera problem och förslag till åtgärder (ex. pumpteknik, invallning m.m). Detta bör säkerställas i kommunens risk- och sårbarhetsarbete. Åtgärdernas påverkan på markens stabilitet ska beaktas.

Översvämning

- Vid fysisk planering och lovgivning ska säkerställas att ingen tillkommande bebyggelse i befintliga strukturer är utsatt för direkta översvämningsrisker vid ett 200-årsflöde. Tillgängligheten ska säkerställas avseende tillfartsvägar.

Ras, skred och erosion

Sweco genomförde på uppdrag av MSB 2013 en stabilitetskartering över olika tätbebyggda områden längs vattenförekomster i åtta kommuner i Värmland, däribland Sunne. (Omfattar inte icke bebyggda områden.) I centralorten har de bedömt områden längs Lerälven och Fryken. Detta underlag har legat till grund för kommunens utredning över skred, ras, översvämning och skyfall.

Sunne tätort har varierande geometri och jordartsförhållanden och därmed varierande stabilitetsförhållanden. I de norra delarna av tätorten finns branta och höga slänter där en detaljerad stabilitetsutredning bedöms särskilt angelägen. På östra sidan om Frykensundet har tidigare stabilitetsutredning utförts. Det finns områden intill Frykensundet där slänterna är höga och branta och där en detaljerad stabilitetsutredning rekommenderas av MSB. Nedanför Sundsbron har skredförebyggande åtgärder vidtagits på vissa ställen under 2018. Från mynningen av Lerälven och söderut återfinns på västra sidan ett större sammanhängande område där tidigare utredningar rekommenderas för översyn, likaså pekas område ut på den östra sidan av sundet vid Torvnäs, samt särskilt angeläget i höjd med Broby grafiska.

Längs Lerälven varierar stabilitetsförhållandena. Slänterna längs Lerälven är utsatta för erosion och det finns dokumenterade skred. Inom vissa delar ligger gator och bebyggelse mycket nära Lerälven. Utförande av en detaljerad stabilitetsutredning rekommenderas särskilt där. Längs med Lerälven rekommenderas en total översyn av erosionsskyddens status, funktion och kvalitet. I planens MKB redovisas kartor över skredrisk intill Lerälven.

Stor del av Sunne tätort har gynnsamma förutsättningar för kvicklera enligt SGU:s kartläggningar och enligt deras vägledning för ras, skred och erosion har Sundet, östra delarna av Lerälven samt delar av Mellan Fryken potentiellt hög eroderbarhet. Inom tätorter kan dock byggnation och markarbeten ha ändrat strandens egenskaper, varvid detta utpekande kan användas för analys men ska tolkas med försiktighet.

Sunne kommun arbetar utifrån det kunskapsunderlaget som finns där primära riskområden identifierats och genomför ett kontinuerligt arbete med att utvärdera och minska riskerna för klimatrelaterade skador på den byggda miljön och viktig infrastruktur genom ändamålsenliga åtgärder.

Hänsyn och kommunala ställningstaganden

- Kommunens planering av mark och vatten ska syfta till att skapa miljöer som är säkra för människor att vistas på. Stor del av Sunne tätort omfattas av SGU's utpekade riskområden med förutsättningar för ras och skred i finkornig jordart. Detta innebär att det är svårt att peka ut nya utvecklingsområden utan att hamna inom riskområden. För nya utvecklingsområden inom område med risk för ras/skred/erosion gäller dock att en geoteknisk undersökning ska göras i samband med ny detaljplan för att säkerställa markens förutsättningar och lämplighet för planerad markanvändning och bebyggelse.
- Kontinuerlig beredskapsplanering ska genomföras för att hantera risk för skador på den redan byggda miljön till följd av ras, skred och erosion. Inom befintliga bebyggelseområden belägna inom risk för ras/skred/erosion ska bedömning göras vid lovärenden avseende behov av geoteknisk utredning.
- Om marken inte uppfyller kraven för bärighet bör bebyggelse undvikas om inte alternativa lösningar går att finna.

Värmeböljor

I och med klimatförändringarna blir utöver ökad kraftig nederbörd och översvämningar även värmeböljor allt vanligare, både i Sverige och globalt. Inte minst kan vi vänta oss värmeböljor som blir längre och inträffar oftare i framtiden. Påverkan av ihållande värme kan ske inom en rad samhällsviktiga sektorer såsom energiförsörjningen, omsorgs verksamheten och VA-försörjningen.

En grund för en god beredskap för att hantera värmeböljor kan skapas genom den fysiska planeringen av stadsmiljön. Framförallt hur vi förhåller oss till byggnader, material, växtlighet och vatten och vår möjlighet att påverka lufttemperaturen genom medveten planering. Främst handlar det om att minska uppvärmningen från inkommande solstrålning genom att öka reflektionen av solljus från byggnader och andra ytor, men man inför även gröna tak och planterar träd för att öka avkylning

genom växternas transpiration, samt tillför vatten i stadsmiljön och tar hänsyn till bostädernas närhet till grönområden och skugga.

Hänsyn och kommunala ställningstaganden

- Ta hänsyn till närhet till grönområden vid planering av ny bostadsbebyggelse, skolor och förskolor.
- Träd i stadsrummet förordas då de tillför skuggning men även bidrar till en bättre luftkvalitet samt en ökad kvalitet i gestaltningen av utemiljöer.

SAMHÄLLSVIKTIG VERKSAMHET

Samhällsviktiga verksamheter är sådana som behövs för att upprätthålla viktiga funktioner i samhället. Verksamheterna återfinns inom många sektorer, bland annat inom vård och omsorg, energiförsörjning och annan teknisk infrastruktur. I avsnittet nedan beskrivs några av de samhällsviktiga verksamheterna i kommunen.

Avlopp

Avloppsreningsverket är utformat för mekanisk-, biologisk- och kemisk rening samt slambehandling. Anläggningen är dimensionerad för 7 500 personekvivalenter. Slam från kommunens mindre reningsverk i V Ämtervik, Öjervik, Rottneros, Gräsmark och Lysvik liksom slam från ca 4000 enskilda slamavskiljare och kommunala avloppsanläggningar, körs till reningsverket med slambilar för behandling. Via kommunsamverkan behandlas också avvattnat slam från Torsby och Munkfors kommuner och fett från storkök i Sunne, Torsby, Hagfors och Munkfors kommuner.

I nuläget är kapaciteten i avloppsreningsverket begränsad genom såväl tillstånd som anläggningens utformning.

Sunne kommun arbetar kontinuerligt med att få bort dagvattenförekomster på spillvattennätet.

För ny industri omhändertas endast spillvatten till kommunalt nät som är av hushållskaraktär från kök och hygienutrymmen. Processvatten tas omhand inom verksamheten. Likaså är dricksvattentillförseln i första hand till för hushållsändamål och inte till processvatten.

Hänsyn och kommunala ställningstaganden

- Reningsverket har begränsad kapacitet och den samlade föreslagna utvecklingen i den fördjupade översiktsplanen kan inte tas omhand med nuvarande tillstånd och anläggning. För att genomföra planförslaget kommer ett nytt tillstånd krävas samt investeringar i minst kväverening samt eventuellt förbättrad fosforrening.
- För genomförande av de södra delarna av utvecklingsområdet Häljebys (utanför befintligt verksamhetsområde för VA) krävs anslutning till kommunalt VA eller enskilda gemensamma lösningar genom exempelvis mindre reningsverk. Detta då små reningsanläggningar inte ger samma reningsgrad och därmed innebär större negativ påverkan på vattenkvaliteten i recipient.

Dricksvatten

Sunne kommuns vattenverk är beläget i Öjervik och försörjer tätorten tillsammans med Västra Ämtervik och Rottneros med dricksvatten. Dricksvattnet kommer ifrån en grundvattentäkt. Kapacitet för att ansluta hushåll motsvarande föreslagen utveckling bedöms finnas.

Hänsyn och kommunala ställningstaganden

- Vid planering av ny bebyggelse är det av stor vikt att fastställa att inte vattenkvaliteten i yt- eller grundvatten som idag eller i framtiden kan komma att användas som dricksvattentäkt riskerar att ta skada. Detta kan handla om att ställa särskilda krav på avloppslösningar eller placering av infiltrationsytor för dagvatten, samt inrättande av vattenskyddsområden om dessa inte finns.

Dagvatten

Dagvatten är regnvatten och smältvatten som tillfälligt rinner på och sköljer av hårdgjorda ytor som till exempel asfalt. Beroende på markanvändningen där regnet faller och dagvattnet avrinner, så varierar dagvattnets kvalitet och kvantitet. Stora hårdgjorda arealer, där vattnet förhindras att infiltreras naturligt, ger upphov till stora volymer dagvatten som måste hanteras och avledas. Dagvatten som rinner på och sköljer av hårda ytor såsom asfalt, plattor, sten och hårt packat grus, kan utgöra en spridningsväg för de föroreningar och skräp som förekommer på dessa ytor.

2019 tog Sunne kommun fram en utredning av skred, ras, översvämning och skyfall med grund i

kända planeringsunderlag från exempelvis länsstyrelsen och MSB. Syftet med dokumentet var att skapa ett underlag som kan ligga till grund för åtgärdsförslag. I utredningen beskrivs att Sunne tätort har ett stort nätverk av dagvatten som vid skyfall genererar stora mängder som rinner rakt ut i Lerälven och Fryken. Det mynnar ut flera dagvattenledningar i slänterna längs Lerälven, vilket kan bidra till översvämningsrisken längre nedströms Lerälven. Detta dagvatten bör istället fördröjas och infiltreras lokalt.

Hänsyn och kommunala ställningstaganden

- En långsiktig planering behövs för att kunna hantera det dagvatten som uppkommer i tätorten. Dagvattnet ska hanteras så att möjligheterna till att nå miljö kvalitetsnormerna för vatten inte riskerar att äventyras.
- I kommunens detaljplanearbete ska det ges förutsättningar för en fungerande dagvattenhantering bland annat genom att tillräckligt med mark avsätts för detta.
- Dagvattnet ska omhändertas på ett för platsen lämpligt sätt utifrån områdets karaktär och recipient.

Energiförsörjning och teknisk infrastruktur

Ellevio är elnätsägare i Sunne kommun. Inom de tätbebyggda delarna är nätet markförlagt. 2017 genomförde Ellevio flera projekt i kommunen för att modernisera och förbättra elnätet.

Fjärrvärmenätet i kommunen ägs av det privata bolaget Solor bioenergi AB. I Sunne tätort levereras idag fjärrvärme till drygt 300 kunder från värmeverket vid Bårudsmossen.

Telia tog tillsammans med Sunne kommun i början av 2019 ett helhetsgrepp för att ersätta kopparnätet med fibernät i kommunen.

Hänsyn och kommunala ställningstaganden

- Kommunen förhåller sig till Elsäkerhetsverket föreskrifter kring hur nära ny bebyggelse eller platser där människor vistas får vara luftburna elledningar.

Avfall

Sunne, Torsby, Hagfors och Munkfors kommuner samarbetar i frågor om avfall och återvinning och har gemensamma dokument för Avfallsplan och Renhållningsordning. I renhållningsordningen finns bland annat regler för insamling av avfall och sophämtningsvägar. Avfallsplanens syfte är att få en översikt över det avfall som finns i kommunen, och att fastställa åtgärder för att minska mängden avfall.

Sunnes återvinningscentral är belägen på Holmby, strax nordväst om planområdets gräns. Här tar kommunen emot grovavfall från hushåll och verksamheter. I Sunne tätort finns två återvinningsstationer. Återvinningsstationer ägs av Förpacknings- och tidningsinsamlingen.

Hänsyn och kommunala ställningstaganden

- Tillgängligheten till återvinningsstationer ska vara god i kommunen och det ska vara enkelt att sortera rätt. Detta görs genom tydlig information och att i den fysiska planeringen lyfta behovet av plats för återvinning och sophantering. I en detaljplan kan det hanteras genom att exempelvis säkerställa vändplan för sopbil samt yta för sophantering.

Kolsnäs

5. GENOMFÖRANDE

Översiktsplanering är inte en process som slutar när en ny översiktsplan är antagen, utan en kontinuerlig strategisk planering av mark- och vattenområden i området bör fortsätta med utgångspunkt i översiktsplanen. I detta kapitel beskrivs hur det fortsatta arbetet med att tolka, genomföra, följa upp och aktualitetspröva fördjupningen av översiktsplanen ska gå till.

ATT TOLKA ÖVERSIKTSPLANEN

Fördjupningen av översiktsplanen är kommunens strategiska viljeinriktning för den fysiska miljön inom gränserna för Sunne tätort. Planen är inte juridiskt bindande, utan bedömningar om markens lämplighet för en viss användning görs i skedet då en specifik idé om en åtgärd finns som ska prövas i detaljplan eller bygglov. När intentionerna i fördjupningen av översiktsplanen ska tolkas bör text och karta användas parallellt där alltid de fyra principerna för utveckling ska vägas in i alla tolkningar. Fördjupningen av översiktsplanen är just översiktlig och det kan finnas områden inom de utpekade områdena för en viss markanvändning som inte är lämplig för angivet ändamål.

GENOMFÖRANDE AV ÖVERSIKTSPLANEN

Översiktsplanering är något som sker löpande i en kommun när strategiska beslut tas kring mark- och

vattenområden. Planen som du nu läser pekar ut riktningen, men arbetet med att göra den till verklighet sker genom att djupare studier och utredningar görs kontinuerligt. I planen formuleras en rad åtgärder och planeringsinsatser som behöver utföras för att det Sunne som målas upp för 2040 ska komma till livs.

En översiktsplan är inte juridiskt bindande, och den varken automatiskt leder till eller förpliktigar till ett genomförande. Detta kräver efterföljande prioriteringar och investeringsbeslut. Av denna anledning bör FÖP Sunne tätort ligga till grund för kommunens årliga budgetarbete. I tabellen på kommande sida listas de kommande åtgärder som följer under arbetet med att genomföra den fördjupade översiktsplanen. Dessa åtgärder har olika tidsperspektiv och olika ansvariga utförare som också listas i tabellen.

Kommunens verksamhetsområde Samhällsbygg-

nad ansvarar för att samordna den strategiska planeringen av mark- och vattenområden i kommunen. Denna grupp bör löpande stämma av åtgärdslistan i översiktsplanen och följa upp hur genomförandet av åtgärderna stämmer med riktningen som ges i översiktsplanen. I god tid bör även gruppen lyfta in åtgärder i ordinarie verksamhetsplanering och det årliga budgetarbetet.

Den markanvändning som pekas ut och den utveckling man anger i FÖP:en är att betrakta som vägledande för efterkommande prövningssteg (detaljplaner, bygglov, utveckling och genomförande av olika projekt m m). Denna ska läggas till i kommunens interna kartverktyg.

Genomförande av fördjupningen kommer ske inom olika lång tid; kort sikt, medellång sikt och lång sikt. För vissa delar kommer krävas en etappindelning. Tydligast är detta kopplat till föreslagen cirkulationsplats med parallellväg, norra bron och industrimark Brårud. En given prioriteringsordning syns genom utveckling av Holmby industriområde framför Brårud med hänsyn till de miljöproblem som finns längs Storgatan tills dess att en ny vägbro kommit till stånd och trafik kan omfördelas

VIDARE PRÖVNING

Översiktsplanen pekar ut kommunens viljeriktning för den framtida mark- och vattenanvändningen men förutsätter ofta en fortsatt prövning för genomförande. Detta kan exempelvis göras genom detaljplan, förhandsbesked eller bygglovsprövning. När markens lämplighet ska prövas genom detaljplan finns reglerat i plan- och bygglagens fjärde kapitel. En detaljplanprövning syftar till att ge en samlad bedömning av bebyggelsens lämplighet, omfattning och inverkan på omgivningen, samtidigt som berörda får möjlighet att delta i processen.

För tillämpning av den fördjupade översiktsplanen ska främst hänsyn tas till utvecklingsstrategins identifierade principer för utveckling, användningsbeskrivningen för markanvändning inom aktuellt område, de riktlinjer för utveckling som redovisas för utpekade utvecklingsområden, samt kommunens hänsyn och ställningstaganden kring olika tematiska planeringsfrågor.

För den fortsatta prövningen i kommunen ska tillses att rutiner för bedömning av riskområden utifrån känt planeringsunderlag kring miljö, hälsa och säkerhet finns och följs. Detta avser handläggning av förhandsbesked, strandskyddsdispenser samt

bygglov och detaljplan. Goda rutiner för avstämning mellan bygglov och miljöenheten vid nya ärenden ska hållas.

För beslut kring ändrad markanvändning som berör kulturmiljö/arkitektur/gestaltning bör ett förhållningssätt råda där underlag tas fram som belyser kulturvärden som kan påverkas. I fallet av rivning av befintlig bebyggelse bör underlag även redogöra för vad som föreslås ersätta byggnad. Syftet är att skapa goda förutsättningar för väl underbyggda och motiverade beslut. Kontinuerlig dialog mellan kommun och näringsliv bör ske i tidiga skeden för ökad förståelse för vikten av kulturmiljövärden, arkitektur och gestaltning.

Ett kontinuerligt arbete i enlighet med Träbyggnadsstrategin, samt aktiv och tidig dialog i lovgivningsärenden behöver ske för att få genomslag i ambitionen att ny bebyggelse i så stor utsträckning som möjligt genomförs med förnyelsebart material och låg energiförbrukning.

Som en bilaga till denna fördjupning har ett principellt flödesschema tagits fram som kan fungera som en guide vid tillämpning av översiktsplanen vid efterkommande prövning genom förhandsbesked och bygglov.

ÖVERSIKTSPLANENS AKTUALITET

Den 1 april 2020 trädde en ändring av plan- och bygglagen ikraft som berör kommunens översiktsplanering. Ändringen innebär bland annat att formuleringarna kring aktualitetsprövning av översiktsplanen ändras. Kravet enligt den nya lagstiftningen blir att kommunen i början av varje mandatperiod ska anta en planeringsstrategi. I strategin ska kommunen ta ställning till om översiktsplanen är aktuell och det fortsatta arbetet med översiktsplaneringen. Att kommunen tar fram en planeringsstrategi kommer bli en förutsättning för att översiktsplanen ska anses vara aktuell. Detta ger utslag i exempelvis om områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen anses gällande eller inte.

Lagförändringen innebär att kommunfullmäktige ska anta en planeringsstrategi senast 24 månader efter ordinarie val. Nästa ordinarie val äger rum den 11 september 2022. Det innebär att fullmäktige ska ha antagit sin första planeringsstrategi senast den 11 september 2024 inom vilken ett ställningstagande kring den fördjupade översiktsplanens aktualitet ingår.

UPPFÖLJNING

Översiktsplanen följs upp inom ramen för framtagandet av ovan beskrivna planeringsstrategi.

Samhällsbyggnad ansvarar för att hålla ihop genomförandet av FÖP:en samt följa upp arbetet med genomförandet av planen. Nära samverkan med miljö- och byggkontoret är viktigt.

ÅTGÄRDSLISTA FÖR GENOMFÖRANDE

ÅTGÄRD	TIDSHORISONT (PREL.)	ANSVARIG
Ta fram prioriteringslista för framtagande av detaljplaner som följer av den fördjupade översiktsplanen.	Löpande, uppdatera en gång per mandatperiod	Plan och projekt
Ta fram programskiss över bebyggelsestruktur för utvecklingsområdet Häljeby tillsammans med översiktlig utredning över geo och dagvatten	2022-2023	Plan och projekt
Ta fram ett gestaltningsprogram för centrum inkl. Storgatan	2022	Plan och projekt
Initiera vägbro norr om tätorten	2025-	Trafik och park
Initiera cirkulationsplats E45-Storgatan	2025-	Trafik och park
Inventera grön infrastruktur	2022-2023	Miljö och bygg
Initiera åtgärder för ökad gestalning vid entréerna/infarterna till Sunne	2025	Plan och projekt Trafik och park
Initiera dialog kring åtgärder för trafiksäkerhet vid korsning av väg 241/Storgatan till Fryxellska	2022	Trafik och park
Initiera dialog kring åtgärder för trafiksäkerhet vid passage över väg 908 till Brårudsmossen	2022	Trafik och park
Revidera gång- och cykelplan utifrån prioriterade stråk	2022-2023	Plan och projekt
Initiera tillståndprocess för utökat tillstånd för reningsverket	2023-	Vatten och avlopp
Initiera åtgärder för utbyggnad av reningsverket	2025-	Vatten och avlopp
Ta fram ett nytt kulturmiljöprogram	2024-	Plan och projekt
Följa upp åtgärdslistan från fördjupningens miljökonsekvensbeskrivning	Löpande	Plan och projekt
Uppdatera bostadsförsörjningsprogrammet	2022-2023	Plan och projekt
Utreda risk för skador på den byggda miljön till följd av översvämning inom delar av centralorten.	2022-	Plan och projekt
Åtgärda kapacitets- och miljökrav för avloppsreningsverket för hantering av den samlade föreslagna utvecklingen för tätorten.	2022-	Vatten och avlopp

Långgatan

Långgatan 1

6. KONSEKVENSER

I detta avslutande kapitel sammanfattas det förväntade utfallet och konsekvenser av fördjupningen av översiktsplanen för Sunne tätort. Parallellt med framtagandet av planen har en strategisk miljöbedömning pågått som resulterat i en rad avvägningar och ställningstaganden i översiktsplanen, vilka redogörs för i en miljökonsekvensbeskrivning (MKB). I MKB:n beskrivs även olika alternativ för områdets utveckling och vilka konsekvenser som planförslaget bedöms få.

SAMMANFATTNING AV PLANENS MÖJLIGA UTFALL

I denna fördjupning av översiktsplanen för Sunne tätort ges möjlighet till ett relativt flexibelt markanvändande och med inriktningar för hur denna expansion ska kunna ske på ett hållbart sätt utifrån fyra vägledande principer för utveckling. Principerna anger ett levande centrum, starka kopplingar, vatten och vegetation i fokus samt hållbart byggande. Dessa bygger på att stärka befintliga strukturer och bygga vidare på värden som finns för att nå en långsiktigt hållbar fysisk miljö i Sunne.

I denna fördjupning av översiktsplanen för Sunne tätort möjliggörs för en utveckling för primärt bostäder och industri/verksamheter i anslutning till befintliga sådana områden. Inriktningen i planen bedöms kunna ge omkring 50-115 nya bostäder inom utpekade utvecklingsområden för bostäder. Utöver detta kan fler bostäder tillskapas genom

omvandlingsområden samt förtätningsprojekt i centrum. I den fördjupade översiktsplanen pekas omkring 100 ha industrimark ut. Identifierade omvandlingsområden pekas ut där trolig förändring i markanvändning kommer ske inom planens tidshorisont. Mindre utvecklingsområden föreslås även för områden där ett behov eller intresse för utveckling har diskuterats.

SAMMANFATTNING AV MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNING

Enligt 6 kap. 3 § miljöbalken ska en kommun som upprättar en plan enligt plan- och bygglagen göra en strategisk miljöbedömning om genomförandet av planen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. I miljökonsekvensbeskrivningen beskrivs denna process och ett antal olika alternativ för den fysiska utvecklingen inom området, vilka kortfattat redogörs för nedan.

Nollalternativ

Nollalternativet innebär att ingen utbyggnad sker av nya områden. I detta alternativ finns heller ingen utpekad inriktning av ny vägbro norr om tätorten.

Nollalternativet bedöms inte utgöra någon förändring avseende påverkan på miljöaspekter eller miljömål.

Alternativ utbyggnad

Alternativ utbyggnad innebär en utveckling av områden som har bedömts och analyserats i processen med planalternativet, men av olika anledningar har valts bort. I detta alternativ skulle dessa områden vara aktuella för utbyggnad.

I en alternativ utbyggnad sker exploatering av flera ytor jordbruksmark, där bl.a. ett sammanhängande jordbrukslandskap längs väg 241 ianspråk tas för bostadsbebyggelse. Konsekvensen skulle vara minskad yta av befintlig rationellt brukad jordbruksmark, likaså skulle det bli en konsekvens av föreslagen industrimark. Gällande påverkan på natur och friluftsliv innebär inte det alternativa förslaget någon större skillnad i effekt och konsekvenser mot planalternativet. En viss risk bedöms i föreslagen utveckling väster om E45 genom påverkan på närliggande naturvärden. Påverkan på sociala värden kopplat till naturnära skog och grön infrastruktur bedöms i stort inte skilja sig från planalternativet.

Avseende påverkan på MKN vatten bedöms en exploatering innebära risk för negativ påverkan, men också möjlighet att hantera frågan samlat i detaljplan för större utbyggnadsområden. I Sunne finns såväl i fallet av alternativ utbyggnad som planalternativet en begränsad kapacitet i reningsverket, vilket behöver hanteras genom förnyat tillstånd och åtgärder i anläggningen. Vad gäller skredrisk så ligger inget av de alternativa områdena inom utpekade riskområden. Inga av områdena är heller direkt utpekade som påverkande på strandskyddet. Effekter av en alternativ utveckling innebär utbyggnation och inte några åtgärder på trafikinfrastruktur. Detta skulle innebära mer trafik och därmed ökad mängd transporter i de centrala delarna av Sunne tätort, på väg 241.

Planalternativ

Planförslaget innebär att utbyggnad av två större utvecklingsområden för industri/verksamheter och bostäder bedöms. Industri- och verksamhetsmarken pekas ut i anslutning till befintliga etablerade

industriområden i den norra delen av tätorten. Tätortsutveckling genom ny bostadsbebyggelse sker norrut i anslutning till den sammanhållna bebyggelsen samt mot sydost i enlighet med tidigare utpekad utvecklingsriktning.

Främst skulle föreslagen bostadsutveckling av tätorten påverka jordbruksmark söderut, dock bedöms anpassningar av ny bebyggelse kunna göras för att endast ta i anspråk en marginell del av jordbruksmarken och någon stor fragmentering skulle inte ske. Föreslagen industrimark kommer att innebära exploatering av jordbruksmark, vilket motiveras av möjlighet att utveckla redan etablerade industriområden.

Utpekad utbyggnad av bostäder i nordvästra delen av tätorten kommer att påverka det rörliga friluftslivet i området samt ett utpekad område med naturvärdesklass 3. En lokal förändring kommer ske då spår måste dras om och naturvärde försvinner. Viss påverkan bedöms även ske med anledning av utvecklingsområdet för bostäder i sydost genom att det kommer att ta i anspråk skogspartier och bryn och innebära en begränsning av friluftslivet i området, och kan även komma att ge ett ökat tryck på den blåa infrastrukturen och vattenmiljön i området.

När det gäller MKN vatten och strandnära områden kommer inte ekologisk status att påverkas men den kemiska statusen skulle kunna innebära högre deposition från bostadsområde om inte dagvattenfrågan löses i området. Lokalt omhändertagande föreskrivs. Bedömningen är att exploateringsgraden inte är så stor i bostadsområdet i sydost så att det ska påverka den kemiska statusen negativt. Skulle en exploatering ske utan gemensamt avloppssystem skulle dock statusen kunna påverkas påtagligt genom ökat näringsläckage m.m och då skulle konsekvensen vara betydande. Kommunalt vatten- och avlopp har diskuterats och som tidigare nämnts finns en begränsad kapacitet i reningsverket, vilket behöver hanteras genom förnyat tillstånd och åtgärder i anläggningen. Vid exploatering av bostadsområden föreslås kommunalt VA eller större gemensamhetsanläggningar för avloppsvatten så att den kemiska statusen inte påverkas negativt utan snarare kan förbättras.

I ett stort bebyggelseområde sydost om Fryken finns flera områden som omfattas av risk för skred. Bebyggelse i ett sådant område skulle kunna ges negativa konsekvenser för såväl människa som

egendom. Även infrastruktur (såsom VA och el) i sådana områden kan påverkas och ge negativa effekter på naturmiljön. Inför vidare prövning inom sådana områden ska frågan om skredrisk kontrolleras. Likaså ska den hanteras i de nya bebyggelseområden som pekas ut inom riskområden. Översiktlig geoteknisk utredning föreslås för de områden som är mest riskutsatta för en indikation om ytterligare undersökning krävs inför bygglov eller detaljplan.

Delområde i Åmbergsskogen där det finns identifierade sociala värden kommer att tas i anspråk för bostadsbebyggelse där stigar behöver dras om och vissa tidigare föreslagna skötselåtgärder inte kommer genomföras.

Avseende trafikinfrastruktur skapas en ny genomfart (vägbro) norr om Sunne tätort, vilket avlastar Sundsbron och ger en bättre miljö och ett mer trafiksäkert gaturum i centrum. Trafiksäkerhetshöjande åtgärder genomförs vid identifierade knutpunkter. Två alternativa brolägen beskrivs. Risk bedöms finnas att näringsetableringar söker sig till den nya förbindelsen norrut, vilket skulle kunna få negativ effekt på centrumets handel och näringsliv eller att nya industriområden skapas i lägen som normalt sett inte valts för omgivningspåverkan. Det södra broläget bedöms innefatta något mindre risk och heller inte lika stor fragmentering av sammanhängande jordbruksmark eller lika stor påverkan på landskapsbilden och kulturmiljö. Båda alternativen kommer kräva att lämpliga vägförbindelser studeras mellan brolägena och E45 samt väg 908.

PLANENS SAMLADE KONSEKVENSER

I denna plan ges en inriktning som innebär en utveckling av Sunne tätort genom primärt bostäder och industri/verksamheter. Planförslaget innebär att jordbruksmark tas i anspråk för bebyggelse. Sunne tätort omges till stor del av jordbruksmark och en tätortsutveckling bedöms svår att genomföra utan att sådan mark kan ianspråkta. Inriktningen har varit att föreslå utbyggnadsområden i anslutning till befintliga, etablerade industriområden och på så vis kunna dra fördel av befintlig infrastruktur istället för möjliga ingrepp i nya områden. I det sydöstra bostadsutvecklingsområdet bedöms anpassningar kunna göras för att endast ta i anspråk en marginell del av jordbruksmarken och någon stor fragmentering skulle inte ske.

Planen innebär förslag till ökad exploatering med en ökad andel bebyggelse och hårdgjorda ytor.

Detta innebär generellt att frågan om en långsiktigt hållbar VA och dagvattenhantering behöver behandlas inför vidare prövning för att inte riskera att äventyra påvekerkan på MKN vatten. Med hänsyn till att Sunnes reningsverk har begränsad kapacitet behöver frågan om utbyggnad hanteras i relation till nytt tillstånd och åtgärder i anläggning. Vid exploatering av bostadsområden i sydost föreslås istället för enskilda mindre reningslösningar att större gemensamhetsanläggningar för avloppsvatten anordnas så att den kemiska statusen inte påverkas negativt utan snarare kan förbättras om inte kommunalt VA kan anordnas. Här föreslås även att en övergripande bedömning av riskområden för skred görs som stöd för den fortsatta prövningen.

Mindre del av tätortsnära naturområde med värden för framförallt det lokala friluftsvärdet och sociala värden och naturvärden klass 3 kommer att bebyggas av bostäder. Planförslaget innebär vidare att ett område pekas ut för landsbygdsutveckling i strandnära läge, med möjlighet att bebygga för näring inom strandskyddat område. Området är sedan tidigare till stor del ianspråktaget och har pågående verksamhet.

Påverkan på transportinfrastrukturen kommer ske med förslag till ändringar genom ytterligare vägbro norr om tätorten med vägförbindelser, cirkulationsplats vid korsningen E45-Storgatan samt parallellväg därifrån till Holmby industriområde.

Genom förebyggande och kompenserande åtgärder bedöms konsekvenserna som beskrivits kunna hanteras och stå i relation till de värden som skapas genom föreslagen utveckling av Sunne tätort.

SUNNE KOMMÜN